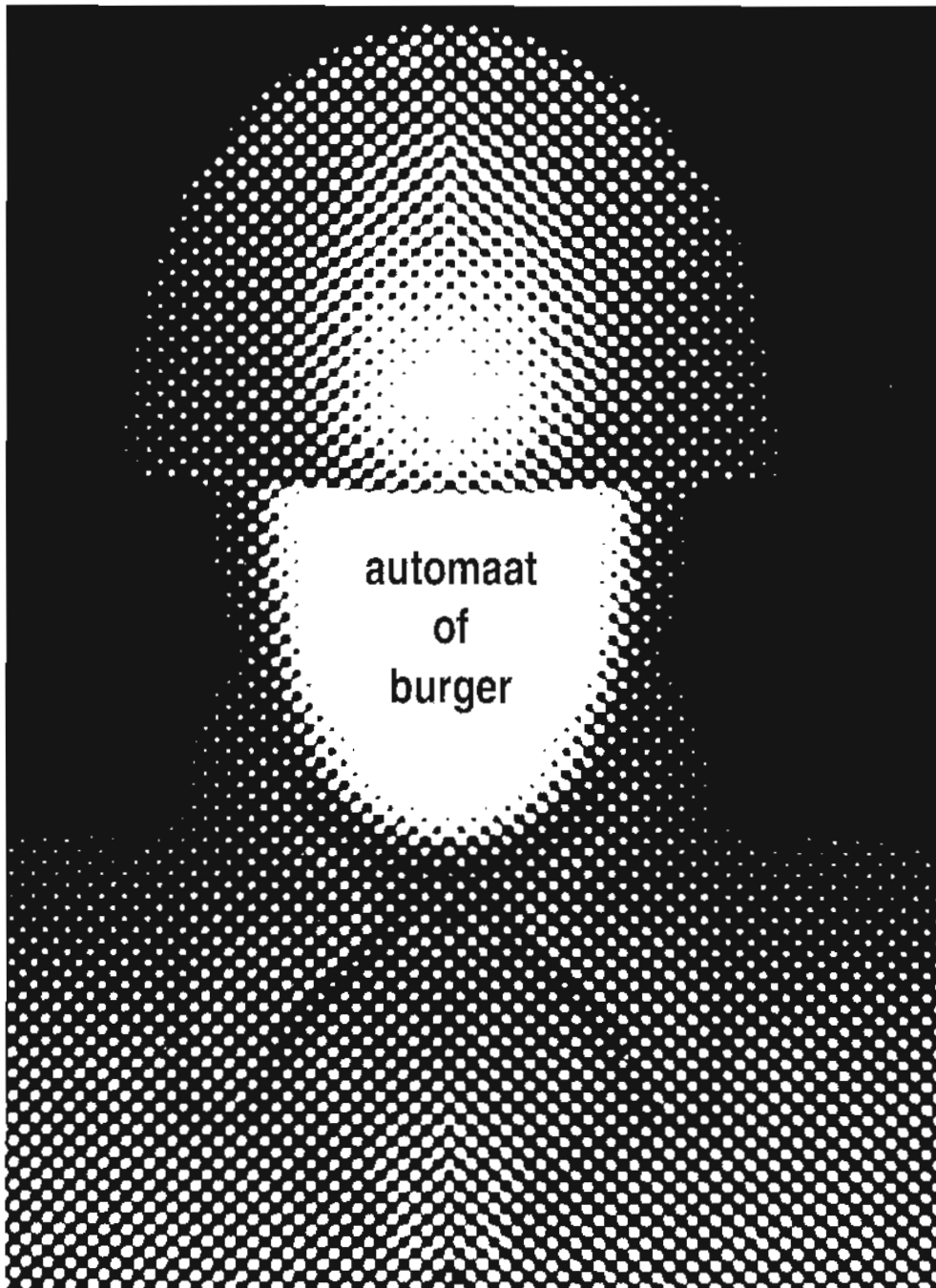

vrede

TIJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONALE POLITIEK

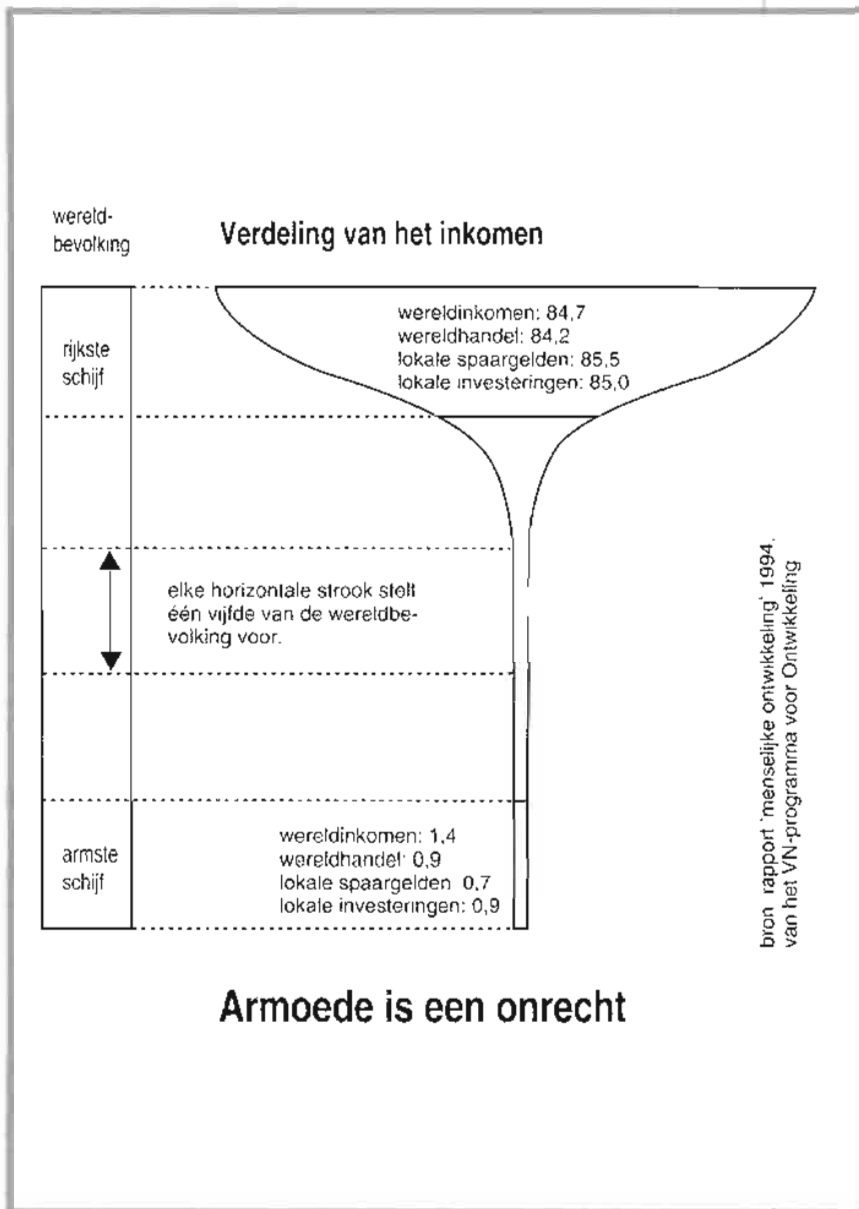

Zie boek: Plakate gegen den Krieg

verschijnt tweemaandelijks
38ste jaargang - nr. 316 - november-december 1995
afgiftekantoor Gent X
Vrede - Galgenberg 29 - 9000 Gent
Tel. (09) 233 46 88
Fax (09) 233 56 78

vrede

TIJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONALE POLITIEK

▼ 11.11.11.

Eurochirac

■ Kernproeven

■ Saudi Arabië

■ Sarah Balabagan

■ Palestina

■ NAVO

○ Interview
Luc D'Hoore

■ Dossier: Zimbabwe -
Uganda - Soudan -
Liberia

■ Vrouwenkonferentie

● Verklezingen

■ Zapatisten

■ 50 jaar V.N.

■ ex-Joegoslavië

■ Terugblik: Andreotti

■ Voor de vuist:
de nieuwe geboden

verschijnt tweemaandelijks
38ste jaargang - nr. 316 - november-december 1995
afgifftekantoor Gent X
Vrede - Galgenberg 29 - 9000 Gent
Tel. (09) 233 46 88
Fax (09) 233 56 78

Over informatie gesproken

Uit een studie van Prof. Jaak Billiet (K.U. Leuven) blijkt dat de meerderheid van de Vlamingen weinig al weet van 's lands beleid. De enquête werd gehouden tijdens de maanden maart-april - de Augusta-periode - toen de politiek lelijk gediskwalificeerd was.

Een kwart van de ondervraagden weigerde boudweg op de gestelde vragen te antwoorden.

Slechts 13 % wist wat de Vlaamse Raad is. Hooguit 21 % kende de Openbare Afvalmaatschappij (OVAM). De betekenis van het logo "Vlaanderen-Europa 2002" ontgaat 90 % van de Vlamingen. De namen van de drie partijen die toen deel uitmaakten van de Vlaamse regering was slechts door 22 % gekend - en enkel het dubbele wist dat Brussel ook de hoofdstad van Vlaanderen is. En dat alles ondanks de Vlaamse overheid vijf jaar lang telkens 140 miljoen frank toespeelde aan de geschreven pers voor een informatiecampagne.

Voor bijna twee Vlamingen op drie is de T.V. de eerste en enige informatiebron en scoren kranten en vooral radio naargelang het opleidingspeil.

Men merkt dus dat inzake informatie nog heel wat terrein te veroveren valt.

Bij ervaring weten we ook dat de T.V., radio en kranten slechts een summere informatie verstrekken over de campagnes van de vredesbewegingen.

Het ontbreekt niet aan voorbeelden om aan te tonen hoe persmededelingen en activiteiten gewoon dood gezweven worden.

Zo stelden we ook vast dat het rochtans als kwaliteitskrant gekende Franse dagblad "Le Monde" het niet nodig oordeelde haar lezers te informeren op 24 september dat een pluralistische betoging tegen de Franse kernproeven door Brussel trok. Geen linye a.u.b.

Moeten we uit dit alles niet de conclusies trekken dat het hoogstnoodzakelijk is dat we meer aandacht schenken aan de progressieve pers. Ook aan een tijdschrift als "Vrede"?

A.D.S.

WE HEBBEN WAT U ZOEKT...

De eindejaarsfeesten naderen en het zal weer zoeken zijn naar een gepast geschenk voor familieleden en vrienden.

We hebben wat u zoekt.

Bied hen een abonnement aan op het tijdschrift "VREDE"

Stort op de postrekening 000-0956015-80 van Vrede vzw, Galgenberg 29, 9000 Gent, het bedrag van 600 fr. (met vermelding geschenk) en stuur ons naam en adres van de begunstigde.

Wij sturen aan die een kaart met uw wensen en met de vermelding dat u hem/haar een abonnement schenkt.

Zo bewijst u niet alleen aan een familielid en/of vriend(in) maar ook aan ons tijdschrift Vrede een uitstekende dienst.

INHOUD

EDITORIAAL	Afrika is zo leuker dan het lijkt op is	3
UITKIJK	Eurochance	4
BEWAFFENING & ONTWAFFENING	Kernproefnemen: Minder militaire uitgaven moet sociale rechtvaardigheid Oude-geologische nu al fresco	12
5		
MIDDEN-OOSTEN	De beschermheiligen van Koning Fahd Ze komen uit het Oosten Palestijnen wacht eilandennijk	5 8 10
MENSENRECHTEN	Sarah Balabagan moet vrij komen Moderne Slaven	7 9
INTERVIEW	Van Waarschoot naar Tanzania	13
AFRIKA	Oktober in Zimbabwe: Wachten op de regen Libana: Ende van de oorlog Perel van Afrika: forkell opnieuw (een beetje) Een Afrikaanse reus op lemen voet De Franse politie in Afrika	17 18 19 21 23
VROUWEN	En wat leverde het nu allemaal op? Egypte trek! belooft verbod op vrouwenbesnijdenis in Aandachtspunten	25 26 27
VERKIEZINGEN		28-29
MEXICO	Alles voor iedereen, niets voor ons alleen!	30
VERENIGDE NATIES	50 jaar V.N. een nieuw begin of het begin van een agonie Minister Derycke voor de 50ste Algemene Vergadering van de V.N. De UNO: gevangenen van de lidstaten	32 34 36
EX JOEGOSLAVIË	Tudjman wint met voorsprong	36
TERUGBLIK	Sante Giulio	37
VOOR DE VUIST	De nieuwe geboden	39

Vereenden hun medewerking aan dit nummer:

Georges Spriet - Willy Courtois - André De Smet - Ludo De Brabander - Claudine Huyghe - Victor Stuyck - Jan Olsen - Paul Van Lerberghe (Zimbabwe) - Griet Dubbelaere - Marianne Vergaete - Koen Noyens en Griet Paridon - Antoinette Uytterhaeghe - Albert De Coninck - Riccardo Petrella - Jeanne Provost

vrede

Tijdschrift
6 nummers per jaar
"Vrede"

Studie- en informatiecentrum voor
vredes- en
ontwikkelingsproblematiek v z w

REDACTIE-BEHVER PUBLICITEIT:

Galgenberg 29 - 9000 Gent
Pkv 000-0956015-80
Vrede v z w - 9000 Gent -
Tel: (09) 233 46 88
Fax: (09) 233 56 78

LEESGELD:

110 Fr. los nummer
600 Fr. per jaar
700 Fr. instellingen met taksus
800 Fr. Nederland of

43 gulden op postbankgiro nr. 5267830 van
Ad Woudenberg / VREDE postbus 92311
1090 AH Amsterdam

STEUNABONNEMENT: 1.000 Fr.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Michel Vandertorgh
Beukendreef 15, 9401 Putte - Ninive

ABONNEMENTDIENST: Lissy Verwaert

Overname van artikels en tekeningen is
slechts toegestaan met bronvermelding en
toezending van een persinstemmingskaart

REDAKTIE:

Lucien Bollaert - André De Smet - Jan Olsen
Georges Spriet - Victor Stuyck - René Van
Nérum - Ludo De Brabander

REDAKTIESECRETARIS:

Lucien Bollaert

HOOFDREDAKTEUR:

André De Smet

De eindredende artikels beantwoorden niet
noodzakelijkerwijze aan het standpunt van de
redactie

Wordt gedrukt op kringlooppapier

OFFSET DRUK:

Novelland, B.W.,
9840 Norele (Landegem)

Afrika is zo lekker dat het bijna op is

Een speelse manier om een grote waarheid te zeggen. Afrika is niet arm, het is verarmd omdat het wordt leeggeroofd. Het is de centrale slogan van de 11.11.11-campagne van dit jaar, die daar ook een aantal eisen aan verbindt: kwijtschelding van de schuldenlast ('de schulden van Afrika zijn niet de schuld van Afrika'), eerlijke wereldhandel, meer en betere ontwikkelingssamenwerking.

Je hoort het wel meer. "Afrika heeft er sedert de dekolonisatie niet veel van gebakken. De lokale elites hebben zich schandelijk verrijkt. De Afrikaanse bevolking is niet in staat gebleken om de verworven zelfstandigheid ten gunste van een economische ontwikkeling te gebruiken."

Maar Afrika heeft misschien wel een politieke dekolonisatie gekend, maar zeker geen economische. Bovendien hebben de voormalige koloniale machten inderdaad lokale elites achter gelaten die in zoveel gevallen niet het welzijn van hun medeburgers voor ogen hadden. Daar waar er wel maatschappelijke projecten van solidaire herverdeling op het getouw stonden hebben de industriële centra, de V.S. dus en de vroegere koloniale staten, er alles voor gedaan om die in de kiem te fruiten. Bij wijze van voorbeeld denken we maar aan de moord op Patrice Lumumba in Congo, of later nog in de jaren zeventig de gesponsorde contra-oorlogen tegen het linkse bewind in Angola of Mozambique.

Vergeeten we niet hoe op alle manieren bevriende leiders aan de macht werden gebracht of gehouden. Opnieuw denken we aan Congo en Mboetoe, of aan de Franse steun voor een reeks Afrikaanse dictatoriale leiders. Wapenhandel, rechtstreekse militaire steun of werkelijke interventies hebben de macht van bepaalde elites gevrijwaard om de economische mechanismen van uitbuiting en uitsluiting in stand te houden. Het financiële en industriële 'centrum' weet z'n mannetjes te plaatsen in de wereld, in de 'periferie', al dan niet via het 'spel van democratische verkiezingen'.

Geen economische dekolonisatie, schreef ik hierboven. De meeste Afrikaanse landen zijn inderdaad steeds ontwikkelingslanden gebleven. Dat wil zeggen dat ze in hoofdzaak hun nationale rijkdom verwerven uit landbouwactiviteiten of uit ertsontginning. Industrie of dienstensector is haast niet ontwikkeld. Ze voeren dus geen verwerkte goederen uit, wel landbouwproducten en ruwe grondstoffen. Van de ontginning of uitvoer profiteerden voornamelijk een reeks multinationale concerns. De prijzen van deze producten en erts worden inderdaad door het 'centrum' bepaald in New York of Londen. De lage grondstofprijzen vormen dan direct een van de oorzaken van het gebrek aan investeringsmogelijkheden (in eigen industriële ontwikkeling) van die landen zelf.

Naast bijvoorbeeld de afscherming van de noordelijke markten voor dergelijke producten.

Het is een constante sedert de dekolonisatie dat als algemeen gegeven de prijzen voor deze producten en grondstoffen gedaald zijn, en dat de machines en andere uitrustingsgoederen die deze landen bij ons kopen steeds maar in prijs zijn gestegen. Als voorbeeld van deze 'verslechterende ruilvoet', zoals we dat noemen, kennen we allen wel de vergelijking: in 1972 was 1 ton koffie, suiker, koper voldoende om zeg maar een bepaalde machine in te voeren, vandaag moet dat al 8 of 10 of 12 ton koffie, suiker, koper zijn voor diezelfde machine.

Dergelijke mechanismen zijn de directe oorzaak van lage inkomsten. Hier vindt de nood aan financiering, leningen zijn oorsprong, maar die door de lage exportopbrengsten, en de interestvorming, een echt ondraaglijk juk worden voor deze 'niet-ontwikkelde landen'. Om de terugbetaling toch enigszins te garanderen legt het I M F deze landen structurele aanpassingsprogramma's op. Het credo is: minder staatsuitgaven, devaluatie, afschaffing van alle invoerbelemmeringen, privatiseringen, alle aandacht op exportgewassen. De echte dupe van deze politiek is de gewone bevolking.

Voor sommige landen slorpt de afbetaling van de schulden de helft tot zelfs zeventig procent van de opbrengst van de uitvoer op.

Deze 11.11.11-campagne wijst dus naar het kapitalistisch systeem als oorzaak van onderontwikkeling, van uitsluiting. De roep naar eerlijke handel is niks anders dan een verwerpen van de wereldwijde concurrentie als motor voor de economie. Niet het privé-winstbejag kan de mensheid een eerlijke ontwikkeling brengen, maar een economie die de werkelijke noden tracht te lenigen, en dus gestoeld moet zijn op andere motieven en andere eigendomsvormen dan het huidige prive-bezit in een

steeds kleiner aantal handen

De inzet van dergelijke campagne overstijgt dus zeker de fondsenwerving. Ze is mede een motivatie om politiek te ageren om democratische controle te verwerven op onze machtsmilieus, op het 'centrum' dat de 'periferie' blijft gebruiken naar eigen goeddunken. Dergelijke strijd kan niet anders dan anti-kapitalistisch zijn. De eigendomsstructuren zullen moeten worden aangepakt.

Laat ons deze eenheidscampagne van de Derdewereldbeweging actief steunen, en ook actief aan het politiek debat deelnemen.

Georges Spriet

Eurochirac

Heeft Chirac geblunderd door niet te voorzien hoe scherp zowel de binnenlandse als de internationale afkeuring van zijn kernproeven zou klinken? Of heeft hij gemeend dat het voordeel van zijn beslissing op de duur wel zou opwegen tegen de kritiek, die overigens na verloop van tijd wel zou wegebben?

Men kan het erover eens zijn dat de Franse kernproeven militair zinloos zijn. Nog afgezien van de vraag of de proeven technisch enig voordeel opleveren (en het negatieve antwoord dat 600 Franse geleerden daarop geven lijkt zwaarder door te wegen dan de opinie van de voorstanders), kan men zich afvragen wie Frankrijk in de toekomst zou willen afdreigen met het gebruik van het Franse kernwapen. De bewapeningswedloop tussen Oost en West in de periode van de Koude Oorlog had nog een waanzinnige logica. Zelfs dat soort waanzinnige logica bestaat niet meer.

Er is dus een andere logica in het spel. Die is duidelijk aan de oppervlakte gekomen toen Chirac het voorstel lanceerde, het Franse kernwapen in te schakelen in de Europese oorlogsmachine. Het is dus niets meer dan een zet in het Europese schaakspel om machtsposities te verwerven in het toekomstig Europa. Naarmate de Europese eenmaking zich, althans formeel verder ontwikkelt met de Maastricht-normen, de Ecu enz. . . wordt de interne strijd binnen Europa intenser. Strijd om economische macht, prestige en invloed.

Economisch gezien is Duitsland het zwaargewicht van Europa. Frankrijk beseft dat het op dat punt onmogelijk de eerste natie van Europa kan worden. Militair is Duitsland gehandicapt door het recente historisch verleden. Engeland is wat de visie op Europa betreft intern verscheurd, behoort, ondanks de Chunnel, nog altijd niet tot het vasteland en probeert zich nog altijd op te trekken aan het 'special relationship' met Amerika. Als Frankrijk erin kan slagen zijn kernmacht op te dringen aan Europa, verwerft het daarmee binnen Europa een unieke positie die het op geen andere manier zou kunnen binnenhalen. Europa wordt dan opgebouwd rond twee polen: Duitsland en Frankrijk. Hiermee wordt dan tevens de politiek van de Gaulle voortgezet. Engeland zoveel mogelijk buiten spel zetten.

Het Franse militarisme kan hiermee ook opnieuw een belangrijke rol gaan spelen in de internationale politiek. Dat militarisme mag dan sinds 1870 harde knauwen hebben gekregen, maar helemaal verdwenen is het nooit. Zoals niet lang geleden is gebleken, heeft het militaire establishment in Frankrijk zelfs de Dreyfus-affaire nooit verteerd, al is die inmiddels een eeuw oud. Militaire glorie bekleedt ook een sterke positie in het historisch geheugen van Frankrijk, met alle mythen die dat soort geheugen overvloedig creëert. Frankrijk moet het enige land ter wereld zijn, waar de militaire glorie een heilige heeft opgeleverd: Jeanne d'Arc. En bij een bepaalde categorie van de publieke opinie wordt Maarschalk Pétain nog altijd diep vereerd als de "held van Verdun" en is zijn sinistere rol in het Vichy-regime uit het geheugen gewist.

Het is dus duidelijk dat de politiek van Chirac de volledige steun heeft van de Franse militairen, die hopen op die manier hun come-back te maken in de Franse politiek waaruit de Gaulle hen met zijn Algerije-politiek had weggedrongen. Het is niet zonder ironie, dat uitgerkend de Gaullist Chirac de

deur heeft opengezet voor een nieuwe intrede. Natuurlijk zijn ze nooit helemaal weggeweest. Geen enkel ander Europees land heeft in de post-koloniale periode zoveel militairen in Afrika gehad of heeft zo overvloedig allerlei onsmakelijke regimes van wapentuig voorzien.

De logica van de huidige reeks kernproeven is dus niets méér dan een zet in het schaakspel om machtsposities te verwerven in het toekomstig Europa.

De vraag is of Europa de deur zal willen openzetten voor de Franse militaire ambities. Het installeren van een Europese kernmacht onder Franse auspiciën zou dwars ingaan tegen de verzuchtingen om, zeker nu de Koude Oorlog ten einde is, het kernarsenaal af te bouwen. Welke morele gezagsposities zou Europa bekleden, om andere landen onder druk te zetten af te zien van de constructie van kernwapens, als het zelf in eigen schoot een nieuwe kernmacht zou opbouwen?

Tegen wie zou die kernmacht overigens gericht zijn? Men mag aannemen niet tegen andere Europese landen. Ook niet tegen Amerika. Welke landen blijven dan over? De landen van de Derde Wereld die geen kernwapens bezitten. Wil Europa een bolwerk worden dat met een snelle interventiemacht, uitgerust met een kernarsenaal, landen in Afrika of Azië kan chanteren? Geen betere manier om al die landen aan te zetten, zelf ook kernwapens in hun bezit te krijgen. Een Europese kernmacht kan dus alleen fungeren als nieuwe simulans in de escalatie van een nieuwe wapenwedloop.

Als het ooit zo ver komt, zal het Belgisch politiek establishment deze evolutie vermoedelijk weer eens "betreuren", en dan overgaan tot de orde van de dag.

Willy Courteaux

Kernproefnemingen

Minder militaire uitgaven meer sociale rechtvaardigheid

De totale kosten van de Franse reeks van 8 proefnemingen wordt op 5 miljard FF geraamd. De kostprijs van elke proefontplofing zelf zou zeker 100 miljoen FF bedragen. Maar daar moeten dus de kosten bijgeteld worden voor de installaties op Murorora, d.w.z. 2 miljard FF in het budget 1995, en nog 's 2 miljard FF die over verschillende uitgavenposten verspreid zitten.

De laboratorium-kernproeven, de zogenaamde simulaties, kunnen op een voorlopig budget rekenen van 10 miljard FF in de komende vijf, zes jaar. U weet dat Balladur de eerste steen legde van dergelijk labo-complex nabij Bordeaux (niet Marseille zoals we in vorig nummer per vergissing schreven). Mitterrand onderstreepte toen dat het er op aan kwam om "de kernwapens van het jaar 2010 op punt te stellen".

De huidige militaire-programmatiewet van Frankrijk voorziet 12,6 miljoen FF per uur uit te geven voor nieuwe bewapening. De Franse militaire begroting is 4 maal deze van sociale zaken, of 6 maal die van de universiteiten, 6 maal die voor woningbouw, 18 maal de begroting van cultuur.

Met de 5 miljard FF voor deze reeks atoomproeven zou men 80 scholen kunnen bouwen van elk 10.000 m². Of nog 25.000 arbeidsplaatsen scheppen in noodlijdende sectoren, of openbare diensten.

Het equivalent van 2000 Hiroshima bommen op Franse duikboten

De recente Franse kernproef van 1 oktober was bedoeld om de kernkop TN 75 te testen die op de Franse duikboten zal worden geplaatst. De eerste van deze tuigen zijn bestemd voor de duikboot "Le Triomphant" (de overwinnaar). Aan boord zal deze zestien M 15 raketten hebben die elk gelijktijdig zes kernkoppen TN 7 kunnen afvuren.

Dit betekent dat een duikboot van deze categorie op zich een vernietigingskracht vertegenwoordigt dat het equivalent is van vierhonderdtachtig maal de bom van Hiroshima die rechtstreeks 130.000 slachtoffers maakte.

Naast de "Triomphant" bezit Frankrijk nog de "Redoutable". Verder staan nog de duikboten "Le Téméraire", de "Vigilant" en een derde die nog geen naam kreeg op de scheepswerven. De "Téméraire" zal klaar zijn voor 1999, de "Vigilant" in 2001 en de derde in 2005.

In totaal zal dit meer dan 2000 Hiroshima bommen vertegenwoordigen.

De bouw van bovengenoemde duikboten wordt geschat op ± 489 miljard B.Fr. Het programma van de raketten zal daar bovenop nog eens 156 miljard B.Fr. kosten.

Ondertussen ontbreekt het de Franse regering de nodige fondsen om een degelijk programma voor tewerkstelling op te zetten en een effectieve steun te verlenen aan onderwijs, gezondheidszorg en woningbouw.

Zo merkt men, eens te meer, dat er niet veel is overgebleven van de mooie kiesbeloften van president Chirac.

Cheysson en de verantwoordelijkheid van de socialisten

Claude Cheysson, gewezen socialistisch minister van Buitenlandse Zaken van François Mitterrand heeft in het tijdschrift "Valeurs Vertes", in betrekking tot de kernoefeningen van Jacques Chirac, een aanval gepubliceerd tegen de gewezen President en de socialisten.

De laatste zeven kernproeven, die gehouden worden, werden destijds goedgekeurd door François Mitterrand, verklaart Cheysson. In 1992, één jaar voor de wetgevende verkiezingen, wilde hij echter de kiezers van de groene partijen verleiden. Ik schaam me voor de socialistische partij. Als we aan de macht waren, hebben we een programma opgezet waarin deze serie van zeven proefnemingen voorzien was. Het tegenovergesteld standpunt vandaag, omdat men in de oppositie zit, is het bewijs leveren van een grote onverantwoordelijkheid. Ik ben geschandaliseerd.

Nobelprijs voor de vrede aan Joseph Rotblat en Pugwashkomitee

Tot ieders verbazing werd de Nobelprijs voor de vrede dit jaar toegekend aan de zevenentachtigjarige Joseph Rotblat en het Pugwashkomitee waarvan hij voorzitter is. Rotblat is een Poolse wetenschapper die in 1939 uitweek naar Groot-Brittannië. Bezorgd om de mogelijkheid dat nazi-Duitsland het geheim van de atombom zou ontdekken was hij een van de eerste

medewerkers aan het Amerikaans Manhattan project dat zich tot doel stelde de eerste atombom te verwezenlijken. Hij was echter de eerste geleerde die, vaststellende dat nazi-Duitsland bij de opzoekingen ver achterop lag, zijn ontslag gaf in het Manhattan project.

Van 1945 tot 1949 was hij directeur van een nucleair onderzoekingscentrum te Londen om van 1950 tot 1976 professor te worden in de natuurwetenschappen. Rotblat zou steeds een hevig tegenstander zijn van de ontwikkeling van atoomwapens. Zo was hij een van de initiatiefnemers bij de oprichting van het Pugwash-komitee. Pugwash is de naam van een klein dorp in Nieuw Brunswijk (Canada) waar voor het eerst wetenschappers van Oost en West samenkwamen om hun verzet tegen de kernwapens te organiseren. Het comité werd opgericht in 1957 na de publicatie van de oproep van Albert Einstein en Bertrand Russell tot alle wetenschappers om zich te weer te stellen tegen het atoomgevaar.

Kort geleden was Rotblat nog een van de medeondertekenaars van een brief aan de Franse President Chirac waarin deze verzocht werd niet over te gaan tot nieuwe kernproeven op Murorora.

Het Noors Nobelkomitee heeft, met de toekenning van de Nobelprijs aan Joseph Rotblat en het Pugwashkomitee, zeker willen rekening houden met het internationaal verzet tegen de kernproefnemingen. Verzet dat ook in Noorwegen door de ganse bevolking gesteund wordt. Meteen heeft het Nobelkomitee ook aan de Franse regering nogmaals een wenk willen geven dat de kernproeven door de meerderheid van de wetenschappers wordt afgekeurd.

André De Smet

De beschermheiligen van Koning Fahd

Olie en wapens, de inzet van Westerse belangen

De recente wereldgeschiedenis heeft aangetoond dat het Westen een dubbele moraal hanteert ten aanzien van (autoritaire) regimes. Terwijl het ene regime wordt beladen met alle zonden van Israël, wordt het andere, wat zijn praktijken ook zijn, met de mantel der liefde toegedekt. Tot deze tweede categorie behoort Saoedi-Arabië, een land waar mensenrechten, politieke participatie en inspraak holle begrippen zijn. Olie en wapens zijn er de oorzaak van dat het Westen en Groot-Brittannië dit alles door de vingers ziet.

Om de binnen- en buitenlandse kritiek op zijn bewind wat te temperen installeerde koning Fahd in augustus 1993 per koninklijk decreet een soort raadgevend orgaan, de *Majlis ash-Shoura*. Maar hij laat meteen duidelijk verstaan dat dit geenszins de installatie van de democratie betekent. Vrije verkiezingen aldus de koning, zijn niet geschikt voor een land waarvan het volk behept is met 'unieke eigenschappen'. De bevoegdheid van dit raadgevend schaamlapje is beperkt tot het formuleren van adviezen. De leden moeten zich onderwerpen aan de willekeur van de koning; hij heeft het recht de leden te ontslaan die ook door hem worden benoemd. De koninklijke familie blijft de uitvoerende en de wetgevende macht verder uitoefenen. Hoe beperkt ook, het zijn de kernen van politieke veranderingen, waartoe het koninklijke huis zich verplicht zag onder druk van binnen- en buitenland. Het koninklijke decreet is daarmee de eerste belangrijke hervorming sedert 1932, toen koning Abdel-Aziz (in het westen beter bekend als Ibn-Saoud) de verschillende stammen samenbracht in een koninkrijk.

Tanende welvaart

Het jarenlange politieke monopolie heeft de koninklijke familie, die meer dan 5.000 leden telt, geen windeieren gelegd. De ondergrond van Saoedi-Arabië zit propvol olie. In de Westerse economische opleving was olie de brandstof die alles draaiende hield, wat de koninklijke familie schatrijk heeft gemaakt. Nog steeds staat het zwarte goud in voor 90% van de totale inkomsten uit export. Alle lagen van de bevolking deelden in de welvaart. In een mum van tijd groeide de stedelijke bevolking van 26% in 1970 naar 73% in 1990. Het analfabetisme daalde onder de 35%, wat veel is voor een land dat vijftig jaar geleden bij wijze van spreken slechts uit zand bestond. De kindersterfte daalde van 118 naar 21 per duizend. Het koningshuis liet de bevolking een graantje meeplukken in de

hoop dat economische welvaart de politieke aspiraties zouden compenseren. Maar de welvaart is niet meer wat ze geweest is. Steeds vaker wordt er gemord dat het land technisch en economisch een moderne samenleving is, maar dat de politieke en religieuze instellingen uitblinken in 'achterlijkheid'. Fahd kent dan ook niet het geluk van zijn voorgangers. Bij zijn aantreden in 1982 stond het land economisch op een keerpunt. De recessie was relatief, maar de dalende olie-inkomsten zorgden voor een budgetair deficit, dat ook de bevolking niet spaarde. Voor het eerst ziet het regime zich geconfronteerd met binnenlandse politieke onrust.

Aantal inwoners: 17 miljoen
 Bevolkingsdichtheid: 7 inwoners per km²
 Hoofdstad: Riyad (2,3 miljoen inwoners)
 Migranten: 27% van de totale bevolking (vooral uit Egypte, Indië, Pakistan en de Filipijnen)
 Export:
 - Petroleum: 42,3 miljard \$ (1993)
 - Andere: 4 miljard \$ (1993)
 Import: 31,2 miljard dollar (1993)

Islamstaat

Het fundament van de macht is gevestigd op een versmelting van twee tradities. Eerst en vooral is er de tribale traditie, met centraal de *Nejd*, de stam van de huidige dynastie van familie El Saoud. Daarnaast is er de religieuze component: de Wahhabi-interpretatie van de islam, ingevoerd door Ibn Abdel Wahhab in de 18e eeuw en zeer lang exclusief de gemeenschapsgodsdienst geweest van de Nejd-regio, in het centrum van het huidige Saoedi-Arabië. Een grens tussen staat en godsdienst is dan ook onbestaande. Koning Fahd verkondigde in maart 1992 nog dat de Arabische staat "een Islamitische en Arabische staat is, waarvan de religie de islam is de grond-

wet het boek van God en de traditie van de profeet". Alle koninklijke reglementen vinden hun oorsprong in de *Sharia*, de islamitische rechtsleer.

Publiek protest

Het is nu juist deze machtsbasis die aan het wankelen is. Op 3 mei 1994 kondigden 6 religieuzen en intellectuelen publiekelijk de oprichting aan van een *Comité voor de Verdediging van de Wettige Rechten* (CVWR) met als doel de "opheffing van het onrecht, het steunen van de verdrukten en het verdedigen van de rechten die aan de mens zijn gegeven in naam van de Sharia". Hun leider, Muhamed-al-Massari, een islamist en ex-hoogleraar in de fysica, leeft nu verbannen in Londen, maar is daarom niet minder actief. Met zijn organisatie verspreidt hij communiqués naar de pers die de schendingen van de mensenrechten, de corruptie en de hypocrisie van het koningshuis aanklagen. De Saoedische regering reageert geschrokken. Bepaalde kritiek kan, maar ze moet volgens een bepaald stramen verlopen. Binnen de traditionele patriarchale kanalen kan een (mannelijk) lid van de bevolking het onrecht dat hem werd aangedaan aankaarten. De heersers zien zichzelf immers als goede heersers die hun kudde met zorg behandelen. Als het CVWR de woede opwekt van koning Fahd, dan is het in de eerste plaats omdat de organisatie opereert buiten dit kader. Het koningshuis heeft nog niet leren leven met deze ontwikkelingen als gevolg van de modernisering. Niet voor niets doet zij nu verwoede pogingen om de schotelantennes het land uit te krijgen. Buitenlandse media worden als uiterst bedreigend ervaren. Maar de angst van de Saoedische alleenheersers wordt ook gevoed door de boodschap die de meeste oppositiegroeperen verkondigen. De basis van hun protest is geworteld in de islam, wat nu net de legitimatie vormt van het regime. Ook meer radicale islamitische kringen beginnen zich te roeren. Zij zien een te-

genstelling tussen de Islam en het moderniseringsproces dat Saudi-Arabië ondergaat. Ze prediken de haat tegenover alles wat maar enigszins Westers is. Zij willen een zuivere Islam en staan zeer kritisch tegenover de koninklijke familie, wiens legitieme macht ze meer en meer in vraag beginnen stellen. De huidige economische recessie maakt een dergelijke boodschap populair. Eén van de radicale leiders, sjeik Salman al-Audah, werd in september vorig jaar gearresteerd omdat hij weigerde zijn toespraken te censureren. Dat veroorzaakt een golf van protest in zijn thuishaven, Buraida, een stad noordelijk van Riyad. De islamitische oppositie staat nog zwak, maar naarmate de economische crisis zich voortsleept en het koningshuis zich minder tolerant gedraagt, is de kans groot dat het protest aanwakkert.

De economische crisis laat zich ook voelen binnen de Nejd-gemeenschap, de traditionele achterban van de Ibn-Saud clan. In de jaren zeventig waren de Saudische studenten verzekerd van een mooie carrière in het staatsapparaat. Handenarbeid liet men over aan de immigranten. De dalende olie-inkomsten, maar vooral de hoge defensie-uitgaven en uitgaven voor openbare infrastructuur, hebben de geldreserves als sneeuw voor de zon doen smelten. De generatie van studenten uit de jaren tachtig ziet de jobgarantie nu verloren gaan. Deze jonge gediplomeerden zijn een goede voedingsbodem voor het protest, om het even of dat nu liberaal of religieus getint is.

Bezuinigingen

De totale schuldenlast is op vijf jaar tijd meer dan verdubbeld. In 1989 bedroeg die nog 23,3 procent van het BNP, in 1993 was die al opgelopen tot 58,9 procent. Als deze trend zich voortzet zal de regering aankijken tegen een schuld van 77 procent in 1998. De regering zag zich dan ook genoodzaakt tot een aantal drastische bezuinigingsmaatregelen. De factuur die begin dit jaar aan de bevolking is voorgeschoteld spreekt voor zich. De benzineprijzen worden verdub-

beld en de elektriciteitsstarieven stijgen aanzienlijk. Telefoneren wordt duurder en voor water moet maar liefst dertien keer meer worden betaald. Het IMF vraagt een drastische reductie van de "improductieve uitgaven" en de "reorganisatie van de publieke uitgaven", wil het land opnieuw kredietwaardig worden. De begroting van 1995 komt daarom deels tegemoet aan de IMF-wensen en herleidt het tekort tot 4% van het Bruto Binnenlands Produkt. Maar het IMF zwijgt zedig over de grootste stokop in de begroting: defensie. Hoe zijn besnoeiingen in de sociale uitgaven nog langer te verantwoorden als 33% van de begroting naar defensie gaat? Het antwoord is niet ver te zoeken.

Olie en Wapens

Groot-Brittannië en de Verenigde Staten

zou zowel de prijzen doen dalen als de productie in gevaar brengen. Dit zou de toch al niet in evenwicht zijnde begroting in gevaar brengen en dus ook de verplichtingen aan de twee belangrijkste wapenleveranciers, Groot-Brittannië en de Verenigde Staten, die koste wat het kost hun grootste afzetmarkt willen behouden.

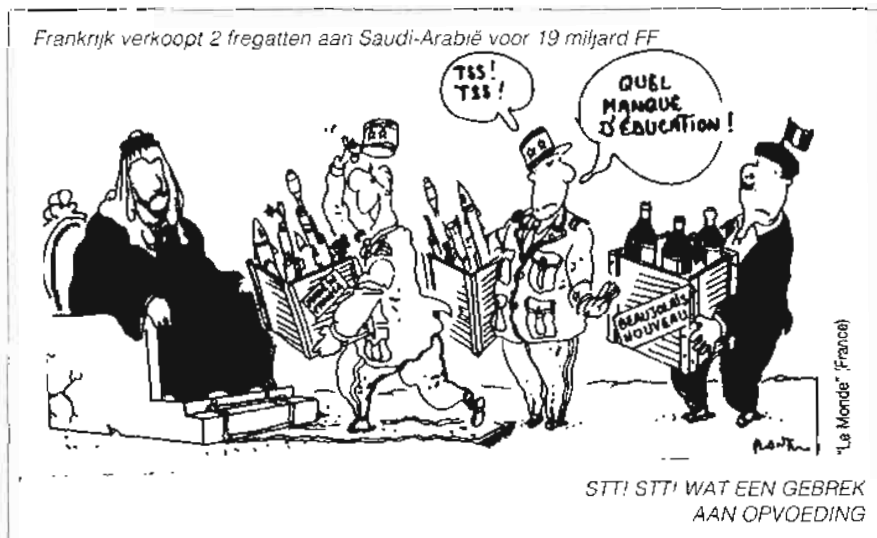
De hypocrisie van het Westen dat aandringt op overheidsbezuinigingen, maar de Saudi's tegelijk dure wapencontracten door de strot duwt, wekt meer en meer de woede van het volk op. Maar ook in hoge officiële kringen neemt het ongenoegen toe. Zij krijgen nu spijt van de dodelijke omhelzing van het westerse bondgenootschap sedert de Golfoorlog.

Het prijskaartje van de Golfoorlog

De komst van meer dan 500.000 in hoofdzaak Amerikaanse soldaten, waaronder niet weinig vrouwen, zindert nog altijd na. Sommigen zagen hierin de kiemen van liberalisering en democratisering. Maar het werd valse hoop. Vooral vrouwen waren het slachtoffer. In 1990, in volle Golfoorlog, durfden 49 vrouwen het aan om publiekelijk met de wagen te rijden.

Daarmee waren ze in overtreding met de regel die vrouwen verbiedt om zelf de auto of de fiets te besturen. Ze werden prompt voor enkele dagen achter de tralies gezet, en zij die in een publieke administratie werkten werden geschorst.

Die gespannen reactie geldt voor elke uitwas van de Westerse invloed. De straffen voor heel wat "delicten" zijn van middeleeuwse origine. Alcoholconsumptie wordt beantwoord met geseling, diefstal met amputatie, overspel met stening. Het aantal executies stijgt jaar na jaar. In april van dit jaar werden 25 buitenlanders onthoofd wegens drugsmokkel. Volgens Amnesty International is het aantal executies dat dit jaar werd uitgevoerd nu al het hoogst ooit gemeten. De bezorgdheid is des te groter omdat niet altijd even zorgvuldig wordt omgegaan

zijn de belangrijkste wapenleveranciers. Niet alleen hebben zij er alle belang bij dat de defensiepost op de begroting zo groot mogelijk wordt gehouden, maar zien zij ook graag hoge of tenminste stabiele olie-inkomsten voor het land. Die brengen namelijk de noodzakelijke deviezen in de Saudische staatskas nodig om de wapeninvoer te bekostigen. Olie en wapens zijn dan ook de verklaring voor de hardnekkige houding van de Verenigde Staten en Saudi-Arabië in het handhaven van het embargo tegen Irak. De Saudische olieproductie is gedurende de eerste vier maanden gestegen tot 8,17 miljoen vaten per dag (tegenover 5,6 miljoen begin 1990, net voor de Golfoorlog) en de prijs is met 20% de lucht ingegaan ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar. De terugkeer van Irak op de oliemarkt

met de internationale rechtsregels. Het Westen verroert geen vin. De liberale Saoedi's die blijven aandringen op politieke hervormingen ergeren zich dan ook blauw aan het feit dat overal de democratische loftrumpet wordt gezongen, terwijl in het eigen land alle wan toestanden worden getolereerd.

Het groot aantal westerlingen op "Islamitische bodem" stimuleerde enigszins voorspelbaar de woede van de fundamentalistische oppositie. Te meer omwille van het prijskaartje dat aan de Golfoorlog hangt: afhankelijk van de bron, tussen 55 en 70 miljard dollar. Het land is sindsdien verplicht om massaal te gaan lenen. Het verzet om nog langer de zware kosten van de Golfoorlog te dragen groeit dan ook met de dag. Een Amerikaans verzoek om de faciliteiten uit te breiden bovenop de tientallen Amerikaanse oorlogsvliegtuigen en bases die het koninkrijk reeds rijk is, stuit voor het eerst op verzet van koning Fahd. In oktober vorig jaar moest het Pentagon een oefening van land- en luchtmacht annuleren omdat de Saoedi's niet wilden opdraaien voor de kosten.

Ijzerschroot

In een poging de overheidsuitgaven terug te draaien, is de Saoedische regering al een tijdje in de weer om onder de Britse en Amerikaanse pressie uit te geraken, ook al is het met tegenzin. Aan elk contract hangen lucratieve commissies die de koninklijke familie al een behoorlijke duit hebben opgebracht. Maar de toenemende onrust in het land noopt hen de Amerikaanse en Britse leveranciers te overtuigen. En de militaire aankopen hebben sowieso de grens van het redelijke overschreden. Heel wat nieuw aangekocht materiaal staat immers te roesten en zal op termijn nog slechts de waarde van oud ijzer vertegenwoordigen, wegens gebrek aan voldoende gekwalificeerd personeel voor zowel gebruik als onderhoud. Zo overschrijdt het aantal vliegtuigen nu al ruimschoots het aantal piloten.

Maar de Britten bijvoorbeeld willen absoluut dat de lopende contracten worden uitgevoerd. Het lot van een deel van de Britse wapenindustrie is immers rechtstreeks verbonden aan het al dan niet doorgaan van de contracten, zonet moeten bedrijven als British Aerospace de deuren sluiten, zo luidt het. Toen bekend geraakte dat de Saoedi's voor slechts een vierde van de kosten wilden instaan nodig om de troepenmacht in oktober van vorig jaar te betalen als tegenwicht

voor de Iraakse troepenbewegingen aan de grens met Koeweit, repte Douglas Hurd, de toenmalige minister van Buitenlandse Zaken, zich naar Riyad om zich er van te vergewissen dat de Britse contracten niet in gevaar kwamen.

In het jaarboek (1995) van SIPRI, staat Saoedi-Arabië nu helemaal op de eerste plaats in de wereldranglijst van de grootste wapenimporteurs. Tussen 1990 en 1994 is er voor bijna 9 miljard \$ aan wapens geïmporteerd in hoofdzaak uit Groot-Brittannië en de Verenigde Staten. Maar sedert 1994 ziet ook Frankrijk zich beloond voor zijn aandeel in de Golfoorlog. Frankrijk heeft na lang lobbyen eindelijk de contracten rondge-

kregen voor de modernisering van de Saoedische zeemacht. Voor elk van de westerse leveranciers is Saoedi-Arabië in een dalende wereldmarkt dan weer een belangrijke, zonet belangrijkste afnemer van een in crisis verkerende wapenindustrie.

Het ziet er niet naar uit dat de Westerse politiek de eerste jaren zal veranderen. Jean-Michel Foulquier, die jarenlang diplomaat was in Riyad, besluit zijn onlangs verschenen boek, *Arabie Saoudite: la dictature protégée*, met een veelbetekend zinnenstuk: „Als er niets beweegt, kan alles bewegen. „

Ludo De Brabander

“Ze komen uit het Oosten”

De Verenigde Staten zijn zelf in belangrijke mate verantwoordelijk voor het huidige succes van het islamitisch fundamentalisme. *Paul Vanden Bavière*, journalist van de *Standaard*, schetst in zijn onlangs verschenen boek, hoe de Amerikanen de moslimbewegingen als bondgenoot zagen in hun strijd tegen het communisme. In de meeste gevallen konden zij daarbij rekenen op de steun van Saoedi-Arabië. De Egyptische leider, *Gamal Abdel Nasser*, symbool van het Arabisch nationalisme en socialisme, heeft dat aan de lippen mogen onderhouden. De Amerikaanse politiek is soms zelfs ronduit catastrofaal gebieken. Na de Sovjet-inval in Afghanistan, werden in Pakistaanse kampen met de steun van de CIA, op vrij grote schaal moslimstrijders (*Modjaheddin*) in militaire technieken opgeleid. De strijders waren afkomstig uit de hele Arabische wereld, maar vooral uit Algerije, Egypte, Pakistan, Afghanistan en Soedan. Niet toevallig die landen waar het fundamentalisme zeer destabiliserend werkt. De VS legden aldus de basis voor een soort internationale brigade van 'Afghanen' die nu terroristische groepen bevolken als de *GIA* in Algerije, de *Talae al-Fath* in Egypte en de islamitische strijders in Kashmir. Toen al bleek dat Saoedi-Arabië een belangrijke financiële bondgenoot was van de VS. Zij zorgden voor het maandoon van 50.000 frank voor de naar schatting 35.000 tellende 'internationale'.

Saoedi-Arabië speelt de laatste jaren ook een belangrijke rol bij het verspreiden van het fundamentalistische gedachtegoed in de Arabische wereld. Krantenuitgevers in heel de Arabische wereld worden door Saoedi-Arabië onder druk gezet om kritische journalisten uit de media te weren. Maar zij gaan nog veel verder. Zij kopen zich systematisch in de (kritische) Arabische pers in. Het in Londen verschijnende Libanese blad *Al Hayat* (Het Leven) wordt sedert 1990 'gehuurd' door prins Khaled, zoon van de Saoedische minister van defensie. Zijn neef heeft de eveneens in Londen uitgegeven krant, *Al-Sharq al-Awsat* (Het Midden-Oosten), onder zijn controle gebracht om het de mond te snoeren. Hetzelfde gebeurt met radio- en tv-stations. In Europa zijn er Saoedische participaties in de zeer invloedrijke *Arab Radio Television* (ART, Italië) en de *Middle East Broadcasting Company* (MBC, Groot-Brittannië). Zelfs een groot Amerikaans persbureau ontsnapt niet aan de Saoedische mediahonger, zoals *United Press International* (UPI) heeft mogen ervaren.

LDB

Paul Vanden Bavière. Ze komen uit het Oosten. Over de opmars van het islamitisch fundamentalisme. Uitgeverij Siroon, Groot-Bijgaarden, 1995, 120 pagina's. Prijs: 595 fr.

Sarah Balabagan moet vrij komen

Sarah is zestien jaar. Zij werd veroordeeld tot de doodstraf om zich verdedigd te hebben tegen haar meester die haar met een mes bedreigde en verkrachtte. Ze was toen amper vijftien jaar toen ze de man doodstak.

Dit drama speelde zich af in de herfst van 1995, aan de vooravond van de 21ste eeuw.

Sarah Balabagan is een muselmanse Filipijnse. Ze verliet haar land om zoals honderdduizend landgenoten in het buitenland te gaan werken om meteen wat geld te kunnen naar huis sturen om de moeilijke bestaansvoorwaarden van familie (11 kinderen) te verlichten.

Zij werd aangeworven als dienstmeid door een feodale chef van de Verenigde Arabische Emiraten, Kortom de Golfstaten.

Op 26 juni had het Tribunaal van d'Al - Ain (een oase op 100 km van de hoofdstad) de verkrachting erkend - bevestigd door een dokter - maar het jonge meisje werd tot zeven jaar gevangenis veroordeeld.

De rechter had Sarah bovendien veroordeeld tot een betaling van een schadevergoeding van 150.000 dirhams

(1.200.000 B.fr.) aan de familie van haar meester maar terzelve tijd een vergoeding toegekend van 100.000 dirhams (710.000 B.fr.) als schadeloosstelling voor de verkrachting.

De chef van de Emiraten Zayed Ben Sultan Nahyane verbrak het vonnis. Begin oktober beweerde het zelfde Tribunaal van d'Al - Ain dat de verkrachting niet bewezen was, Sarah werd ter dood veroordeeld. Als gevolg van het protest van de wereldopinie en de Filipijnse regering werd begin oktober een nieuw proces geopend.

De rechtbank bestoot eerst de uitspraak van het proces uit te stellen tot 30 oktober. Een paar weken later werd door de president bekend gemaakt dat, gezien de familie van haar ex-meester de schadevergoeding aanvaardt, de doodstraf wordt ingetrokken.

Dit alles gebeurde enkele uren na het slot van de Internationale Conferentie voor de rechten van de vrouw in Peking. Zoals de andere monarchieën van de regio keurden de Verenigde Arabische Emiraten, zoals de afgevaardigden van 181 landen, de slotverklaring van Peking goed. (ads)

Uiteindelijk werd Sarah door een Islamitische rechtbank op 30 oktober veroordeeld tot 1 jaar (ingegaande op de dag van de uitspraak), 1,2 miljoen schadevergoeding en honderd zweepslagen. Balabagans advocaat deelde mede dat de zweepslagen licht (!) zullen zijn gezien diegene die ze toebrengt verplicht zal zijn een boek onder de arm te klemmen.

Wat er ook van zij, het blijven ontoelaatbare feodale toestanden waartegen de wereldopinie met kracht moet blijven protesteren.

Moderne slaven

Sarah was amper vijftien jaar toen ze de Filipijnen verliet aangetrokken door een toch nog miserabel loon, maar niettemin in de hoop haar familie behulpzaam te kunnen zijn. Zo ze haar land heeft kunnen verlaten dan is het omdat de Filipijnse autoriteiten haar het onmisbaar paspoort verschaften om naar de Arabische Emiraten te kunnen afreizen.

Sarah verliet haar land, zoals zoveel andere, omdat armoede troef is op de Filipijnen waar twee derde van de bevolking over een inkomen beschikt dat lager is dan het levensminimum.

De alfabetisatiegraad is nochtans hoog in de Filipijnen 72 % van de kinderen hebben lager en middelbaar onderwijs genoten en 20 % heeft een universitair diploma. Een half feodale maatschappijvorm en de multinationale ondernemingen bepalen het reilen en zeilen van de samenleving en er is een grote werkloosheid.

De emigratie is voor de Filipijnen dan ook de belangrijkste uitweg. Ruim drie miljoen, waarvan drie kwart vrouwen, weken uit naar het buitenland.

Omdat deze deviezen binnen brengen noemt de regering hun "de heiden van de moderne tijd" 20 miljoen personen, haast een derde van de bevolking, leeft van de doorhen overgemaakte gelden. Naast de taks die hun wordt opgelegd om naar het buitenland te kunnen vertrekken ver-

tegenwoordigden de deviezen die ze binnenbrachten 8 miljard dollar in 1994.

Deze emigranten zijn volgens de "Manilla Chronicle" verspreid over 140 landen.

De mannen zijn meestal zeelui, tewerkgesteld op oubollige handelsschepen waar ze zeer lage lonen ontvangen, hotelbedienden in Westerse hotels of bouwarbeiders in Azië of Afrika. Filipijnse wetenschappers worden in de Verenigde Staten zeer op prijs gesteld.

De vrouwen werken in de beste omstandigheden als verpleegster in de V.S. maar meestal als huispersoneel in de verschillende Golfstaten (2.000.000), Singapore (75.000), Hongkong (150.000), maar ook in Rome, Parijs, Brussel of Londen, V.S. (1.5 miljoen), Japan (100.000). Alleen rond en in Parijs werken 20.000 Filipijnse dienstboden.

Deze die in de Mariannes eilanden geronseld worden, een archipel onder Amerikaanse controle, komen meestal in de prostitutie terecht.

De tragedie van Sarah Balabagan staat symbool voor de lijdensweg van honderdduizenden vrouwen. Niet-Gouvernementele Organisaties (NGO) uit Manilla gaan er van uit dat in de Golfstaten, Saoedi-Arabië, maar ook in Azië duizenden vrouwen worden verkracht en mishandeld door hun "meesters". In Koeweit had dit zo'n omvang

genomen dat de Filipijnse regering geen vrouwen naar dit land nog langer laat vertrekken.

Sinds de terechtstelling van Flor Concepcion, beschuldigd van moord, in Singapore eist de Filipijnse openbare opinie krachtig meer bescherming voor haar landgenoten. Dit heeft de regering er toe geleid het vertrek te verbieden van vrouwen naar Koeweit, land waar tal van verkrachtingen en mishandelingen plaats hadden. Ondertussen verplicht de catastrofale economische toestand de mensen uit te wijken om het bestaan van hun familie te verzekeren. Het is geen toeval dat, tot vandaag, de Conventie van de Verenigde Naties voor de bescherming van migranten, goedgekeurd door de Algemene V.N. vergadering in 1990, slechts door vier landen ondertekend werd, namelijk door de Filipijnen, Sri Lanka, Marokko en Mexico. Landen waarvan een groot deel van de bevolking als dienstpersoneel in het buitenland werkt.

Deze konventie verbindt de ondertekenaars de vreemde werknemers een minimum van waardigheid te verzekeren, een degelijk loon en recht op gezondheidszorg voor hen en hun familie.

Op wat wachten de geïndustrialiseerde landen om deze konventie te ondertekenen?

André De Smet

Palestijnen wacht eilandenrijk

Een eilandenrijk van Palestijnse 'bantoestans' zonder de geringste mogelijkheden voor een eigen staat, omgeven door Israëlische nederzettingen en wegen. Dat zal het 'voorlopige' resultaat zijn van de terugtrekking van het Israëlische leger uit 'dichtbevolkte Palestijnse gebieden'.

Het kan ook de 'definitieve vredesregeling' worden tussen Israël en de Palestijnen, bijvoorbeeld als de rechtse Likoeidpartij volgend jaar de verkiezingen wint. Dan kan Likoeid zijn oude bouwprogramma van joodse nederzettingen voortzetten.

Het op 28 september laatstleden ondertekende Taba-akkoord luidt de tweede fase in van de uitvoering van de principesverklaring voor Palestijns zelfbestuur die op 13 september 1993 eveneens in Washington werd ondertekend. De eerste fase startte in mei 1994 met de installatie van de Palestijnse autoriteit in de Gazastrook en Jericho en de komst vorig jaar van PLO-voorzitter Y. Arafat naar Gaza. De volgende onderhandelingsfase, die op zijn laatst in mei 1996 begint, zal zeker zo ingewikkeld zijn. Dan moet beslist worden over de status van Jeruzalem en de toekomst van de 140.000 kolonisten op de Westelijke Jordaanoever. In deze definitieve onderhandelingsfase over een oplossing voor het Palestijns probleem zal blijken of de Palestijnen een eigen staat krijgen. Arafat kondigde dit al aan maar Rabin hield zich op de vlakte, ongetwijfeld met het oog op de voormelde verkiezingen in Israël van november 1996.

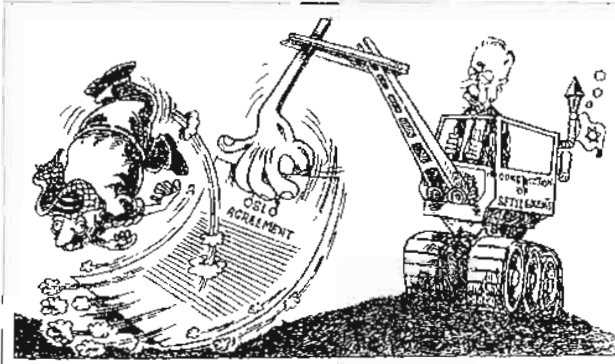
Het Taba-akkoord

De voornaamste punten nu uit dit tweede als historisch bestempelde akkoord hebben betrekking op de verkiezing van een Autonome Raad, de verdere terugtrekking van het Israëlische leger uit de bezette gebieden, de Palestijnse politie, Hebron, de indeling in zones, de heilige plaatsen, het water, de wijziging aan het Charter van de PLO en de Palestijnse gevangenen.

– Wat de terugtrekking van het Israëlische leger betreft, is de kern van de afspraak dat van zodra het verdrag is getekend, het Israëlische leger vertrekt uit vier Palestijnse steden: Djenin, Nabloes, Toelkarm en Kalkila – alle in het noorden van de westelijke Jordaanoever. Daarna moet de terugtrekking uit Ramallah en Bethlehem – noordelijk en zuidelijk van Jeruzalem – volgen. En wel zodra de Israëlische kolonisten kunnen reizen over de wegen die om die steden heen leiden. De terugtrekking uit Hebron vormt evenwel een groter probleem. Daar toe zullen speciale veiligheidsovereen-

komsten aangewend worden. Israël zal de joodse huizen behouden en de toegangswegen. Er zal een ring worden aangelegd binnen de zes maanden voor de 400 kolonisten die er wonen. Een tijdelijke internationale aanwezigheid is voorzien.

– Wat de politie betreft, zal de Palestijnse politie, die 12000 manschappen in totaal omvat belast worden met de ordehandhaving in de door het leger geëvacueerde zones. (6 grote steden + Jericho, Gaza + 450 dorpen). Er worden 25 politiecommissariaten gecreëerd. De verplaatsingen van deze Palestijnse politiemensen zal gecoördineerd worden met Israël. Zo zal de Palestijnse politie wel de identiteit van de Israël's verifiëren maar de identiteitskaart niet inhouden.

Wat de zone-indeling betreft zal de Westelijke Jordaanoever verdeeld worden in drie zones: één onder Palestijnse controle (met name de grote steden), één onder Israëlische controle (de kolonies, de militaire installaties en de landelijke regio's) en één gemengd (kleine steden en dorpen). In de Palestijnse zone zullen er gemengde patrouilles zijn op bepaalde wegen.

– Wat de heilige plaatsen betreft, zal het Israëlische leger tijdelijk het toezicht behouden op het graf van de aartsvaders in Hebron – een heilige plaats voor zowel joden als moslims. In Bethlehem zal een weg van Jeruzalem naar het graf van Rachel de Israël's er vrije toegang toe verlenen.

– Wat het water betreft, engageert Israël zich om de quota toegekend aan de Palestijnen van de Westelijke Jordaanoever met 28 miljoen m³ te verhogen. Straks lichten we het bereikte water-akkoord van augustus 1995 wat uitgebrei-

der toe

– Wat de electriciteit betreft, wordt de behandeling van dit dossier binnen de drie maanden in het vooruitzicht gesteld.

– Wat het Charter van de PLO betreft, zal de PLO twee maanden na de installatie van de Autonome Raad die artikelen die alluderen op de vernietiging van de staat Israël schrappen.

– Wat de gevangenen betreft, engageert Israël zich om deze vrij te laten in drie etappes. De eerste vrijlating is gebeurd bij de ondertekening van het akkoord, een tweede wordt voorzien op de vooravond van de Palestijnse verkiezingen en een derde later.

Dit tweede autonomie-akkoord komt veertien maanden later dan verwacht.

De beschuldigingen dat Arafat de Palestijnse zaak verkocht heeft, vinden in Hebron en de Ganse Palestijnse gemeenschap gehoor. De PLO heeft autonomie gewonnen over de bevolking maar geen soevereiniteit over het land.

De mensen voelen dat er geen vrede zal zijn tot de kolonisten geëvacueerd zijn.

De zes grote steden plus Hebron en de omliggende dorpen beslaan 17% van de westelijke Jordaanoever. En de 450 dorpen waarover sprake, maken 30% uit van de Westelijke

Jordaanoever. De joden behouden dus voorlopig 53% van het bezet gebied. Maar de eindfase van de onderhandelingen moet nog beginnen. De bespreking van Jeruzalem, het beheer van de watervorraden worden naar deze eindfase verwezen.

Maar over wat hebben de Palestijnen nu precies autonomie?

Niet over de grond, niet over het water, niet over de wegen, niet over de grenzen en niet over de kolonisten. Waarover dan wel? Ze hebben een autonomie over de 'persoonsgebonden' materies: opvoeding en cultuur, gezondheidszorg, maatschappelijk welzijn. Deze drie domeinen hebben de Israël's stevast verwaarloosd. Verder hebben ze autonomie over het toerisme, de inkomstenbelasting en de BTW om de administratie van de autonomie te financieren. Maar volgens de Overeenkomst over Overdracht van bevoegdheden van 29 au-

gustus 1994 blijven de Israelische wetten en orders van kracht.

Eind augustus kreeg de Palestijnse Autoriteit acht nieuwe bestuursstaken overgedragen: werkgelegenheid, postzaken, landbouw, statistieken, lokaal bestuur, verzekeringen, handel en commercie, in zoverre dat ze een levering van diensten aan de bevolking inhouden. Danny Rothschild, de militaire bevelhebber van de bezette gebieden stelt onomwonden 'Wij de grond en zij de diensten aan de bevolking'. Het blijft een verhouding van Meester en Knecht. Om het met de woorden van Edward Said, een vooraanstaand Palestijns intellectueel woonachtig in de VS te zeggen: 'Wij zijn de eerste bevrijdingsbeweging die een verklaring ondertekende waarbij de bezetter, bezetter mag blijven.'

Water

Eén van de moeilijkste punten bij de huidige onderhandelingen tussen de PLO en Israël over de uitbreiding van de Palestijnse autonomie is de verdeling van de watervoorraden onder de westelijke Jordaanoever. De PLO wil dat er nu een akkoord over bereikt wordt en niet volgend jaar bij de onderhandelingen over de definitieve status van de Palestijnse gebieden en van Jerusalem. In een regio waar zoet water een schaars goed wordt en een 'casus belli' is, vormt de overdracht van de controle op de watervoorraden een zeer gevoelig thema. De watercrisis in het Midden-Oosten tekent zich steeds duidelijker af. De behoefte aan water neemt toe, terwijl de bestaande voorraden afnemen en vervuild raken.

De twee grote aquifers (ondergrondse waterbekkens) waaruit Israël en de Palestijnen water kunnen oppompen, zijn zeer kwetsbaar en zeer gevoelig voor verzilting. Dit geldt vooral voor de kustaquifer die onder de Gazastrook en Israël ligt. Het gevaar voor verzilting is vooral groot wanneer er in de zomer meer water wordt opgepompt dan er in de winter weer bijkomt. Experts vrezen dat verdere doorsijpeling van het zee-water ertoe zal leiden dat duizenden hectaren waardevolle landbouwgrond braak zullen komen te liggen. Gaza compenseert zijn tekort aan zoet water reeds ten dele door water te betrekken van Israël's waterbedrijf Mekorot. De bergaquifer, die bijna geheel onder de westelijke Jordaanoever ligt, wordt iets minder bedreigd, vooral omdat het Israëlische militair bestuur op de Westelijke Jordaanoever het waterverbruik van de Palestijnen sterk aan banden heeft gelegd. Het boren van nieuwe putten of het uitdiepen van bestaande werd nagenoeg verboden om exploitatie van de aquifer te voorkomen.

Van de 600 tot 670 miljoen kubieke meter water die Israël jaarlijks uit de bergaquifer oppompt, wordt slechts 20 % toegewezen aan de Palestijnen. De bergaquifer, die het beste water levert, dekt ongeveer een derde van de Israelische waterconsumptie en levert 40 % van het drinkwater en 50 % van het water bestemd voor landbouwdoeleinden. Doordat de putten die er door de Israëliërs zelf worden geslagen een grotere capaciteit hebben, zijn talrijke Palestijnse putten en bronnen drooggevallen terwijl andere minder water leveren. Volgens experts wordt ca 69 % van het op de Westelijke Jordaanoever door de kolonisten bewerkte land geïrrigeerd vergeleken met slechts 6 % aan Palestijnse zijde. Door de ontwikkeling van de Palestijnse landbouw af te remmen wist Israël zijn waterbelangen verder veilig te stellen.

Rekening houdend met de talrijke verdragen die de vredesbesprekingen al hebben opgelopen, willen de Palestijnen dat er nu afspraken over de waterverdeling worden gemaakt met de verkiezingen in Israël van november 1996 in het vooruitzicht, wat zou kunnen leiden tot een verstrakking van de Israëlische standpunten aan de onderhandelingsstafel.

De Palestijnen willen dat Israël de Palestijnse rechten op de watervoorraden onder de Westelijke Jordaanoever erkent en dat er een einde komt aan de wanverhoudingen op het vlak van het waterverbruik. Als de Palestijnse landbouw tot ontwikkeling wil komen, moeten de Palestijnen zelf de watervoorraden kunnen aanboren en controleren, zo wordt gesteld.

Jerusalem

Ook Jerusalem wordt naar de 'definitieve onderhandelingsronde' verwezen. Nog drie lange jaren resten, die Israël gebruikt om Jerusalem definitief om te bouwen tot de 'ondeelbare hoofdstad van Israël'. In een razend tempo worden nieuwe illegale joodse nederzettingen gebouwd en bestaande illegale nederzettingen uitgebreid. Eén blik op de kaart van Jerusalem laat het resultaat zien van Israël's nederzettingenbeleid. De Palestijnen zullen straks moeten gaan onderhandelen over een voorgoed veranderd Jerusalem, waarover overigens volgens vele Israëli's al bij voorbaat niet te onderhandelen valt.

Israël wil de kwestie Jerusalem opsplitsen in twee aparte onderdelen: de politieke soevereiniteit over Oost-Jerusalem en een religieus onderdeel, nl het beheer over de Heilige Plaatsen.

Israël zegt dat het bereid is tot alle mogelijke toegevingen over het religieus beheer van de stad zolang er maar niet

geraakt wordt aan de annexatie van Oost-Jerusalem. Ehud Olmert, de burgemeester van Jerusalem formuleert het als volgt. 'Belangrijk voor ons is dat de heilige plaatsen worden beheerd door religieuze organismen zonder politieke ambitie, die geen soevereiniteit opeisen over een stuk grondgebied. De PLO mag in geen geval iets te maken krijgen over het beheer van de Heilige Plaatsen!'

Inmiddels gaan de verjoodsing en de desarabisering van Oost-Jerusalem onverminderd door. Het doel van dit beleid is de vergroting van de Israëlische bevolkingsomvang en het tegengaan van de bevolkingstoename van de Palestijnen in Oost-Jerusalem. Voor het eerst sinds de Juni-oorlog in 1967 woont er een joodse meerderheid in Oost-Jerusalem. Ondertussen zijn ook de eigenlijke stadsgrenzen zo verlegd dat er straks bij de onderhandelingen over een veel groter gebied zal gepraat moeten worden: de metropool Jerusalem. Dit gebied, dat tegenwoordig door de Israëli's gemakshalve als de metropool wordt aangeduid, ligt voor driekwart op de Westelijke Jordaanoever.

Ondertussen gaat Israël door met zijn campagne tegen de aanwezigheid van Palestijnse instellingen in bezet Oost-Jerusalem. Zo werden de Palestijnse Gezondheidsraad, het Palestijns bureau voor de statistiek en de Palestijnse Omroep Corporatie aangemaand 'gevolg gevend aan paragraaf 3 (b) uit de wet betreffende de implementatie van het Gaza-Jericho-akkoord.' hun activiteiten in Jerusalem te staken. Het betreft drie instellingen die de Palestijnse Autoriteit ondersteunen. Nu stellen de Israëli's dat ze illegaal zijn omdat het akkoord stipuleert dat Jerusalem besproken zal worden in de laatste onderhandelingsfase.

De Palestijnen zien deze sluitingen als één van de maatregelen om de status van Jerusalem te wijzigen en de Palestijnse aanwezigheid te weren.

De voldongen feitenpolitiek die Israël reeds jaren aanhoudt, wordt gewoonweg verdergezet en naar de wereldopinie toe worden 'historische mistgordijnen' opgetrokken.

Economie

Wat laat het economisch landschap achter die mistgordijnen zien? Op economisch vlak gelden vrijheid van goederen en personen voor Israël maar kwota en beperkingen voor de Palestijnen. Vanaf 1967 heeft Israël de bezette gebieden als een wingewest beschouwd: de import uit Israël richting Bezette Gebieden bedraagt 922 miljoen Sheckel, de export vanuit die Bezette Gebieden naar Israël bedraagt amper 205 miljoen Sheckel. Over de jaren 90-93 werd ge-

middeld 724 miljoen dollar winst geboekt. De beloofde hulp aan de PNA tot december 1994 bedroeg 700 miljoen dollar waarvan er slechts 60 miljoen geïnkasieerd zijn. Van januari tot maart 1995 was 120 miljoen dollar nodig om ambtenaren en politie te betalen. Daartegenover staat dat Israël per jaar aan militaire hulp alleen al 3 miljard dollar ontvangt. Zelfs als Arafat een goed bestuurder zou zijn, kan hij met de weinige hem ter beschikking gestelde middelen niet werken.

Wat merkt de gewone Palestijn zelf van deze historische akkoorden? Effectief, hij wordt niet langer geconfronteerd met de avondklok maar krijgt af te rekenen met autoritaire aanhoudingen van Palestijnse kant (zie Human Rights Watch). De toeristische industrie gaat achteruit in Jericho omdat het momenteel een ingesloten enclave is, in Jerusalem omdat Israël volop in Oost-Jerusalem toeristische centra uitbouwt voor het christelijke pelgrimstoerisme op Palestijns gebied. Gaza is elektronisch afgesloten met slechts één uitgang voor de Palestijnen en liefst zes voor de kolonisten. Het aantal arbeiders dat gemiddeld uit werken mag naar Israël is gezakt van vroeger 110.000 naar 10 à 15.000. Ondertussen voerde Israël

60.000 Oostblokkers en Aziaten in. De levensstandaard is met de helft gezakt sedert de autonomie. De toegestoken hulp dient enkel om de administratie in stand te houden. 'Arafat kan de straten niet schoon houden, maar wel 7 geheime diensten onderhouden', beweren kwatongen.

Om de hoek schuilt het gevaar voor de Palestijnse democratie. Palestijnse kranten worden verboden, er grijpen illegale, autoritaire aanhoudingen plaats en de beloofde verkiezingen worden alsmaar uitgesteld. Arafat gedraagt zich hoe langer hoe meer als Rabins evenknie: de resterende drie jaar voor de definitieve onderhandelingsronde aanwenden om zijn positie te versterken en iedere oppositie monddood te maken. De grote financiële afhankelijkheid van Arafat vormt hierbij slechts een schijnexcuus.

Met deze bijdrage hadden we de bedoeling achter het mistgordijn van zoveel historisch vertoon te kijken. De levenskansen voor de 'autonome' Palestijnse staat zijn minier. Als het eilandrijk voor de Palestijnen ook nog eens van binnenuit wordt bedreigd, lijkt iedere zuurstoftoevoer voor een democratische staatsopbouw voor de Palestijnen afgesneden.

Claudine Huyghe

La douce France

Twintig Deense studenten trokken, vergezeld van twee leraars op 10 oktober naar Frankrijk met de bedoeling kennis te maken met de Franse levenswijze, de cultuur en de geschiedenis. Aan de Frans-Belgische grens werden ze in de trein reeds geconfronteerd met de Franse politie. Deze nam het hun kwalijk dat ze T-shirts droegen met het opschrift "Chirac non" en het anti-nucleair kenteken. Ze werden verzocht de T-shirts uit te trekken of minstens er een jas over te dragen. Aankomende in het Noordstation te Parijs werden ze niettemin opgewacht door een groep politieagenten in burger, gendarmen en stadspolitie. Ze werden op het perron verplicht hun T-shirts uit te doen omdat dit een "belediging was aan de President van de Republiek". Begeleid door politie werden ze daarna overgebracht naar hun hotel waar tijdens hun verblijf een politie-agent de wacht optrok voor de ingang van het hotel. Ondertussen blijft de Franse regering beweren dat Frankrijk het land is van de vrijheid, de democratie en de mensenrechten.

Bewapening & Ontwapening

Oude oorlogssfeer nu afbreken

De NAVO als oorlogsmachine

De welles nietes discussie over het defensief of het offensief karakter van de NAVO (zoals zij werd opgericht en heeft gefunctioneerd sedert 1946) staat noodgedwongen even tussen haakjes in de veiligheidsproblematiek van Europa. In ieder geval zullen wij opgescheept blijven met de NAVO zolang enkele staatslieden en politici aan de top die nog in de ban zijn van het militaire denken, de dienst uitmaken. Het ziet er naar uit dat de NAVO als machtsinstrument zal gebruikt worden tot op het ogenblik dat de overlevingswil en de vredesidee het zullen halen op "das militar" ook in de Verenigde Staten.

Het probleem dat zich nu stelt is voorlopig te overleven met de NAVO ondanks de verschrikkelijke blunders die in deze organisatie worden opgestapeld en de onnodig agressieve loon die door de laatste secretaris-generaal nog tegenover Rusland wordt aangeslagen gewoon in staats navolging van zijn voorganger en dit ondanks het feit dat de omstandigheden totaal zijn veranderd.

Geen veiligheid zonder Rusland

is de titel van een artikel van Lewis Carrafiello en Nico Vertongen (vorige week in De Morgen) over het probleem van de uitbreiding van de NAVO dat men tegen alle logica in beweert te willen combineren met een goede verstandhouding met Rusland. De auteurs zijn actief in het Centrum voor Vredesonderzoek van de KU Leuven. Zij analyseren de gevolgen van de plannen die de leiders van de NAVO koesteren en stellen dat zoals gewoonlijk in dergelijke situatie de militaire veiligheidsoverwegingen van de eenen ten koste gaan van de anderen. Meepraten over de uitbreiding van het Atlantisch bondgenootschap is voor de Russen een primaire veiligheidsbehoefte. Voor de auteurs is de huidige situatie een klassiek veiligheidsdilemma. Zij pleiten ervoor de tegenstellingen niet opnieuw aan te wakkeren want voor 't ogenblik speelt men in de kaart van de autoritaire rood-bruine coalitie die de democratie wil destabiliseren en nu reeds de vredesidee opnieuw in vraag stelt. Zij begrijpen dat het vooruitzicht van het NAVO-lidmaatschap voor sommige Centraal-

europese landen een tijdelijke geruststelling zou betekenen doch op termijn een veel groter gevaar inhouden. De auteurs vrezen dat een selectieve NAVO-uitbreiding de ideale voorwaarden zou scheppen voor een nieuwe frontlijn, een nieuw IJzeren Gordijn. Zij geloven dat de vitale belangen van Rusland niet losstaan van de onze. Tot daar een analyse en een mening over de gevaren voor de vrede. Die beschouwingen sluiten perfect aan bij de bezorgdheid van de vredesbeweging dat men geen vrede kan vestigen tegen maar alleen met de anderen. Wij worden eraan herinnerd dat wij eerst en vooral moeten vegen voor de eigen deur. De invloed van het zg militair denken dat tot nucleair doemdenken is ontaard bedreigt nog steeds de wereld. Het gevaar is groter bij de politieke klasse die duidelijk de toestand niet meer aankan, dan bij de militairen zelf. Defensie mag niet synoniem blijven van onaangepast plannen van geweld dat tegen iedere voorzichtigheid, politiek inzicht en diplomatie ingaat. Het is de hoogste tijd dat de vredesbeweging opnieuw meer armslag krijgt en zich niet langer laat afleiden door afgeleide doelen.

Victor Stuyck (13.10.95)

Van Waarschoot naar Tanzanië

– Jan Olsen praat met N.C.O.S.-voorzitter Luc D'Hoore –

Het wordt opnieuw de tijd dat jongens en meisjes je een gift komen vragen voor 11.11.11. Zo heeft het einde van WO1 nog een moderne betekenis gekregen. Wie zich min of meer in de progressieve wereld beweegt krijgt een uitnodiging tot een multiculturele avond, en komt met een pakket wereldwinkel-producten naar huis.

Dit jaar staat Afrika centraal. Op de affiche staat het als een chocolade-wafel, die men aan het opeten is. Chocolade-wafels hebben een andere zijde waar geen chocolade aan kleeft. m.a.w. Afrika is na de uitbuiting van de koloniale tijd nog altijd een continent waar genocide, honger en corruptie hoogtij vieren.

De eerste schepen vertrokken vanuit Lissabon over de Taag naar Afrika. Ongeveer alle Europese landen gingen er zich "te goed" doen. Ten bewijze daarvan de geschiedenis van de filatelie. Men heeft daar voet aan wal gezet zonder visum, noch verblijfsvergunning, vandaag hier zo snel van Afrikanen geëist. Men is er de bevolking gaan "koloniseren", m.a.w. een

zeer bediscussieerbare beschaving gaan brengen. Je geeft wat we vragen, je doet wat we zeggen, en we zien dan of we jullie kinderhand ook nog een snoep of een prutsding geven.

In een vermenging van schuldbewustzijn en andervormige handelsgeest, voorkomen van huidige en toekomstige rampen, en bij sommigen ook solidariteit, is ontstaan wat men "ontwikkelingshulp of -samenwerking" noemt. Het N.C.O.S. is er zowat de motor van sensibilisering hier, en projecten ginder.

Met het vooruitzicht op 11.11.11 zijn we in de Vlasfabriekstraat in Brussel gaan praten met voorzitter Luc D'Hoore, geboren in het weversproletariaat van Waarschoot, politiek groot geworden in het woelige Limburg van de zeventiger jaren. Het vinden van het NCOS-secretariaat met enkel een Nederlandstalige straatnaam in de herinnering, daar moet je in Brussel een kleine Columbus voor zijn. Met moeite lukt alles. De voorzitter kwam net terug uit Tanzania.

J.O.

Uit de textiel van Waarschoot naar de koolmijnen van Limburg

Waar loopt de weg van Waarschoot naar Tanzanië ?

Over het College van Eeklo, via de K.U.L. naar mijn eerste job bij Jef van Bilsen op het kabinet Harmel.

U was al actief tijdens uw studententijd?

Wel ik was gedurende verschillende jaren gewestleider van de K.S.A. in het Meetjesland. In Leuven cumuleerde ik rechten en sociale wetenschappen, en was er zeer actief bij de sociale hulp en H.V.K.A.-Universitates van Dondeyne. (theoloog en wijsgeer, voorstander van een open dialoog tussen maatschappij en geloof)

U wisselde Oost-Vlaanderen voor Limburg.

Ik hield en hou van Oost-Vlaanderen, nog meer van Limburg, waar ik het grootste gedeelte van mijn bewust leven doorbracht. Dit zeg ik uit overtuiging, niet als politieker. Ik moet geen stemmen meer halen uit Limburg. Men vroeg mij als juridisch adviseur in de personeelsdienst van een grote koolmijn, Winterslag. Ik stelde er echter een voorwaarde bij, met name dat ik eerst de kans zou krijgen een tijdje als mijnwerker te gaan werken, zodat ik wist waarover het ging. Mijn programma beliep zes maanden. Uiteindelijk beperkte het zich tot maar een paar maanden.

Biografische noot Luc D'Hoore

geboren in Waarschoot in 1928
1952: doctor in de rechten aan de KUL
1955: licentiaat politieke en sociale wetenschappen (KUL)
1952-53: cabinetsmedewerker van Pierre Harmel, Minister van Nationale Opvoeding
1955-69: kaderlid in diverse steenkoolinstanties
vanaf 1969 tot in 1993 CVP-volksvertegenwoordiger en later fractieleider in die periode had hij ook diverse ministeriële functies
Was bijzonder actief bij de "parlementairen tegen apartheid", en sinds enkele tijd voorzitter van het NCOS.

Uw familie werkte in de textiel in Waarschoot.

Mijn peter Emiel Vereecke was voorzitter van de machtige textielcentrale van het ACV en kwam geregeld bij ons thuis. Hij had toen epische discussies met de directeur van de "Lejour-Vandecapelle", een van de drie belangrijke textiel fabrieken uit Waarschoot, waar mijn vader werkzaam was. Die benadering van het sociaal probleem is bij mij altijd blijven meespelen. In Limburg had ik onmiddellijk contact met zowel de socialistische als de christelijke vakbonden. Van in mijn studententijd ben ik verwant met de CVP. Zo ben ik op 1 augustus 1952 gaan

werken op het kabinet van Pierre Harmel, die toen Nationale Opvoeding onder zich had. Daar heb ik mijn vrouw leren kennen, die na de studies onmiddellijk was gaan werken in de sloppenwijken van Londen, in het kader van Cardijns internationale K.A.J. Ik zal niet zeggen dat dit een politiek huwelijk was, in elk geval een huwelijk van twee mensen, die mekaar hebben leren kennen en waarderen op een ministerieel kabinet.

Zitten we ernaast wanneer we de eerste grote Limburgse stakingen in de koolmijnen situeren rond 1966?

Rond die periode inderdaad, en later de grootste in 1970 en nadien nog. De meeste aandacht werd wel getrokken door de staking van Zwartberg in 1966-'67 waarbij toen twee doden vielen.

Een politieke loopbaan in Limburg die leidt naar Gorbatsjov

Hoe verwierf u uw eerste mandaat ?

Men heeft me met de verkiezingen van 1968 gevraagd kandidaat-opvolger te worden. Het was de wens van de partij en van de toenmalige mandataris, Gerard Beijns, burgemeester van Genk, om niet te cumuleren. Ik wist dat ik 'm zou opvolgen, wat dan inderdaad ook in oktober 1969 effectief gebeurde.

In 1973, op een ogenblik dat er nog geen federale structuren waren, werd ik minister-staatssecretaris voor streek-economie, ruimtelijke ordening en volksge-

zondheid in Vlaanderen. Ik nam er de fakkel over van Dries Vlerick, en in de eerste periode van mijn ministerieel ambt was ik gericht op de economische expansie. In de tweede periode van vijf jaar was ik bedrijvig als minister in de sociale voorzorg, volksgezondheid en leefmilieu. Daarin ben ik Placide De Paeppe opgevolgd, en ben daar gebleven tot eind 1981.

U hebt in die tijd en ook later nog een ruime belangstelling getoond voor wat in het buitenland gebeurde.

Van tijdens mijn studies in Leuven was ik naar het buitenland gegaan. Er was Jef van Bilsen die mij daarin aanmoedigde. Op een bepaald ogenblik werd hij in de regering opgenomen als Commissaris van de Koning voor Ontwikkelingssamenwerking. Ik aanvaardde om in zijn kabinet te komen werken. Dit was onder de regering Harmel, die geen lang leven beschoren was. Wanneer Renaat Van Elslande minister van buitenlandse zaken werd, vroeg hij mij hem te vertegenwoordigen bij de onderhandelingen over de akkoorden van Lomé. In 1974 moesten de laatste knopen doorgehakt worden tussen de ACP-landen (Afrika, de Caraïben en de Pacific) en Europa. Ook als minister van volksgezondheid sloot ik akkoorden met heel wat landen. Mocht men gevraagd hebben welk departement ik het liefst zou runnen, zou ik zonder aarzeling "ontwikkelingshulp" hebben gekozen. Tijdens mijn parlementair mandaat ben ik steeds lid gebleven van de commissie voor buitenlandse zaken.

Buitenland gaat niet aan de vrede voorbij

Op afstand gezien was dit misschien de aanleiding tot uw aanwezigheid op de anti-rakettenbetogingen?

Ik heb de verschillende betogingen tegen de raketten met overtuiging meegeemaakt. Ik was ook met overtuiging tegen het regeringsbeleid wanneer mijn partij deel uit maakte van de regering. Ik heb tegengestemd toen men besloot tot de ontplooiing van de raketten. Nu nog denk ik dat de regering door fout zat. Dat belette niet dat ik met Wilfried Martens bevriend bleef.

Wat vindt u van zijn recente uitspraken in verband met de Franse atoomwapenpolitiek?

Ik was op dat ogenblik in Tanzania en heb de precieze context waarin hij het gezegd heeft dus niet gevolgd. Maar ook deze stelling betreur ik. Mocht ik vrij zijn geweest, dan betoogde ik zeker mee op 24 september. Het is namelijk mijn beredeneerde overtuiging, niet ingegeven door een bepaald optimisme

waar ik mij soms aan bezondig. Ik heb van mijn rakettenbeslissing geen ogenblik spijt gehad. Mijn vrouw belde mij toen op: "ge gaat u toch niet laten beïnvloeden"? Ook een aantal mensen uit de christelijke arbeidersbeweging zat op die lijn. Ik denk dat men in de regering zijn oor te luisteren gelegd heeft in Washington en niet in Moskou. Ik had toen ook een afspraak naar Moskou toe geregeld. Ik had namelijk contacten met Gorbatsjov. Hij was toen nog geen secretaris van de partij, maar we wisten dat hij de grote man was, en dat hij uit de DDR hetzelfde aantal raketten zou wegnemen als er in België zou worden ontplooid. Dat hij niet naïef was is achteraf gebieken als hij het werkelijk voor het zeggen had. Met Jeltsin heb ik ook voor hij president werd verschillende gesprekken gehad, samen met een kleine groep parlementairen. Als ik zou moeten kiezen dan betref mijn keuze Gorbatsjov.

Mijn voorstel was niet een lijn van naïef geloof dat de raketten nooit zouden opgesteld worden. Neen. Ik wou het Warschau-pact een termijn geven van een aantal maanden, om te tonen dat het menens was. België heeft de kans gemist om in de goede traditie van de Harmel-doctrine te bewijzen dat een klein land ook een stem kan hebben in het kapittel en mede richting kan geven aan het beleid. Dit kan het zelf makkelijker dan een grote mogendheid waar altijd een bijgedachte mogelijk is van hegemonie en imperialisme.

Derde Wereld, of wereld die derde klas mag rijden

Onlangs hoorden we met betrekking tot de Derde Wereld zeggen: "We zijn allemaal met dezelfde kansen vertrok-

ken".

Men bedoelde wellicht dat we allemaal hulpeloze babies waren wanneer we geboren werden... Spijtig als de mens ook homo homini lupus is (de mens gedraagt zich als een wolf tegen de andere), en dat machtsdrang en egoïsme bestaan. Ik was net in Afrika, waar vreselijke genocides ontstaan precies vanuit dezelfde drang naar macht en bezit. Ik denk dat elk volk evenwaardig en vol kwaliteiten is, dat we daar geen schuldvraag aan moeten koppelen.

Deze stelling moet oproepen tot bezinning. De vraag is hoe de gelijke kansen gebruikt worden, kijken we maar naar wat we meegemaakt hebben in het kolonialisme. Ook in onze eigen maatschappij is er ongelijkheid. Er is ook het fenomeen van de blanke die de blanke onderdrukt, en de zwarte de zwarte. Men zegt dat de mens goed is van natuur, omdat het anders een ontmoedigende opdracht wordt voor de mensheid.

Goed van natuur, is dit een christelijk standpunt?

Ik denk het wel. De christelijke gemeenschappen leefden oorspronkelijk in gemeenschap van goederen. Alles werd verdeeld volgens behoeften.

Even terug naar dominantie en macht. Hoe staat u tegenover het IMF als orkestleider van de wereld?

Vreselijk bezorgd. De voorzitter van de Wereldbank oppert de idee een multinationaal fonds op te richten voor de deging van de grote schulden van de 40 armste landen van de wereld. Daar worden een aantal voorwaarden aan gekoppeld, waar we achter kunnen staan. En nu reeds zien we dat het IMF stokken in de wielen zal steken. Maystadt (federale minister van economische zaken), die toch voorzitter is van het IMF-nterim-comité, moet hier een rol kunnen spelen, meen ik.

Wie is wat?

De Wereldbank stelt voor en het Internationaal Monetair Fonds moet tot conclusies komen. In oktober gaat in Washington een vergadering van het IMF door. Het is voor mij, de gelegenheid om aan Maystadt, die toch een sociaal beweging man is, te zeggen: "Maak gebruik van uw positie om eens naar die structurele aanpassingsprogramma's te kijken, die door het IMF worden opgelegd, en waar de sociale dimensie zoek is". Trouwens, niet alleen het IMF legt programma's op. Over de GATT-ronde valt evenzeer iets te zeggen (wereldovereenkomst voor douanetarieven). Daar zou meteen een sociaal luik moeten aan gekoppeld worden. De financiering ervan moet gerealiseerd worden door landen, dit kunnen de OESO landen zijn, die

0,7% van het bruto nationaal inkomen be-
loofden. (OESO: organisatie voor econo-
mische samenwerking en ontwikkeling.)
Men kan opperen dat dit ruim onvol-
doende is. In ronde cijfers betekent dit
voor België 0,7% van 8000 miljard, d.w.z.
56 miljard. Ik zou liever 1% zien, en pleit
daar sinds jaar en dag voor, dus niet
enkel nu omdat ik vandaag voorzitter
van het NCOS ben. In het concert van
landen staan we slechts op de 7de plaats.

Wat houdt dat in ?

Wel, we staan nu op 0,35% en pleiten om
eerst te stijgen naar 0,5% en in vier jaar
naar 0,7%

Wat is de filosofie die daarachter steekt? Solidariteit? belang? restitutie?

Ik denk dat we die aan mekaar moeten
koppelen. We zitten met een wereldbe-
volking van 5,7 miljard mensen en onze
kinderen zullen als 't God belieft mee-
maken dat er 10 miljard zijn. Dat stelt ons
voor een enorme opgave, maar ook
enorme mogelijkheden. Dit veronderstelt
een aantal ingrepen in de goede zin
vanwege het beleid.

U gaat dus niet akkoord met de pauselijke uitspraken inzake ge- boortebeleid ?

Het is duidelijk dat men er niet mee ak-
koord kan gaan. Men moet instemmen
met een afremmen van de ongebreidelde
demografische explosie.

Verre van "Out of Africa"

Met welke landen werken we voor- namelijk samen?

Dat zijn Zuidelijk en Centraal Afrika. Hier
gaat 75% van het ontwikkelingsgeld
heen.

Waarom?

Omdat dit een kwestie is van een soort
banden, een soort gerichtheid en een
soort verwantschap en traditie. Tot mijn
grote verrassing zijn het ook deze landen
die vragen om de beste relaties te heb-
ben met hun vroegere koloniatoren. Niet
alleen Zaire of Burundi. Maar dat geldt
evenzeer voor Mozambique of Angola
naar Portugal toe, meer concreet van-
daag naar de Europese Unie toe. Indien
deze landen een enorme ontwikkeling
zouden meemaken dan zou dit ook een
uitwerking hebben op maatschappij en
economie. De interrelaties zijn tegen-
woordig zo verweven dat men dit niet
kunstmatig kan scheiden.

Een vaak gehoorde opmerking zegt dat de Derde Wereldlanden ons hier concurrentie aandoen.

Het is duidelijk dat bij de samenwer-

kingsverbanden tussen landen van
Europa en de Derde Wereld sociale clau-
sules dienen ingebouwd. Als we nagaan
wie in België daar over schrijft komt dit
soms wel uit onverwachte hoek. Naast
deze sociale clausules moet er wat ons
betreft ook vanzelfsprekend respect voor
mensenrechten worden in opgenomen.

Aan welke sociale clausules denkt u dan ?

Verbod op kinderarbeid, op dag- of
nachtwerk van 15 uren, bijvoorbeeld

U komt net terug van Tanzania?

Dit land maakt een goede ontwikkeling
door van een éénpartijstaat naar een
meerpartijensysteem.

Is het meerpartijensysteem het enig zaligmakende ?

Verschillende stromingen moeten aan
bod kunnen komen in een maatschappij.
Als ik dit concreet mag toepassen, dan
zeg ik Cuba, waar het tendensrecht po-
pulaarder geworden is binnen de partij.
Er is daar tussen haakjes ook corruptie.
Maar op dit laatste gebied hebben we
vanuit België geen lessen te geven.
Wij moeten niet oordelen, dat moet de
bevolking doen. We vinden trouwens dat
de houding van de Verenigde Staten met
de blokkade totaal tegen de mensen-
rechten ingaat, tegen het internationale
recht.

Van ekstermolen en naakte keizers

We hadden het al even over de 0,7%, over de staatsontwikkelingssamen- werking. Is er hier gelijklopendheid met de NGO's ?

Ja en nee. De staat werkt samen met
internationale organisaties. NGO's wer-
ken samen met de niet-goevernemente-
le sector van de landen.

Er gaan rond dit thema voor het ogenblik
wel heel wat gesprekken. De Ekster-
molengroep publiceerde onlangs hier-
over twee rapporten. *NGO's naakte
keizers of volwaardige partners, en het
Ekstermolenplatform*. De basis van deze
documenten zijn een aantal nota's van
een reeks niet-goevernemente-
le organisaties. De bedoeling is te onderzoeken
hoe we binnen vijf à tien jaar onze rol nog
kunnen opvatten. Zullen er nog coöperan-
ten uitgestuurd worden? Wat is de rol
van de lokale NGO's, ook vredesorgani-
saties, en welke structuur in de NGO-
wereld is daar het best aan aangepast?
We moeten zorgen, en dat is niet pe-
joratief bedoeld, dat dit niet tot versnip-
pering leidt.

Waar is de plaats van de kleintjes dan?

Hun plaats is die van het aantal. Men kan

zich de vraag stellen of er geen samen-
hang te zien is tussen kleinere en grotere
organisaties, onder welke vorm dan ook,
die zou kunnen leiden tot fusies van
NGO's, tot samenwerkingsverbanden.
Het is zeker niet aan het NCOS iets te
gaan opleggen. Niet langer dan eergis-
teren hebben we gezegd laat ons een
stuurgroep hieromtrent tot stand bren-
gen.

Dat is mooi voor mensen die erbij zijn.

Mensen van om 't even welke aard, uit
de structuren, die elke maand om de
tafel gaan zitten, maar ook naar het terrein
gaan, contacten leggen en advies uit-
brengen. Men heeft besloten dat dit gaat
gebeuren. De band tussen 11.11.11, de
provinciale comité's en andere orga-
nisaties met de koepel NCOS is zo
belangrijk dat we moeilijk zien dat hij zou
verbroken worden. Een goede structuur
voor goede doelstellingen dus

Dank u voor dit gesprek

*(Opgenomen door J Olsen, van wie ook
de tussentitels zijn. Het gesprek had
eind september plaats en kan op een
paar punten door de gebeurtenissen
achterhaald zijn)*

Nobelprijs voor de vrede aan Joseph Rotblat en Pugwashkomitee

Tot ieders verbazing werd de Nobelprijs voor
de vrede dit jaar toegekend aan de
zevenentachtigjarige Joseph Rotblat en het
Pugwashkomitee waarvan hij voorzitter is.
Rotblat is een Poolse wetenschapper die in
1939 uitweek naar Groot-Brittannië. Bezorgd
om de mogelijkheid dat nazi-Duitsland het
geheim van de atombom zou ontdekken
was hij een van de eerste medewerkers aan
het Amerikaans Manhattan project dat zich
tot doel stelde de eerste atombom te
verwezenlijken.

Hij was echter de eerste geleerde die,
vaststellende dat nazi-Duitsland bij de
opzoeken ver achterop lag, zijn ontslag
gaf in het Manhattan project.

Van 1945 tot 1949 was hij directeur van een
nucleair onderzoekingscentrum te Londen
om van 1950 tot 1976 professor te worden in
de natuurwetenschappen.

Rotblat zou steeds een hevig tegenstander
zijn van de ontwikkeling van atoomwapens.
Zo was hij een van de initiatiefnemers bij de
oprichting van het Pugwashkomitee.
Pugwash is de naam van een klein dorp in
Nieuw Brunswijk (Canada) waar voor het
eerst wetenschappers van Oost en West
samenkwamen om hun verzet tegen de
kernwapenstap te organiseren. Het komitee werd
opgericht in 1957 na de publicatie van de
oproep van Albert Einstein en Bertrand
Russell tot alle wetenschappers om zich te
weer te stellen tegen het atoomgevaar.

Kort geleden was Rotblat nog een van de
medeondertekenaars van een brief aan de
Franse President Chirac waarin deze verzocht
werd niet over te gaan tot nieuwe kernproeven
op Murōra.

Het Noors Nobelkomitee heeft, met de
toekenning van de Nobelprijs aan Joseph
Rotblat en het Pugwashkomitee, zeker willen
rekening houden met het internationaal verzet
tegen de kernproefnemingen. Verzet dat ook
in Noorwegen door de ganse bevolking
gesteund wordt. Meteen heeft het Nobelkomitee
ook aan de Franse regering nogmaals
een wenk willen geven dat de kernproeven
door de meerderheid van de wetenschappers
wordt afgekeurd. (ads)

■ **WERELDBANK:** Volgens de nieuwe berekeningen die nu door de Wereldbank worden toegepast voor het bepalen van de rijkdom van een land komen Australië en Canada op de eerste plaatsen. Volgens dit nieuw systeem wordt uitgegaan van drie factoren. De eerste faktor is het natuurkapitaal (land, water, bossen, grondstoffen). De tweede is de infrastructuur (wegen, spoor- en luchtwegen, waterverdeling en bedrijven). Nummer drie zijn de inspanningen op gebied van onderwijs, voeding en gezondheid. Met deze nieuwe formule wordt de kloof tussen de rijke en de arme landen nog groter. Bijna 80 % van de rijkdommen zijn in handen van 29 landen met een hoog inkomen terwijl de 130 anderen zich de 20 % overschot moeten verdelen. (ads)

■ **ZUID EN NOORD:** Volgens de wereldbank bedroeg de verhouding in het gemiddeld inkomen per hoofd tussen Zuid en Noord van 1 tot 18 in 1875. Het bedroeg reeds 1 tot 38 in 1960 en 1 tot 52 in 1985. Ongeveer 99 % van de zo wat 1 miljard personen die de wereldmarkt binnen de dertig komende jaren zullen vervoegen lever vandaag in de landen met een laag inkomen.

Het aantal arbeiders wordt vandaag geschat op 2,5 miljard (tweemaal meer dan in 1965), het zullen er 3,7 miljard zijn binnen dertig jaar.

■ **MEXICO:** De directeur-generaal van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) Michel Camdessus heeft bekend gemaakt dat de reële lonen in Mexico tijdens het laatste jaar met 30 % gedaald zijn. Dit is de sociale kostprijs van de maatregelen die in Mexico genomen werden om uit zijn recente economische crisis te geraken.

■ **SUPERWINSTEN:** Hieronder enkele gegevens over de winsten van een aantal ondernemingen tijdens de eerste semester van dit jaar in vergelijking tot vorig jaar (in miljarden): Solvay 8,32 % (+ 363 %); Petrofina 6,60 % (+ 27 %); UCB 1,98 % (+ 81 %); CBR 1,54 % (+ 18,6 %); Electrabel 16,62 % (+ 4,9 %); Tractebel 6,80 % (+ 4,9 %); BBL 4,30 % (+ 11,7 %); Fortis 5,40 % (+ 11 %); Generale Bank 6,73 % (+ 7 %); Kredietbank 5,84 % (+ 8,4 %).

■ **RUSLAND:** Uit een rapport van de Economische Organisatie voor Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) blijkt dat de economische produktie in Rusland tegenover 1989 teruggevallen is met 50 %. Het gebruik van elektriciteit daalde echter slechts met 25 %. De OESO wijst er op dat de statistieken en de gegevens

De Franse krant "Le Nouvel Observateur" heeft, op het ogenblik dat de regering Juppé eens te meer de kleine man wil doen inleveren, het wenselijk geacht de aandacht te vestigen op de jaarverdiensten van een aantal grote patroons. Het gaat hier om wedden die van 26 tot 373 maal het minimumloon uitmaken. Enkele verdienen zelfs op één dag zoveel als sommige arbeiders in een gans jaar. Hierbij enkele voorbeelden. (een Franse Franc is ± gelijk aan 6 B.Fr.)

Lindvay Owen Jones - PDG van Oréal: 17 miljoen Fr.

Christian Blanc - PDG van Air France: 1,4 miljoen Fr.

Jerome Monod - Voorzitter Lyonnaise - Dumez: 4,2 miljoen + 2,4 miljoen andere inkomsten.

Pierre Suard - Ex présid. Alcatel - Alstom: 15 miljoen Fr.

Serge Tehurk - Voorzitter Alcatel: 10 miljoen Fr.

Claude Bebear - Présid. Axa: 8,5 miljoen - andere 800.000. Fr.

Marc Viennot - Société Générale: 8 miljoen Fr.

Michel Fr. Poncet : Controle raad Paribas: 7,5 miljoen Fr.

André Levy-Lang - Voorz. Paribas: 7,5 miljoen Fr.

Nicolas Worms - Voorzitter St.-Louis: 5,8 miljoen Fr.

Gerard Mistralet - Présid. Suez: 5 miljoen Fr.

J.R. Fourtou - Rhône Poulenc: 4 miljoen Fr.

Patrick Ponsolle - C. voorz. Eurotunnel: 2 miljoen Fr.

Jean Gandois - PDG Cockerill Ougrée: 1,3 miljoen Fr.

Philippe Jaffre - Voorzitter Elf: 4 miljoen Fr.

Georges Meyer - PDG Galeries Lafayette: 2,6 miljoen en 6 miljoen Fr. andere.

Michel Peberau - PDG BNB: 3,2 miljoen Fr.

Louis Schweitze - PDG Renault: 2 miljoen Fr.

Lucien Douraux - Voorz. Crédit Agricole: 2,5 miljoen Fr.

Antoine Jeancourt - PDG AGF: 2,5 miljoen + 1 milj. Fr. andere.

enz., enz., enz.

Gegevens die tot nadenken stemmen. Of niet?

van het ministerie van handel en de centrale bank onbetrouwbaar zijn.

■ **DUITSLAND:** Op een ogenblik dat, zoals in andere landen, er in Duitsland ook beperkingen worden opgelegd in de sociale zekerheid, gezondheidszorg en werkloosheid heeft de Duitse regering het nodig geoordeeld de maandelijkse inkomsten van de parlementairen binnen de vijf jaar trapsgewijze te laten groeien van 206.000 B.fr naar 320.000 B.fr en dan automatische deze wedden aan te passen aan de stijging van de wedden van de rechters. Groenen, Liberalen en PDS stemden tegen. Het is nu afwachten hoe de Bondsdag, die uit afgevaardigden van de deelstaten is samengesteld, hierop gaat reageren.

■ **BELGIË:** Het aantal inwoners van ons land dat van het levensminimum leeft steeg dit jaar tot meer dan 100.000. Wanneer men weet dat 76.000 personen het bestaansminimum krijgen dan zijn er dit 11% meer dan vorig jaar. De alleenstaanden ontvangen maandelijks 20.103 fr, gezinnen of alleenstaanden met kinderlast 26.805 fr. Het aantal jongeren dat een vergoeding van het OCMW krijgt neemt aanzienlijk toe.

TOP ... PUNT

Meerdere jaren terug verbonden de geïndustrialiseerde landen zich op voorstel van de V.N. jaarlijks 0,7 % van het Bruto Nationaal Produkt (BNP) te zullen overdragen aan ontwikkelingshulp voor de derde wereldlanden.

Op een drietal landen na voldoet geen enkel land aan deze verbintenis. In voorgaande nummers van Vrede publiceerden we hiervan reeds statistieken. Tijdens de Internationale Konferentie voor het Milieu te Rio in juni 1992 verklaarde Premier Dehaene, met de hand op het hart, dat België tegen het jaar 2000 het gevraagde objectief zou bereiken.

Maar in de begroting die enkele dagen geleden voor 1996 werd opgesteld, werd bekend gemaakt dat de regering zich tot 0,3 % van het BNP zou beperken; 21 miljard dus zoals vorig jaar.

En staatssecretaris Reginald Moreels zegde verheugd te zijn dat aan ontwikkelingshulp in deze begrotingsronde geen nieuwe besparingen werden opgelegd.

Over woorden en daden gesproken. (ads)

Oktober in Zimbabwe : "Wachten op de regen"

In zijn korte maar meesterlijke roman - "Waiting for the Rain" (1) - beschrijft de Zimbabweanse auteur Charles Mungoshi de beklemming die heerst in een droog en verschroeid thuisland van Zimbabwe. Wachten op de regen betekent in dit land meer dan de titel van een roman, het is een nationaal trauma geworden.

Algemeen gesproken is oktober het einde van het droog seizoen. In oktober moeten de eerste regens komen. Meestal laten ze op zich wachten en dan staan alle voelhorens op scherp. De meteorologische instituten geven voorspellingen over het komende regenseizoen - meestal optimistische - en die worden prompt voorpaginanieuws voor de krant. Op de markten en in de bars geven mensen lucht aan hun eigen sombere voorgevoelens. Oktober heeft hier de lugubere faam verworven van 'de maand van de zelfmoord'. De statistieken bevestigen dit volksgeloof.

Ook dit jaar heeft oktober zijn bedenkelijke faam niet verloochend. Hoewel half oktober al achter de rug is, is er nog geen druppel gevallen. Aan de lucht valt geen wolkje te bespeuren.

Vorbije jaren

De voorbije drie jaar waren een periode van pijnlijke ontgoochelingen. In 1992 heerste er een catastrofale droogte over heel zuidelijk Afrika. In alle landen van de regio, van Namibia tot Zambia werden honderdduizenden tonnen maïs ingevoerd en aan de bevolking uitgedeeld. Het volgende jaar waren de regens goed en de boeren haalden een uitstekende oogst binnen, tenminste in die paar landen (Zimbabwe, Zambia en Zuid-Afrika) waar de landbouwsector nog behoorlijk functioneert. In Angola kon dit niet omwille van de opnieuw opflakkerende oorlog. In Namibia en Botswana is er nooit voldoende voedselproductie. Voor Zimbabwe was één goed regenseizoen onvoldoende om zich te herstellen van de ravage van de droogte. Het seizoen 1994 viel hard tegen.

Voedselhulp

Dan kwam 1995. De opbrengsten in 1995 bedroegen minder dan de helft van de doorsnee productie. In sommige gebieden bedroeg de oogst slechts een tiende van wat normaal verwacht wordt. De boeren oogsten meestal tussen maart en mei, maar reeds vanaf augustus was een vierde van de landelijke bevolking aangewezen op voedselhulp.

Wegens lege graanschuren en geen geld om voedsel te kopen, herleidde de landelijke bevolking haar maaltijden tot een beetje maïspap en thee in de ochtend, en een schamele maaltijd 's avonds. Kwestie van toch niet de hele nacht slapeloos door te brengen met een knorrende maag. De werkers in de steden doen hetzelfde: gedaan met het middagmaal, centen sparen om wat groente mee

wijten aan de opeenvolgende droogtes maar de zwenkingen van de internationale politiek zijn er bovenop gekomen. Sinds het begin van de negentiger jaren past Zimbabwe een beleid toe van "structurele aanpassing". Dat beleid werd met harde hand opgelegd door het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en door haar evenknie de Wereldbank.

De remedies van het IMF zijn simpel en duidelijk. 'privatiseer de overheidssector, gooi de grenzen open voor invoer, liberaliseer de prijzen maar bevries de lonen en schaf de subsidies op voedsel af'. De Zimbabweanse regering was zeer terughoudend om al die aanpassingen zomaar door te voeren. Maar het IMF houdt de knip op de portemonnee. Zimbabwe is immer afhankelijk van buitenlandse leningen om zijn overheidsapparaat gaande te houden. De privatiseringen werden lang op afstand gehouden, de subsidies op basisvoedsel werden tussen 1992 en 1994 geleidelijk aan afgeschaft. Tegelijk bleven de lonen in 1992 en 1993 bevroren, terwijl ze de volgende jaren nauwelijks de stijging van de levensduurte konden volgen.

Het resultaat was dat tussen 1991 en 1993 de voedselprijzen verdubbelde, de koopkracht halveerde en de consumptie van de arme lagen van de bevolking bijna in dezelfde proportie gereduceerd werd.

Bijna in dezelfde proportie, want gelukkig beschikt die bevolking over enige aanpassingsmechanismen die toelaten om de eindjes - zij het met kopbreken en maagpijn - toch nog aan elkaar te knopen. Een praktisch voorbeeld: bij de bewoners van de voorstad gaat de vrouw in plaats van bloemen in het voortuintje maïs en spinazie planten. Zij gaat niet langer maïsmeel kopen in de winkel, maar koopt ruwe maïs van haar familieleden op het platteland en laat die in de informele sector malen. Dat reduceert de gezinsuitgaven al behoorlijk. Een overlevingsmechanisme. Stad en platteland opereren als een trekkharmonica: in tijden van absolute droogte stroomt het geld naar het platteland, in tijden van hoge inflatie en magere lonen verstuift het platteland de maïs naar de voorstad.

naar huis te nemen voor het avondmaal.

De regering heeft daarop gereageerd door heel snel de maïsvoer te organiseren. Sinds augustus worden in de rurale gebieden pakketten voedselhulp uitgedeeld. Tussen vijf en tien kilo maïsmeel per gezin. De eerste aandacht gaat naar ouderlingen en kinderen. Deze hulp is onvoldoende om een gezin volledig te voeden, maar het helpt wel om tenminste een paar weken per maand uit de nood te komen.

Daarnaast heeft de regering pakken zaad en meststoffen uitgedeeld om de boeren in staat te stellen goed voorbereid het nieuwe seizoen in te gaan. Maar nu is het wachten op de regen...

Buitenlandse inmenging

De magere jaren die de mensen van Zimbabwe nu beleven zijn niet enkel te

Verstedelijking

Maar... de voorstad groeit. Ooit beschreef Louis Paul Boon dit fenomeen in zijn gelijknamig boek, hij had het toen over de explosie van de arbeiderswijken in de steden van Vlaanderen.

In Afrika voltrekt zich hetzelfde fenomeen, maar op veel grotere schaal, zonder dat daar enige industriële groei tegenover staat (wat in het pre-industriële Europa wel het geval was). Erger nog, een van de eerste gevolgen van het opengooien van de grenzen is de relatieve desindustrialisering. Tijdens de voorbije drie jaren zijn in Zimbabwe naar schatting een derde van de KMO's (kleine en middelgrote bedrijven) over de kop gegaan.

Een aantal grotere bedrijven, hoofdzakelijk in de sectoren van de textiel en de kledij, sloten de deuren. Ongeveertwintig procent van de jobs in de formele sector zouden verloren gegaan zijn. De overheid is er niet scheutig op om met duidelijke statistieken klaarheid te scheppen.

De meerderheid van de bevolking in Zimbabwe wordt daarmee met de neus gedrukt op de kern van haar armoede: voedselveiligheid, of beter, de strijd tegen voedselonveiligheid. Dit nieuwe fenomeen is geenszins te vergelijken met dat van de hongerende vluchtelingen in oostelijk of centraal Afrika, waar oorlogen en door de grootmachten opgekochte regimes de samenlevingen fataal belagen. In Zimbabwe gaat deze simpele verklaring niet op. Hier hebben we te maken met een Derdewereldland dat beschikt

over een moderne infrastructuur en een - zij het zeer bescheiden - industrieel weefsel. Dat armoede een toenemend probleem wordt, dat voedselonveiligheid opduikt als een nieuw en constant fenomeen, is in deze context onrustbarend.

Ontwikkelingssamenwerking

Het is opmerkelijk dat in alle lagen van het ontwikkelingsestablishment de kreten over voedselveiligheid toenemen. Sommige Vlaamse NGO's voerden er al eerder campagnes rond. Zowel in Canada als in Nederland gaan deze dagen seminars door over voedselveiligheid. De eerste aandacht gaat naar het stellen van vragen, naar het definiëren van de goede vragen die de globale context van de wereldpolitiek en economie in rekening brengen. Aan antwoorden is nog niemand toe.

Het lijkt wel een duidelijke contradictie dat dit plaats grijpt terwijl de grote internationale instellingen campagne voeren voor meer liberalisme in het beleid. Met als gevolg dat de rijken veel rijker worden, de armen alsmat armer.

Noch de Wereldbank, noch de NGO's beschikken over pasklare antwoorden inzake voedselveiligheid, hoewel de NGO's hard en eerlijk op zoektocht gaan. Het verst gevorderde onderscheid tot nu toe verwijst naar twee niveaus van voedselveiligheid: voedsel binnen de regio, en voedsel op tafel (2). Voedselveiligheid binnen de regio wordt gedefinieerd als de capaciteit van een regio om voldoende eigen voedsel te kunnen produceren, te bewaren en te koop te stellen aan de lokale bevolking

Dit vereist enerzijds goede beleidskeuzes in de zuidelijke landen zelf. En anderzijds lobbying vanwege zuidelijke regeringen en NGO's in Noord en Zuid om de negatieve aspecten van het beleid van buitenstaanders (zoals deze van ondermeer de Europese Unie met haar bedenkelijk beleid van landbouw-exporten) om te buigen. Wanneer voedselveiligheid binnen de regio een verworvenheid is - maar wellicht reeds tegelijkertijd - komt de strijd voor voedsel op de tafel. Deze behelst niets meer of minder dan de strijd voor jobs, inkomen en koopkracht. Plus een streven naar een meer gelijkwaardige landverdeling en mobilisaties tegen de ecologische verloedering van de landbouwgronden waarop de lokale bevolking haar eigen schamele overlevingslandbouw bedrijft.

Deze agenda is geen simpel bedrijf maar een opdracht met talloze aspecten, gaande van het dorp en het veld tot Washington en het Brussel van de Europese Unie. De drijvende kracht zal gevormd worden door een eventuele solidariteit tussen basisgroepen in het zuiden en het noorden, en hun capaciteit om al dan niet gemeenschappelijke agenda's uit te bouwen.

Paul Van Lerberghe
Harare Zimbabwe

(1) In het Nederlands uitgegeven onder de titel "Wachten op de regen" (1989) in de reeks Derdewereldsprekers.

(2) Zie "Het wereldvoedsel vraagstuk. Honger in overvloed." NCO's, Brussel 1994.

Liberia : einde van de oorlog

Na zes jaar burgeroorlog hebben de zeven oorlogspartijen die in Liberia met elkaar slaags waren, op 19 augustus een vredesakkoord getekend. Er werd een overgangsregering, de Staatsraad, geïnstalleerd die het land zal leiden tot aan de verkiezingen, die werden afgesproken voor volgend jaar.

Deze burgeroorlog telt zeker 150.000 doden, en dat op een bevolking van 2,3 miljoen inwoners. Zowat 800.000 vluchtelingen bevinden zich in de naburige landen. Het ontwapeningsproces is ontzaglijk meer dan 60.000 soldaten, waarvan duizenden eigenlijk nog kinderen nog zijn, moeten onder controle worden gebracht. Het land is een ruïne: scholen, wegen, electriciteit, watervoorziening, hospitalen, alles werd vernietigd. De overgangsregering zal het moeten

stellen met de beschikbare modellen. Sommige ministeries hebben geen telefoon, geen fax, geen computers, geen geld om ambtenaren te betalen. Andere moeten er voor zorgen dat hun lokalen zullen ontruimd worden door de huidige krakers, die er hun onderkomen hadden gevonden.

Er is hoop dat ditmaal de wapens echt zullen zwijgen omdat deze overgangsregering ministers telt uit elk van de 7 oorlogvoerende partijen. En Charles Taylor, wiens Nationaal Patriotisch Front het vuur aan de lont stak in 1989, lijkt overtuigd dit huidige vredesakkoord te steunen.

Herinneren we er even aan dat een internationale Westafrikaanse troepenmacht, voornamelijk samengesteld uit Nigerianen en Ghanezen, had gepoogd zich als

scheidsrechter in deze strijd op te stellen, maar dat deze vrij vlug mee een zoveelste oorlogspartij is geworden.

Het economisch herstel wordt een gigantische opdracht. Er is een enorme inflatie. De werkloosheid treft 90% (negentig) van de actieve bevolking. Alle grote ondernemingen namen de benen. In de hoofdstad moet praktisch iedereen van de internationale voedselhulp leven, want er is geen geld om rijst of brood te kopen.

De overgangsregering is er zich bewust van dat als er geen voldoende voedsel kan gegarandeerd worden, als een aantal sectoren zoals het onderwijs niet snel opnieuw functioneren, de vrede niet lang zal duren. Men hoopt op uitgebreide internationale hulp.

Parel van Afrika fonkelt opnieuw (een beetje)

Uganda? Wat ga je daar in godsnaam doen? Is dat geen uiterst gevaarlijk land? Is de situatie er niet te vergelijken met buurland Rwanda? Valt daar trouwens iets te zien?

Dat waren de algemene opmerkingen die ik kreeg toen vrienden mijn reisplannen hoorden. Toegegeven, het is ook geen alledaagse bestemming. Maar het beeld dat men over het hedendaagse Uganda heeft, verschilt grondig met de realiteit.

De meeste Europeanen verbinden het land nog altijd onosmakelijk met Idi Amin, slamentwisten, burgeroorlogen, airekeningen en zelfs kannibalisme. Wat de meesten niet weten, is dat het land langzaam, maar zeker, uit het slop geraakt. Moest het niet zijn van de nieuwe ramp die Uganda overschaduwde, aids, dan zou de toekomst van het land er overwegend rooskleurig uitzien.

Toerisme?

Inderdaad, er komen - gelukkig - weinig toeristen op dit uiterst vruchtbare heuvelland af. Nochtans biedt deze Parel van Afrika (dixit Churchill in lang vervlogen tijden) heel wat mogelijkheden. Het toerisme staat wel nog in zijn kinderschoenen, je ziet er geen Keniase toestanden (geen begeleide beestjes-zien-tour met bijbehorende uitrusting). Het land heeft nochtans evenveel te bieden als zijn bekendere buur, maar je moet wel een portie doorzettingsvermogen en een gezonde dosis creativiteit aan de dag leggen om ergens te komen.

Het land is onvoorstelbaar groen en vruchtbaar (behalve in het noorden). Voor de natuurliefhebber, biedt het land alles: schitterende zonsondergangen boven de Nijl, ochtendwandelingen in het regenwoud, in de achterbak van een pick-up (camionnette met open laadbak) de Ssesse-eilanden doorkruisen, met de fiets nationale parken doorkruisen, 's morgens ontwaken in een afgeleefd koloniaal hotel en het Ruwenzori-gebergte in de ochtendnevel zien opduiken, met een kano het Victoriameer bepeddelen, opgeschrikt worden door nijlpaarden terwijl je de sterrenhemel bewondert vanuit je hut in het Murchison Falls National Park, ...

De mensen zijn er trouwens buitengewoon vriendelijk. Zelfs doorgewinterde Afrika-reizigers spreken vol nostalgie over de vanzelfsprekende gastvrijheid die Ugandezen kenmerkt. Daarbij komt nog dat de meesten wel een mondje Engels praten en contact wordt heel vlug gelegd. Ze hebben een soort ongeschreven wet dat je als toerist precies dezelfde prijzen voor transport, voedsel, ... betaalt als de Ugandezen zelf. Ook een niet te versmaden voordeel.

Geschiedenis

In 1894 werden een aantal Bantu-koninkrijken door de Britten op de Conferentie van Berlijn samengevoegd tot Uganda. Het was er de Europeanen vooral om te doen de bron van de Nijl te vrijwaren. De belangrijkste rijken - Buganda, Ankole, Toro en Bunyoro - waren zeer goed gestructureerd. Dit kwam de Britten goed uit want zij hadden niet veel geld veil om een administratie uit te bouwen. De koningen bleven op hun troon, want de Britten waren vooral geïnteresseerd in de handel en een deel van de belastingen. In de gebieden waar er geen eigen bestuur was, vooral in het noorden, werden vaak Baganda aangesteld. Na WO I ontstonden er steeds meer wrijvingen tussen het koloniaal bestuur en de Baganda. De kabaka, de koning van de Baganda, eiste meer macht op, en de andere bevolkingsgroepen namen daar geen vrede mee. Na WO II groeide het verzet tegen de Britse overheersing. Kabaka Mutesa II sprak zich in 1953 uit voor onafhankelijkheid, en werd terstond naar Groot-Brittannië gedeporteerd. De *chiefs* weigerden voortaan alle medewerking met de kolonisator en de koning werd een nationale held, vooral in het zuiden. Ondertussen werkten de Britten aan een koloniaal leger, dat hoofdzakelijk uit noordelingen bestond. Zij stonden tot dan toe buitenspel in de Ugandese politiek, maar zagen nu hun kans om een belangrijke rol te spelen. Voorlopig bleef het leger echter in de kazerne. Het conflict kreeg een politieke oplossing: Mutesa II keerde in 1955 terug, met meer macht. Hij bleef koning maar zijn monarchie werd een regio van de staat Uganda. Tijdens de jaren vijftig werden de eerste politieke partijen opgericht. De *Democratic Party (DP)* was een katholieke partij die van Uganda een eenheidsstaat wou maken, de *Uganda People's Congress (UPC)* was eveneens voorstander van de eenheidsstaat maar richtte zich hoofdzakelijk tot de protestanten. De kabaka ging zich pas met partijpolitiek bemoeien toen in 1961 de DP de verkiezingen wonnen. Hij richtte een eigen partij op, de *Kabaka Yekka (KY)*. De kabaka was protestant en voorstander van autonomie voor Buganda. Een jaar later waren er opnieuw parlementsverkiezingen. De UPC sloot een verbond met KY. Ze wonnen de ver-

kiezingen, Milton Obote van de UPC werd premier en kabaka Mutesa II president. In de nieuwe grondwet kregen de koninkrijken een ruime autonomie, die het verst ging voor Buganda.

Het verstandshuwelijk tussen Obote - een noordeling - en Mutesa II was een kort leven beschoren. De conflicten stapelden zich op en in februari 1966 zette Obote de president af, de grondwet werd opgeschort en de kabaka vluchtte hals over kop naar Londen. Obote riep zichzelf uit tot president, de overgebleven koningen werden op pensioen gesteld, oppositie voeren werd verboden en het economisch beleid van Obote nam een ruk naar links. Hij brak met het westen en lonkte naar China. Dit laatste was er voor zijn generaal Idi Amin Dada, eveneens een noordeling, te veel aan. Amin bleef de steun genieten van het Westen. Toen hij in 1971 een coup pleegde, slaakte het westen een zucht van opluchting. Die sloeg al gauw om in verstomming toen Amin een jaar later Uganda uitriep tot een moslimstaat, alle Israëliëse instructeurs en zeventigduizend Aziaten (hoofdzakelijk Indiërs - zie ook de prachtige film "Mississippi Masala") de deur wees en een militaire deal sloot met de Sovjetunie. Amin werd het prototype van de wilde en wrede dictator die niets of niemand onzag. Het land werd een economische puin hoop, de Aziaten waren immers de motor van de economie geweest. Het verzet tegen Amin werd georganiseerd vanuit Tanzania, het ballingvoord van Obote. Na Amin's mislukte inval in Tanzania greep Nyerere de mogelijkheid om met de dictator af te rekenen. Samen met Ugandese ballingen rukte het Tanzaniaanse leger op richting Kampala (de Ugandese hoofdstad). Het dure, maar slecht opgeleide Ugandese leger bood nauwelijks tegenstand, en op 11 april 1979 viel de hoofdstad.

Het verzet was slecht georganiseerd en versplinterd, de strijd om de opvolging kon beginnen. Pas twee jaar en enkele ad-in-terim presidenten later werden er verkiezingen georganiseerd. Er werden slechts vier partijen toegelaten, de UPC van Obote, de DP van Ssemogerere, de *Uganda Patriotic Movement* van Museveni en de *Conservative Party*, de opvolger van de KY. De eerste uitslagen wezen op een

klinkende overwinning voor de DP, maar de legertop greep in en riep Obote uit tot president. Obote kreeg de steun van het Westen, ondanks het schenden van de mensenrechten en het ontbreken van een politiek van heropbouw. Het leger lag onder vuur van drie legers, vooral het *National Resistance Army* van Museveni behaalde grote successen. In januari 1986 stond Museveni's leger in de straten van Kampala. Bij zijn eedaflegging als nieuw president beloofde Museveni een 'fundamentele verandering van de politiek in ons land'. De moegetergde Ugandezers vroegen zich af of dit nu de zoveelste episode was uit een triest vervolgverhaal.

Unieke regeringsvorm

Museveni verruimde zijn regering, die voornamelijk bestond uit politici uit het westen en zuiden met vertegenwoordigers van alle politieke partijen en regio's. Hij liet eveneens de kroonprins van Buganda terugkeren en introduceerde een nieuwe vorm van democratie, de zogenaamde geen-partijen-democratie. De politieke partijen krijgen slechts onrechtstreeks hun plaats in het nieuwe Uganda. Bij parlementsverkiezingen mogen de kandidaten zich niet openlijk aan een partij verbinden. Ze komen op ten persoonlijke titel en mogen geen allusie maken op partij of etnie. Gezien de woelige ethnische geschiedenis geen domme oplossing. Amin en Obote konden immers rekenen op een sterke aanhang in het Noorden en dat weegt nog steeds door in de relaties tussen beide landsdelen. Het Noorden is beduidend minder vruchtbaar dan Midden-Zuiden-Uganda. Ook qua infrastructuur en verbindingen laat men het Noorden wat links liggen en dat zorgt voor onderhuidse wrevels.

Deze vorm van regeren wordt door de meeste Westerse landen niet als democratie gezien. Maar getuigt het niet van een ongelukkig Europeïstische houding om te denken dat het systeem dat het best werkt in Europa zonder meer kan overgeplant worden naar andere werelddelen? In september 11, werden de vergaderingen rond de nieuwe Ugandese grondwet afgesloten door de Ugandese Grondwetgevende Vergadering. Deze rechtstreeks verkozen groep heeft het laatste anderhalf jaar de tweede grondwet inhoud gegeven. Er werd geopteerd voor een verderzetting van het huidige politieke stelsel voor de volgende vijf jaar. Daarna wordt er geopteerd voor een volksraadpleging. Afwachten dus wat dat wordt. In maart 1996 zijn er presidentsverkiezingen. De nieuwe president wordt weerom gekozen voor een periode van vijf jaar. Museveni kondigde aan dat het de laatste keer is dat hij zich

kandidaat stelt voor deze functie

Economie

Op economisch vlak begon Museveni een open-deur-politiek. Buitenlandse investeerders werden met open armen ontvangen, staatsbedrijven werden geprivatiseerd, de inflatie werd van 200% teruggebracht naar 5% en er werd gesnoeid in de overheidsuitgaven. Dit legde Museveni geen windeieren. Door deze tegemoetkomingen aan de wensen van IMF en de Wereldbank kwamen donorlanden bij bosjes het land binnen. Na deel is natuurlijk de groter wordende afhankelijkheid van ontwikkelingsgeld.

De belangrijkste gewassen die verbouwd worden zijn: koffie, thee, katoen, suikerriet en tabak. De industrie ligt nog altijd op apegapen, maar veel wordt verwacht van de terugkeer van de Aziaten die willen investeren in de fabrieken die ze nalsoverkoop hadden achtergelaten. Nu ligt de nadruk vooral op de heropbouw van de infrastructuur, die na een jarenlange burgeroorlog volledig in puin ligt. Daarnaast heeft de regering ook nog te kampen met invallen vanuit Soedan (Obote-getrouwen hebben zich verenigd in het West-Nile Bank Front en vallen met behulp van Soedanese regeringstroepen geregeld Uganda binnen). Vandaar dat veel geld ook in defensie terecht komt.

De positie van de vrouw

Via ACORD (een Ugandese NGO o.a. gefinancierd door NCOS en COOPIBO) had ik de kans om enkele projecten te bezoeken en zo in contact te komen met de gewone Ugandese boeren, of liever gezegd boerinnen. Ik zag heel wat hardwerkende vrouwen die trots hun velden lieten zien vol sorghum, millet, bananen (matooke), tomaten, zoete aardappelen, koffie, cassave, rijst, thee... En met evenveel trots lieten ze hun kroost zien; gemiddeld zeven kinderen. Een meer dan dubbele dagtaak dus!

Wat me vooral zo opviel, was de onvoorstelbare energie die van deze vrouwen uitgaat. De Ugandese vrouw verdient alle respect van de wereld. En laten we het even hebben over de weinig benijdenswaardige positie van de vrouw in dit deel van Afrika. Eerst moet opgemerkt worden dat de situatie van de Ugandese vrouw in weinig verschilt met die van haar lotgenoten in de rest van het continent. Een positief signaal is wel dat de regering van Museveni, als één van de enige Afrikaanse landen de opwaardering van de positie van de vrouw hoog in haar vaandel draagt. Onder leiding van de enige vrouwelijke Afrikaanse vice-president en minister voor gender

(vrouwenzaken-Red.), dr. Specioza Kazibwe, wordt er serieus werk gemaakt van de emancipatiestrijd. Mevrouw Kazibwe speelt trouwens een heel belangrijke voortrekkersrol voor de Ugandese vrouwen.

Dat het de regering meriens is, wordt tot op "grass-root-level" (basisniveau) duidelijk: ieder dorp heeft een secretaris voor vrouwenzaken en die post is voorbehouden aan vrouwen! Deze regering-singrepen zijn duidelijk nodig, want de praktijk ziet er weinig rooskleurig uit. Uit gewoonte krijgen jongens veel meer kansen dan meisjes. Jongens moeten (traditioneel niet helpen in het huishouden, kunnen spelen, naar school gaan en hoeven ook niet voor jongere broertjes of zusjes te zorgen. Meisjes daarentegen moeten onmiddellijk hun rol opnemen in het huishouden: zorgen voor de jongsten, water halen, ... Omdat er in Uganda schoolgeld moet betaald worden, opteren de meeste ouders dan ook om de jongens naar school te sturen. Analfabetisme onder vrouwen is vandaar heel hoog. Een ander probleem voor vrouwen is het eigendomsrecht of beter gezegd het gebrek eraan. Vrouwen hebben geen recht op land, oogst, vee, ... Zo kan het gebeuren dat een vrouw helemaal alleen een stuk land bewerkt en als haar gewassen geoogst worden ze geen aanspraak meer kan maken op de opbrengsten van de verkoop. Traditioneel gezien kunnen vrouwen immers geen materiële zaken bezitten. Wanneer haar man sterft, vervalt grond en huis aan zijn clan. De vrouw zelf wordt op dat ogenblik eigendom van haar schoonbroer. Hij heeft zelfs recht op seks met haar. Ze verliest ook het zeggenschap over haar kinderen, als die ouder zijn dan zeven jaar. Ook de aischuwelijke vrouwenbesnijdenis is in Uganda nog steeds meer regel dan uitzondering. Kazibwe ziet in dat er via ministeriële besluiten geen verandering kan gebracht worden in cultureel gewortelde gewoontes. Wijzigingen moeten bekomen worden via onderwijs en voorlichting. En daar staat de regering voor een aartsmoeilijke taak. Maar door het betrekken van vrouwen bij de regering zelf is de juiste toon alvast gezet. En men ziet duidelijk in dat de toekomst van Uganda voor een groot stuk afhangt van de vrouwen!

We moeten in ieder geval kritisch blijven ten opzichte van de regering maar tot nu toe verdient ze al ons krediet. Je ziet er beweegt wat in Afrika!

Griet Dobbelaere

Een Afrikaanse reus op lemen voeten

Soedan gaat gebukt onder binnenlandse onrust en internationale druk

Het Soedanees regime, onder leiding van Omar al-Béshir, vertoont meer en meer tekenen van verval. Maar ook de oppositie is verdeeld. Zowel in het christelijke-animistische Zuiden, waar een slepende oorlog woedt, als in het islamitische Noorden. Internationaal is het land dan weer compleet geïsoleerd.

Soedan is met zijn 2,5 miljoen km² oppervlakte veruit het grootste land van het Afrikaanse continent. Het telt 25 miljoen inwoners die hun thuis hebben in een complex en divers netwerk van stammen. Binnenkort viert het land zijn veertigste verjaardag, maar er is weinig reden tot feestgedruis. Drie kwart van zijn jonge bevolking is gekenmerkt door een slepende burgeroorlog, waarover je in de pers doorgaans leest dat ze een etnisch-religieuze strijd is tussen Noord en Zuid-Soedan. Maar de werkelijkheid is veel complexer.

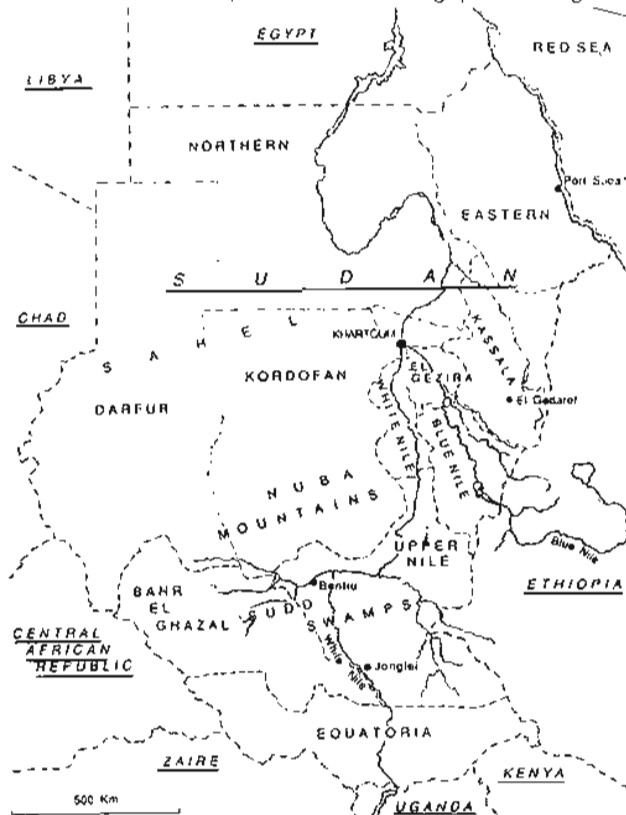
Het huidige regime dankt zijn macht aan een in 1989 uitgevoerde militaire staatsgreep onder leiding van Omar Hassan al-Béshir, die het verkozen regime van Sadek al-Mahdi uit het zadel lichtte. De coupplagers verweten het regime zwakheid, omdat het niet bij machte was de succesrijke opmars van het rebellenleger in het zuiden, de SPLA (Sudan's People Liberation Army), te stuiten. Het nieuwe regime kende in dat opzicht meer geluk, al was dat vooral te danken aan een onverwachte meevaller. Het wegvalen van het Mengistu-regime in Ethiopië, de belangrijkste steunpilaar van de rebellen en toenemende ruzie binnen de christelijke-animistische coalitie deed het rebellenleger splitten. De verschillende fracties van het verzet, waaronder de resten van het SPLA van John Garang en het SPLM (Sudan's People Liberation Movement) van Riak Machar, begonnen elkaar te bevechten, waarbij de regering in Khartoum niet naliet de onderlinge verdeeldheid verder aan te wakkeren door op tijd en stond hier en daar wapens uit te delen. Het duurde niet lang of de verzwakte rebellen werden teruggedrongen op een smalle strook aan de grens met Uganda en Kenya.

Het gevecht om land

Reeds van in het begin is duidelijk dat

het om meer dan een etnisch-religieuze conflict gaat. In wezen is het ook een conflict dat draait rond natuurlijke grondstoffen. Het vredesakkoord van 1972 was in dat verband dan ook noodzakelijk, om met de steun (en onder druk) van het Westen, de Wereldbank en het IMF, een ambitieus landbouwprogramma op te zetten dat vooral export-georiënteerd was. Met behulp van een in 1970 geprocla-

experten zien dan ook hier de oorzaken van het huidige voedselprobleem in Soedan, naast het feit dat de landbouw in een aantal regio's door de oorlog is ontworpen. Maar het maakt ook dat het gewapende geweld blijft voortduren. Zo zijn er ook lokale conflicten ontstaan tussen de nieuwe 'landeigenaars' en de nomaden, omdat deze laatste hun graslanden voor het vee zien verloren gaan.

meerde wet op zogenaamd ongeregistreerd land, werden heel wat gemeenschapsgronden geprivatiseerd ("pacht van staatsgronden") en gebruikt voor een grootschalige productie van exportgewassen als sorghum en sesam. Maar door de aard van de productie, zo blijkt nu, geraken de gronden op korte termijn uitgeput en zijn ze na enkele jaren voer voor een oprukkende woestijn. Tot vandaag is meer dan 7,5 miljoen hectare reeds op die manier in cultuur genomen tegenover slechts 3,8 miljoen hectare voor de traditionele meer milieuvriendelijke landbouw. Bepaalde

De wortels van de Soedanees burgeroorlog zijn te vinden in de koloniale politiek van Groot-Brittannië. Het Noorden werd door de Britten ontwikkeld volgens de fundamentele van een moderne kapitalistische economie, zoals een moderne civiele administratie, een goed uitgebouwde spoorweginfrastructuur en economische projecten zoals het Gezira katoen project. Daardoor zijn regionale of stamverbanden deels ondergeschikt geraakt aan klasse gebaseerde onderscheiden, met een gemeenschappelijke taal en religie. Ook de Jellaba, die traditioneel handelaars zijn en reeds lang de economische elite van het gebied uitmaken, hebben zich in die structuren goed weten nestelen. De Jellaba waren vroeger slavenhandelaars, die Zuid-Soedan afstroopten voor dit lucratieve handelstje. De Britten, die het gebied na bloedige expedities onder controle kregen, hielden de traditionele, tribale structuren van het Zuiden grotendeels intact. In tegenstelling tot het noorden, lieten zij het lokale bestuur voor een deel in handen van lokale leiders en sjeiks. Hoewel de leiders uit het Zuiden in het vooruitzicht van de onafhankelijkheid in 1956 met de noordelijke nationalist, tot een akkoord kwamen om de nationale eenheid te behouden, kwam het al gauw tot ernstige meningsverschillen. De stammen verweten het Noorden, en vooral de Jellaba, een nieuw neokoloniaal juk op te willen leggen. De meningsverschillen leidden tot een eerste burgeroorlog die bijna zeventien jaar

zou aanhouden. Het einde van deze burgeroorlog kwam er pas nadat in een akkoord de autonomie van het Zuiden werd beloofd.

Een milieuconflict

De voltooiing van het Jonglei-kanaal, dat de suikerrietplantages in het Noorden van water moet voorzien en anderzijds ook lokaal het areaal aan landbouwgrond moet doen uitbreiden, is onderdeel van een dispuut dat naast de traditionele etnisch-religieuze rivaliteiten, de spanningen weer aanwakkerde. Een Soedanees-Egyptische joint-venture begon met de steun van Frankrijk aan de bouw. Maar de heropleving van de burgeroorlog in 1983 maakte het project tot een van de eerste doelwitten van de SPLA zodat de werkzaamheden voor lange tijd geschorst werden.

Het hele project hield geen rekening met de bijna twee miljoen mensen in de moerasrijke Suddregio. De aanleg van het kanaal zou de drooglegging van de moerassen veroorzaken, die een traditioneel toevluchtsoord zijn voor de lokale bevolking in het droogseizoen voor visserij en het drenken van vee. Bovendien vreest de bevolking de ontsluiting van het gebied voor groot-schalige, gemechaniseerde landbouw. De grotere toegankelijkheid van het gebied zou de Soedaneese regering daarbij toelaten om met groter gemak militaire troepen en materiaal te verplaatsen richting zuiden.

Binnenlandse onrust

De aanslepende burgeroorlog heeft ondanks de militaire successen van Khartoum, het land aan de afgrond gebracht. Er zijn steeds meer tekenen dat de regering minder stevig in het zadel zit. De Soedaneese leiders, die zes jaar lang het volk ongeacht hun origine de islamitische recepten deden slikken, zitten sedert vorige maand opgepadeld met toenemend studentenprotest. De directe aanleiding is het loslaten van de broodprijzen, vermoedelijk in een poging het vertrouwen van het IMF te winnen. Deze prijsverhogingen wekken de woede van de studenten op. Zij komen de laatste weken meer en meer op straat om te protesteren tegen de honger van het volk en laten daarbij duidelijk verstaan dat ze genoeg hebben van het islamitische regime dat het land op de economische afgrond heeft gebracht en internationaal compleet heeft geïsoleerd. Dit is veelbetekenend omdat de man achter het regime, Hassan al-Tourabi, steeds een grote invloed heeft gehad in het studentenmilieu. Het is Tourabi die de militaire staatsgreep van 1989, geleid door het te grondvesten op

de principes van de islam. Waarnemers zien in hem dan ook de echte sterke man. Hij tekende de politieke en ideologische lijnen uit van het regime. Hij integreerde ook sterker dan voorheen de in 1983 geïncorporeerde rechtsleer van de sharia, en zorgde er voor dat zijn NIF (Nationaal islamitische Front) op een aantal sleutelposities in de regering terecht kwam. Maar behalve de islam, heeft Tourabi's partij geen enkele machtsbasis. Dit blijkt duidelijk uit de verkiezingen die een paar jaar voor de coup, in 1986, plaatsgrepen. Het NIF kon toen slechts rekenen op 17 procent van de stemmen tegenover 38 procent voor de Umma van Sadek al-Mahdi en 29 procent voor de DUP (Democratic Unionist Party). Het valt te betwijfelen of hij vandaag op meer steun kan rekenen. Daarvoor heeft hij het land te veel in het isolement gedrukt, wat ook de bevolking niet is ontgaan.

Internationale druk

Met de meeste buurlanden zijn de verhoudingen gespannen. Uganda en Eritrea hebben de diplomatieke relaties verbroken. Meles Zenawi van Ethiopië verwijt Soedan destabiliseringspogingen en zou naar verluidt terug steun verlenen aan de rebellen in het Zuiden. Kenya moest reeds vergeldingsbombarde-menten op de grensstad Lokichokio dulden, omdat het niet of te laks optreedt tegen de SPLA die in de grensstreek opereert.

Maar vooral met Egypte gaat het bergaf. Moebarak is niet te spreken over de steun die Tourabi en co verlenen aan de fundamentalistische oppositie in Egypte, die zich volgens hem niet beperkt tot vreedzame steun.

De relaties zakten naar een dieptepunt, na de aanslag op Moebarak op 26 juni van dit jaar tijdens de top van de OAS (Organisatie van Afrikaanse Staten) te Addis Abeba. Egypte zag hierin de hand van Khartoum. Het incident wakkerde opnieuw een decennialoed grensconflict aan met als inzet de driehoek van Halaib die rijk is aan olie en opgeëist wordt door Egypte.

Soedan dreigt nu met de herziening van een akkoord over het Nijlwater dat in 1959 werd gesloten. Dat geeft Egypte het recht om meer dan 55 miljard kubieke meter Nijlwater af te tappen. De 59 miljoen inwoners hebben dit water broodnodig. Soedan heeft al laten weten dat het de watertoevoer kan belemmeren, wat prompt een waarschuwing opleverde van de Egyptische minister van buitenlandse zaken om "niet met vuur te spelen en ook niet met water".

Ook in het Westen zou men de val van het Soedaneese regime niet ongenegen

zijn. De Amerikanen hebben Soedan op de lijst gezet van landen die het terrorisme steunen. Vroeger hielden zij het Soedaneese regime nochtans de hand boven het hoofd, maar toen was het nog een buffer tegen de Sovjet-invloed in het Ethiopië van Mengistu. Via Uganda hebben de Amerikanen nu grote hoeveelheden wapens verscheept, waardoor de rebellen in het Zuiden weer wat sterker staan.

Omar al-Beshir schijnt het roer nu te willen omgooien. Op 21 augustus kondigt hij parlementaire en presidentiële verkiezingen aan, die hij in 1996 wil houden. Eind augustus worden heel wat politieke gevangenen vrijgelaten, waaronder de vorige afgezette leider, Sadek al-Mahdi. Maar het meest betekenisvol is de herschikking die Beshir in zijn kabinet heeft doorgevoerd, waaruit blijkt dat hij zijn macht (of de macht van het leger) ten koste van het NIF heeft versterkt. Op het ministerie van Binnenlandse Zaken heeft hij Tayib Ibrahim van het NIF vervangen door een van zijn vertrouwensmensen, generaal Bekri Hassan Saleh. Ook voor de buitenlandse veiligheid heeft het NIF een post moeten inleveren aan een generaal, namelijk Mohamed Mustapha al-Ray. Aoud al-Jaz van het NIF moest op zijn beurt zijn ministerspost afstaan aan generaal Salaheddin Mohamed Karrar als baas van het algemeen secretariaat van de regering.

Het is moeilijk om nu al te oordelen dat aan de glorie van het NIF een einde is gekomen. Nog steeds zijn heel wat sleutelposities van de publieke administratie in handen van NIF-mensen. Belangrijker is dat Tourabi voor zijn macht kan rekenen op een militante islamitische gewapende militia van 100 000 man, wat een behoorlijk tegenwicht vormt voor het leger.

Maar we kunnen ons aan een machtsstrijd verwachten. De politieke oppositie is nu beter georganiseerd en heeft zich verenigd. De oppositieleider, Sadek al-Madhi, heeft reeds een referendum over autonomie beloofd in het Zuiden als hij het terug voor het zeggen krijgt. De bevolking is het isolement en de armoede beu en een vredesregeling genegen. En dit kan uiteindelijk het hoofd kosten van de huidige leiders. In het buitenland is men bereid om de oppositiekrachten te steunen. Vraag is alleen zal dit alles verlopen zonder bloedvergieten? Veel hangt af van hoe eerlijk Beshir het meent met de aangekondigde verkiezingen.

Ludo De Brabander

de vrouw zijn dan het eerste slachtoffer " Een regeringsrapport beweert dat de maatregelen een positief effect hebben en dat het ritueel in onbruik raakt. De Egyptische Organisatie voor Mensenrechten bestrijdt dat. De zaakjes waar vroedvrouwen en kappers besnijde-

nissen verrichten, floreren juist. Geschat wordt dat daar dagelijks honderden Egyptische meisjes worden besneden. Onderzoeker Mahmoud Quandil. "Je vindt deze praktijkjes overal langs de pleinen. Niet alleen op het platteland, maar ook in steden als Cairo en

Alexandrië. Je hoort er het geschreeuw van jonge meisjes die besneden worden en je ziet de angst op de gezichten van de anderen die op hun beurt wachten "

Dina Ezzat/Panos
Uit Internationale Samenwerking

Aandachtspunten ...

- De gemiddelde levensduur van de vrouwen in 1992 ziet er als volgt uit: in Zuidelijk Afrika 52,4 jaar, Arabische landen 63,9 jaar, Oost-Azië 70,6 jaar, Zuid-Oost-Azië en Pacifische 65,5 jaar, Latijns-Amerika en de Caraïben 60,2 jaar, de minst gevorderde landen 52 jaar en in de geïndustrialiseerde landen 79,4 jaar.
- Van 1972 tot 1992 steeg de levensduur van de vrouwen in het zuiden van 54 tot 63 jaar. Het verschil tussen de vrouwen uit het Noorden en Zuiden blijft aanzienlijk.
- In de Verenigde Staten is alle acht seconden een vrouw het slachtoffer van mishandeling en alle zes minuten van verkrachting.
- In Afrika zijn er tegenover 4 mannen 6 vrouwen besmet met het aids-virus.
- Sinds de oprichting van de Nobelprijs in 1901 werden slechts 28 vrouwen bekroond op de 634 uitgereikte prijzen. Bovendien hebben er 12 op de 28 vrouwen hun prijs moeten delen met mannen.
- Contraceptie is in de geïndustrialiseerde wereld bijna voor alle vrouwen tussen 15 en 49 jaar beschikbaar maar in de landen van het zuiden, waar de bevolkingsexplosie het hoogst is, slechts voor één vrouw op twee.
- De lonen van de vrouwen in verhouding tot de mannen ziet er als volgt uit in de verschillende landen:

42% in Bangladesh, 53,5 % in Zuid-Korea, 59,4 % in China, 63 % in Canada, 67,6 % in Zwitserland, 69,7 % in Groot-Brittannië, 74,9 % in de V.S., 79,5 % in Duitsland, 81 % in Frankrijk, 84 % in Turkije, 89 % in Zweden, 89,8 % in Australië en 92 % in Tanzania.

Het betreft hier vergelijkingen in de industrie. Hieraan moet nog toegevoegd worden dat de vrouwen meestal de minst interessante beroepen uitoefenen.

- Ongeveer 828 miljoen vrouwen oefenen een beroep uit. Zij vertegenwoordigen 38 % van de actieve wereldbevolking. Wanneer ze loontrekkenden zijn hebben ze een loon dat 20 tot 40 % lager ligt dan dat van de mannen.
- In de nationale parlementen zijn de vrouwen voor 10 % vertegenwoordigd in Latijns-Amerika, voor 4 % in de Arabische landen, 19 % in Azië, en 30 % in de Scandinavische landen. Op wereldvlak vertegenwoordigen ze enkel 6 % van de ministers.
- Een derde van de gezinnen in de wereld heeft een alleenstaande vrouw als familiëhoofd.
- Op de 1,3 miljard armen in de wereld zijn er 70 % vrouwen.
- Twee derde van de 900 miljoen analfabeten in de wereld zijn van het vrouwelijk geslacht. De meisjes maken 60 % uit van de 130 miljoen kinderen die nog

steeds geen lager onderwijs genieten.

- Althoewel ze 39,5 % vertegenwoordigen van de actieve bevolking tegen 35,6 % tien jaar geleden zijn de vrouwen meer dan de mannen slachtoffer van de werkloosheid en bezetten ze slechts 14 % van de administratieve posten en de leidende kaders.
- Ruim 500.000 vrouwen sterven jaarlijks door aandoeningen voortkomend uit de zwangerschap waarvan 30 % minderjarigen. Een Afrikaanse op dertig loopt gevaar te sterven bij zwangerschap.
- Men schat dat 100.000 vrouwen jaarlijks sterven bij een clandestiene abortus.
- Tussen 85 en de 114 miljoen meisjes en vrouwen waren het slachtoffer van een besnijdenis. In Ethiopië en Somalië ondergaan 9 op 10 vrouwen een besnijdenis.
- Het klassement met betrekking tot het verschil van de sexen op basis van het programma van de Verenigde Naties voor ontwikkeling ziet er als volgt uit: De beste resultaten werden behaald: 1) Zweden, 2) Finland, 3) Noorwegen, 4) Denemarken, 5) de V.S., 6) Australië, 7) Frankrijk, 8) Japan, 9) Canada, 10) Oostenrijk. De slechtste resultaten: Burundi, Tsjaad, Mozambique, Ethiopië, Guinea, Burkina Faso, Niger, Mali, Sierra Leone en als laatste Afghanistan.

Zweden - Europa - 17/9/95

Samen met Finland en Oostenrijk werd Zweden begin dit jaar lid van de Europese Unie na de organisatie van een referendum. Een jaar na de toetreding is de euforie reeds voorbij. Tot hun verwondering werden de Zweden gekonfronteerd met alle negatieve aspecten van de Unie.

Dit kwam tot uiting bij de verkiezingen van de Europarlementsleden.

Slechts 41,3 % van de kiezers kwam opdagen.

De tegenstanders van de Unie wonnen duidelijk pleit. De groenen vervoerwoordigden met 17,2% hun stemmenpercentage vergeleken met vorig jaar.

De linkse partij (gewezen kommunisten) verdubbelden hun stemmen en kregen 12,9%.

De conservatieven van de gewezen premier Carl Bildt en de sociaal democraten gingen aanzienlijk achteruit. Deze laatste vielen zelfs van 45% naar 28,1 %.

Uiteindelijk ziet de verdeling van de zetels voor Straatsburg er als volgt uit:

sociaal-democraten 7, conservatieven 5, groenen 4, linkse partij 2, centrum partij 2 en volkspartij 1.

In het perspectief van de hernieuwing van de akkoorden van Maastricht vragen de groenen en de linkse partij de organisatie van een nieuw referendum.

Frankrijk - Parlement - 19-26/9/95

In Frankrijk zijn ministers verplicht ontslag te nemen als volksvertegenwoordiger.

Met het recente ontslag van de regering Balladur na de presidentsverkiezingen werden dus gedeeltelijke verkiezingen gehouden om de ex-ministers toe te laten opnieuw in het Parlement plaats te nemen.

Met uitzondering van de gewezen minister Bernard Debré (broer van de huidige minister van Binnenlandse Zaken) werden de 16 uittreedende ministers die geen plaats kregen in de regering van premier Juppé herkozen.

Maar waar we de aandacht willen op vestigen is de zeer, zeer lage opkomst van het kiezerskorps. Voorbeelden: In het departement Meurthe et Mosel kwam 70,64% van de kiezers niet opdagen, in de Pyrénées Atlantiques 64,8%, in de Seine Maritime 65,77%, in de Var 61,63%, in de Haute Seine 70,08%, in Parijs (12de distrikt) waar Balladur verkozen werd 68,33%, in de Haute Savoie 70,14% enz. Er is hier, met een deelname van slechts 30 tot 40%, nog moeilijk sprake van democratische verkiezingen.

Haiti - Parlement

Op 28 september werd de officiële uitslag bekend gemaakt van de eerste en tweede ronde van de Parlementsverkiezingen. De coalitie van President Jean-Bertrand Aristide behaalde 17 van de 27 zetels van de senaat en 66 van de 83 zetels in de Kamer voor Volksvertegenwoordigers.

Frankrijk - Senaat - 24/9/95

Voor de senaat hebben de Fransen een ondemocratisch verkapt kiessysteem.

Zo vertegenwoordigt een senator in het departement "La Creuse": 65.700 inwoners tegenover 251.300 in les Bouches du Rhône.

Er zijn 321 senatoren die verkozen zijn voor 7 jaar. Een deel wordt om de drie jaar verkozen. Deze maal waren er 171. Deze worden verkozen door 50.690 grote kiezers nl. volksvertegenwoordigers (220), regionale raadsleden (120), gewestelijke raadsleden (680) en afgevaardigden van de gemeenteraden (48.460).

Bovendien zijn er twee kiessystemen, een voor de grote departementen en een voor de andere bij de proportionele stemformule.

Na de verkiezingen van 24/9 ziet de senaat er als volgt uit: R.P.R. 94 (+ 2), U.D.F. 130 (- 9), Socialisten 75 (+ 8) Kommunisten 15 (status quo), onafhankelijken (rechts) 7 (- 1). De winst van de socialisten en het verlies van de U.D.F. zijn het resultaat van de uitslag van de recente gemeenteraadsverkiezingen.

De linkse oppositie telt nu 96 zetels en de rechtse meerderheid 225.

Portugal - Parlement - 1/10/95

Uit de gedeeltelijke uitslagen blijkt dat de regerende Sociaal-Demokraten (PDS) (eerder een conservatieve liberale partij) een zware nederlaag boekten. Zij behaalde 34 % van de stemmen of 84 zetels (50,6 % en 175 zetels in '91). De socialisten behaalden 42 % of 110 zetels (29,13 % en 72 zetels in '91). De uiterst rechtse Volkspartij verdriedubbelde haar stemmen en bekam 15 zetels evenals de Verenigde Democratische Alliantie (CDU) (een verbond van Kommunisten en Groenen) die er 2 verloor maar toch nog 15 behoudt.

De socialistische partij wil een minderheidsregering vormen maar wenst het pro-Europees beleid en de vrije markt hervormingen die de PDS in de voorbije tien jaar voerde verder te zetten.

Letland - Parlement - 1/10/95

De verkiezingen in Letland werden gekenmerkt door twee problemen. Enerzijds het feit dat bijna de helft van de bevolking die nochtans jaren in Letland woont (Russen, Polen en Wit-Russen) niet aan de verkiezingen mocht deelnemen en anderzijds de ontevredenheid van de bevolking over de slechter wordende economische en sociale situatie in het land.

Maris Gaitis, de premier van de aftredende regering, betaalde dan ook de gebroken potten. Zijn partij, "De Letse Weg" behaalde slechts 14,6 % van de stemmen of 18 % minder dan bij de verkiezingen in 1993. De twee andere regeringspartijen, de Boeren Unie en de Beweging voor Onafhankelijkheid (conservatief) behaalden onderscheidelijk 6,1 % (- 4,6 %) en 6,2 % (- 7,2 %).

De grote overwinnaars waren het Centrum Links "Sarmnicks" (in het Nederlands "Het familiehoofd") 15,5 % en de extreem rechtse "Volksbeweging voor Letland" 15 %. De leiders van deze nationalistische en populistische partij, de veertigjarige Joachim Siegerist, een Duitser van Letse afkomst, kwam in 1991 in Letland wonen. In Duitsland onderhield hij nauwe betrekkingen met extreem rechts en werd tweemaal veroordeeld voor racistische uitslatingen. Eenmaal met betrekking tot Willy Brandt en eens in verband met de zigeuners. Bij de verkiezingen ronselde hij stemmen met het uitdelen van voedingswaren en medicamenten.

politieke organisaties die op het spel staat, maar de confrontatie van hun politieke voorstellen (socialisme, kapitalisme, sociaal-democratie, liberalisme, christen-democratie,...) met de verschillende klassen van de samenleving. Daarvan -de overtuiging van de meerderheid van de natie van het beste voorstel- zal de legitimiteit van de politieke macht afhangen. Het burgerverzet als legitiem middel van verdediging tegen het autoritarisme van de staatspartij is de inzet van de Conventie, die op geregelde tijdstippen bijeengeroepen zal worden om de strategie van politieke omvorming te bepalen of bij te sturen. De *Gran Consulta Nacional* zal een onderdeel zijn van deze strategie. Het EZLN omschrijft zichzelf immers als 'una fuerza moral o un animador de nuevas formas organizati vas'. Het EZLN wil tot dialoog dwingen, de ruimte daartoe scheppen.

De regering praat Spaans, maar denkt in 't Engels...

De nationale volksraadpleging werd aangekondigd voor de 5de dialoog van San Andrés (op 25 juli) tussen regering en EZLN.

Een protestzanger op het plein voor de kathedraal van San Cristobal zingt over deze dialoog: "El dialogo de San Andrés... habian Castellano, piensan en Ingles". De regeringsonderhandelaars praten Spaans, maar denken in 't Engels, ze zijn gringo geworden in hun redeneringen, veramerikaniseerd... In alle voorgaande bemiddelingsgesprekken, onder toezicht van de *Nationale Bemiddelingscommissie* (CONAI) voorgezeten door bisschop Ruiz, botsten EZLN en regering over de reikwijdte van de voorstellen en eisen. Het EZLN heeft altijd gezegd dat thema's waarvoor ze vechten nationaal behandeld dienen te worden. Aan hun eisen kan alleen voldaan worden als op nationaal niveau iets verandert. De regering daarentegen - hoe kan het ook anders - wil het alleen over Chiapas hebben, en denkt dat regionale oplossingen van de problemen volstaan.

Tussen deze 5de dialoog, waarin de spanning erg hoog was, en de volgende werd de *Consulta* gepland. Het EZLN verwachtte minstens 600.000 mensen die zich in de 10.000 stembureaus over heel Mexico zouden uitspreken over 6 stellingen. Deze volksraadpleging zou een troef kunnen zijn in handen van het EZLN, een bewijs van de nationale inzet van hun eisen van Vrijheid, Democratie en Rechtvaardigheid.

Consulta Nacional por la Paz y la Democracia

Ongeveer 1 miljoen mensen zijn komen stemmen op 27 augustus. Reeds een 60.000-tal mensen hebben aan de *Consulta Nacional* deelgenomen. De regering heeft de raadpleging niet officieel erkend, maar laten gebeuren. Het succes ervan komt niet uit de lucht gevallen.

Volgens het EZLN was dit de enige overblijvende weg naar een waardige vrede. De wapens blijven geladen, uit zelfverdediging tegen de repressieve, agressieve staat.

Het doel van de *Consulta* was de raadpleging van het volk, maar het ging verder dan het beantwoorden van SI of NO of IK WEET HET NIET. De 6 stellingen waren een voorstel tot participatie. Het was een oproep om te organiseren en te strijden in eenheid. Daarnaast was het ook propagandistisch: de toekomst van het EZLN lag in de handen van het volk. De *Consulta* was ook onomkeerbaar.

60 % van de consultistas vindt dat het EZLN een nieuwe politieke kracht moet vormen, de andere 30 % zegt dat het EZLN zich moet aansluiten bij andere politieke partijen om een breed oppositief front te vormen. De omvorming tot een partij of politieke beweging legt het EZLN in handen van de CND.

Het succes van de *Consulta* is voor een groot stuk te danken aan de organisatorische aanpak. De Nationale Democratische Conventie (CND) werd gevraagd voor de promotie van de volksraadpleging. CND-vertegenwoordigers uit de deelstaten en uit de verschillende maatschappelijke sectoren (vrouwen, studenten, arbeiders, indianen, boeren, culturele werkers) vormden hiertoe een nationale commissie. Een stuurgroep met 10 CND-ers en 1 EZLN-vertegenwoordiger (Commandante David) coördineerde de zaak. De *Alianza Civica Nacional* werd gevraagd de concrete organisatie van de volksraadpleging op zich te nemen. Deze Burgeralliantie heeft daarvoor de technische middelen, maar vooral de geschikte methodologie én de geloofwaardigheid. Vanaf de officiële aankondiging van de *Consulta* op 7 juni '95 organiseerde ze meer dan duizend voorbereidende volksvergaderingen.

In de *Consejo General de la Consulta Nacional* tenslotte werd de relatie tussen EZLN, CND, *Alianza Civica* vastgelegd: 5 CND- en 5 *Alianza Civica*-vertegenwoordigers en Commandante Tacho. Wij konden de promotie meemaken in San Cristobal zelf, op 6 augustus, op de eerste verjaardag van de *Convencion*

Nacional Democratica. 'El sub' Marcos sprak enkele honderden mensen toe vanuit het Lacandona-oerwoud -d.m.v. video- om de mensen te mobiliseren. Hij toonde een soort oerwoudkrekkel, prepplein maar met veel lawaai, en vergeleek daarmee het EZLN. Daarna vergeleek hij de Zapatistische beweging met een giftige spin. Maar de *Movimiento Civil Zapatista* had nog meerdere didactische middelen voor de promotie van de *Consulta*. Een plechtige simulatie van de eerste CND, strijdliederen, theater over 500 jaar onderdrukking, een herdenking van Emiliano Zapata... Een sterk staaltje van educatie, sensibilisering, overtuiging, informatie.

Pase lo que pase

Wat er ook gebeurt, deze revolutie is onomkeerbaar. Op 1 oktober zouden de eerste afspraken gemaakt zijn rond procedure-regels, vorm en agenda van verdere onderhandelingen tussen regering en EZLN. Op 17 oktober wordt een eerste van 4 werkgroepen gepland, waarin de onderhandelingen over een bepaald thema gevoerd worden. Deze thematische behandeling van problemen was reeds lang een EZLN-voorstel. Eerste thema is "Derechos y cultura indigena". Daarna wordt onderhandeld over thema's als "Welzijn en ontwikkeling", "Rechtvaardigheid en democratie" en "Rechten van de vrouw in Chiapas". Op zijn minst is er de creatie van een ruimte om de politieke strijd te voeren. Of de staatspartij daardoor eerlijker wordt, is een andere vraag, rekening houdend met de niet recente traditie van repressie, de 'politiek' van moorden, verdwijningen en folteringen. Wat er ook gebeurt, mais en 'frioles' (bonen) zijn nog steeds overgeleverd aan de vrije markt. We ontmoetten een marxist, die 20 jaar buurtwerk had gedaan in San Francisco, en die nu -vroeggepensioneerd- bevrijdingsbewegingen met elkaar in verbinding probeert te brengen.

Hij had kritiek op het EZLN, omdat in de 6 stellingen geen woord meer gerept werd over het neoliberalisme.

Wij hebben vertrouwen in de strategie van het Clandestien Indiaans Revolutionair Comité en de civiele krachten in het EZLN. Ze zullen goed genoeg weten wanneer welk thema op de agenda moet komen, zolang dit af te dwingen is. Laat het EZLN een voorbeeld zijn, een inspiratie, een oproep om radicaal partij te kiezen voor bevrijding. YA BASTA !!

Koen Neyens en
Gretel Pardon

50 jaar V.N.: een nieuw begin, of het begin van een agonie

De vijftigste zitting van de Algemene Vergadering van de V.N. kan het begin worden van een naar alle waarschijnlijkheid aanhoudende agonie.

Aan actoren zal het niet ontbreken, vele regeringsleiders en staatshoofden zullen zich op weg naar deze V.N.-vergadering begeven, want zij lopen graag in de kijker, vooral wanneer het om een wereldforum gaat. Of ze er iets zinnigs zullen zeggen, buiten hun kale retoriek van veel beloven en weinig doen, of hoe men een bodemloos vat moet vullen, dat is een ander probleem.

De realiteit is dat de V.N. zich in de diepste crisis bevindt van haar 50-jarig bestaan. Tot haar triestige imago draagt bij dat de regeringen van grootmachten haar gebruiken als het zwarte schaap om de aandacht van eigen tekortkomingen af te leiden. Daarmee willen ze ook de indrukken wekken dat hun regeringen en de NAVO daadkrachtiger de internationale problemen kunnen oplossen.

Een van de hoofdproblemen voor de V.N. is de steeds maar groter wordende kloof tussen de 40 rijke lidstaten en haar 140 andere lidstaten uit het zuiden. Deze tegenstelling heeft zich de laatste vijf jaar samen met het verdwijnen van de socialistische landen nog verscherpt. Ondanks het groeiend aantal Derdewereldlanden in de V.N., daalt hun invloed in de organisatie.

Sedert de dekolonisatie bezetten de landen uit het zuiden ongeveer 80% van de zetels in de Algemene Vergadering. De rijke landen hebben ervoor gezorgd dat de belangrijke besluitvorming over economie, financiën, ontwikkeling naar organisaties buiten de V.N. wordt overgedragen, zoals het Internationaal Muntfonds (I.M.F.), de Wereldbank en de Wereldhandelsorganisatie (W.T.O.). De Derdewereldlanden worden hier namelijk gemarginaliseerd bij de beslissingen en de uitgestippelde politiek. Dit leidt naar een dalende geloofwaardigheid van het V.N.-systeem bij de Derde Wereld.

Na het verdwijnen van de Oost-Westtegenstellingen dacht men dat de V.N. werkzamer zou worden. Men zag er reeds een soort van wereldregering in, die overal vrede kon stichten, en daadkrachtiger kon optreden tegen de bozen. Weldra verdween dit beeld uit de media, door de opgedrongen besluiten in de Veiligheidsraad wat Irak betreft. Het embargo dat de V.N. uitvaardigde tegen Irak maakt haar medeverantwoordelijk voor de dood van duizenden Iraakse kinderen, voor het uiteenstorten van het gezondheidssysteem en het onderwijs. Wat het wapenembargo tegen ex-Joegoslavië betreft is ook hier de V.N.

niet in staat gebleken haar besluiten te doen uitvoeren omdat belangrijke VN-leden zoals de V.S. en Duitsland de vechtende partijen van het nodige wapentuig voorzagen direct of indirect via derden.

Hierdoor krijgt de V.N. de rol van zondebok toebedeeld die niet in staat is de conflicten te doven en een staken van de vijandelijkheden op te leggen. Het zijn de V.S. en haar horige partners die in de Veiligheidsraad in het huidige

Als werkingsinstrument koos men de V.N.-blauwhelmen, die in het V.N.-charter zelf niet voorzien zijn maar die bij de behandeling van conflicten steeds een concretere vorm krijgen. Eerst als waarnemer of vredehandhaver tussen de strijdende partijen, die hun akkoord gaven voor de opdracht van het V.N.-personeel. Aanvankelijk kwamen deze V.N.-soldaten uit neutrale kleine staten en konden dus niet als instrument door de grootmachten misbruikt worden.

Maar sedert Somalië kan men een radicale ommezwaai vaststellen. Onder de schijnwerpers van de tv-ploegen intervenieerde de grootmacht "in opdracht van de V.N.", maar behield wel het commando over de troepen in eigen handen. Men vond het zelf niet nodig de helmen van hun troepen blauw te kleuren.

Het uiteenvallen van de Joegoslavische Federatie gebeurde in dezelfde periode als het verdwijnen van de socialistische landen als machtsfactor in het wereld-

gebeuren. Zo zagen we dat de Duitse minister van buitenlandse zaken, Genscher, die op dat ogenblik ook voorzitter was van de C.V.S.E. (Conferentie voor Vrijheid en Samenwerking in Europa), niets ondernam om het Joegoslavisch probleem in het kader van deze instelling te behandelen. Hij droeg het probleem over aan de Europese Gemeenschap waar Duitsland zijn dominante economische rol ook politiek uitspeelde. Recente krantenberichten spreken over een koehandel met John Major (met name, de uitstapregeling voor het sociale protocol van Maastricht) om hem aan de zijde van Duitsland te krijgen voor de erkenning van Kroatië. Het gevolg was een geforceerde erkenning van de voormalige Joegoslavische deelstaten Slovenië en Kroatië, zonder grondwettelijke waarborgen voor de minderheden, in casu de Servische bevolking in de Krajina.

In de prelude tot het V.N.-ingrijpen is hier een conflict ontstaan waarbij de grootmachten in het begin tegenstrijdige

V.N.-bestel het beleid bepalen om hun eigen vitale en egoïstische belangen veilig te stellen. Men kan het zo stellen: wat goed is voor de V.S. en co is goed voor de wereld.

Voor de implosie van de Sovjet-Unie kenden we een bipolair, een tweepolig, systeem. De tegenstelling zorgde ervoor dat in uitzonderlijke wijze de resoluties met een minimale consensus tot stand kwamen, maar in werkelijkheid dode letter bleven. Zoals de resoluties 242 en 334 in het Palestijns-Israëliësch conflict een dode mus waren.

Dat veranderde met het verdwijnen van de Sovjet-Unie van de wereldbühne. Het Rusland van Boris Jeltsin erfde de zetel in de Veiligheidsraad maar zit er eigenlijk maar bij voor spek en bonen. Het gedraagt zich als een vazal van de V.S. De nieuwe wereldorde onder hegemonie van de V.S. scheen verzekerd te zijn. Gelijkijdig voltrok er zich ook een radicale verandering in de rol van de Veiligheidsraad die nu een 'pax americana' scheidt, en overal in het wereldgebeuren ingrijpt.

belangen hadden. Precies hierdoor werden omstandigheden geschapen waarin de V.N. onmogelijk aan de gestelde opdracht kon voldoen, en die de besluitvorming in de Veiligheidsraad blokkeerden.

In die fase wenst de V.S. als enige supermacht niet als betrokken partij op te treden. De Britten en Fransen wilden met hun militaire aanwezigheid de Duitse grootmacht-aanspraken counteren.

De V.S. liep het gevaar, door de verschillende benaderingen van de Europese staten, in de Balkan verdrongen te worden, en zo haar invloed en competentie in Europa te zien verminderen. Dit gevaar werd nog versterkt door het Europees aandringen om de W.E.U. een grotere militaire rol in het Joegoslavisch conflict toe te bedelen. Nu, de Navo is voor de V.S. bij uitstek het militair-politiek instrument om haar invloed te verzekeren.

Dus worden in de V.N.-Veiligheidsraad alleen maar resoluties aangenomen, die militaire interventies en mogelijkheden voorzagen die alleen maar door de Navo op het terrein konden worden gerealiseerd.

De chronologische ontwikkeling van de V.N.-politiek in het conflict toont ons klaar dat hier een tactiek ontwikkeld werd van een systeem van onderaanneming in de besluitvorming. De aard van interventies die trapsgewijs werden gevorderd past alleen maar bij de Navo. De Navo maakte militaire interventieplannen, de V.N.-Veiligheidsraad aanvaardde resoluties in die zin, waarvan de uitvoering dan weer uitsluitend aan de Navo werd toevertrouwd.

Is het niet Willy Claes die verklaarde dat hij bij een dubbelcommando (Navo en VN) zou bedanken voor de opdracht, omdat de Navo zich op die manier alleen maar belachelijk kon maken? "Wanneer wij niet zelf de operatie bepalen mogen, dan moet men iemand anders zoeken." (Hessische-Niedersächsische Allgemeine 24.12.94)

Deze verklaringen tonen zeer duidelijk de achterbakse bedoelingen van de grootmachten om de V.N. bij de regeling van conflicten uit te schakelen. Het zijn juist de leden met vaste zit in de Veiligheidsraad die het handelen van de V.N. aan banden leggen. Gelijktijdig meidt zich dan de Navo. Hierdoor wordt de Navo, waarin de V.S. een dominante politieke en militaire macht is, op wereldvlak erkend als enige organisatie die in staat is de vrede alom te verzekeren en te handhaven.

Rijst meteen de vraag of de Navo nu de nieuwe wereldpolitiek wordt?

Bij deze 50ste verjaardag van de V.N. zou één van de hoofdbekommernissen

moeten zijn, het democratiseren van de Veiligheidsraad, en een nieuwe regeling op punt stellen wat de financiering betreft.

Het volstaat niet de Veiligheidsraad uit te breiden en er twee nieuwe leden met vetorecht aan toe te voegen. Zeker niet met Duitsland en Japan. Dit zou alleen maar de club van de rijke industriestaten versterken. Bovendien kan men zeker aan Duitsland geen vaste stem geven door haar optreden in het Joegoslavisch conflict. De Duitse politiek zelf met de gekende desastreuze gevolgen in de Balkan en de koehandel die ze opzette om haar beleid door te drukken vormen er de hoofdredenen voor.

De nieuwe Veiligheidsraad zou een degelijke weerspiegeling moeten zijn van onze wereld, waar het beleid niet bepaald wordt door een of meerdere rijke grootmachten. De Veiligheidsraad, alsook de secretaris-generaal, zou verantwoording moeten afleggen tegenover de Algemene Vergadering, waardoor deze assemblee een grotere inspraak zou krijgen.

Wat de financiering betreft is het klaar dat de financiële middelen die de 184 leden ter beschikking stellen volledig ontoereikend zijn. Voor het boekjaar 1992 bedroegen de totale uitgaven van het V.N.-systeem, inclusief alle speciale opdrachten en vredesmissies, 10,5

miljard \$. Dat komt overeen met 0,0005% (vijf tienduizendsten procent) van het Bruto Wereldprodukt. Of 1,90\$ per hoofd van de wereldbevolking. De bewapeningsuitgaven voor 1992 bedroegen 150\$ per hoofd, dat is het tachtigvoudige. Wil men tot een betere financiering komen dan zal men ook iets moeten doen om de ethiek van de lidstaten te verbeteren, opdat deze tijdig hun bijdrage zouden betalen. Men moet het artikel 19 van het VN-charter toepassen: schorsing van stemrecht voor de laatbetalers in de Veiligheidsraad, in de Algemene Vergadering en alle niveaus van het VN-systeem. Het is een waar schandaal dat de V.S. de grootste schuldenaar is, en het precies deze staat is die haar politiek wil opdringen.

Een ineenstorting van de V.N. zou kunnen leiden tot chaos in de internationale betrekkingen. Daar is niemand mee gediend, ook deze staten niet die nu de V.N. beheersen en die - wil de V.N. overleven - de grootste toegevingen zullen moeten doen.

Zo kan de 50ste verjaardag van de V.N. zoals de Duitse professor Werner Ruf het uitdrukt, tegelijk het begin zijn van een nieuw tijdperk in de internationale betrekkingen of het begin zijn van lange aanslepende agonie.

Antoine Uytterhaeghe
3/10/95

De kas van de V.N. verschrompelt. En het wordt alleen maar erger.

Volgens een aangestelde expert-accountant is de V.N. slecht bij kas en kan ze haar lopende rekeningen niet betalen. Ze is verplicht leningen aan te gaan voor haar vredeshandhavingstaken, die daardoor moeilijker te realiseren zijn.

Het normale werkingbudget werd midden augustus reeds ruimschoots overschreden. Ze moest dus een lening aangaan voor haar vredeshandhaving voor een bedrag van 98 miljoen US dollar. Aldus Joseph Connor, de ondersecretaris-generaal van de administratieve diensten. Indien de lidstaten met achterstallige bijdragen hun schulden niet betalen, dan zal het deficit van de V.N. en haar nevenfondsen stijgen tot 200 miljoen \$ voor eind oktober en tot 300 miljoen eind november.

Volgens verklaringen van Joseph Connor staan de lidstaten bij de V.N. in het krijt voor een totaal van 3,7 miljard dollar. Dit zijn dus achterstallige of nog niet betaalde bijdragen aan de normale werking en de vredeshandhaving. Eind mei 1995 was dit bedrag 2,8 miljard dollar. Hij deelde ook mee dat de V.S. de slechtste betaler is, en dat dit land de V.N. 1,18 miljard dollar verschuldigd is.

De V.N. heeft geen kapitaalfondsen en kan bijgevoeg geen lening aangaan bij banken, waardoor de betaling van haar uitgaven steeds een zeer moeilijke oefening is van communicerende vaten.

De onvoorziene nieuwe en bijkomende uitgaven zoals het oprichten van een V.N.-oorlogstribunaal voor ex-Joegoslavië en Rwanda, het geleden verlies bij de wisselpariteiten van de diverse munten ten opzichte van de dollarfluctuaties, en de achterstallige van Washington, maken de financiële crisis heus zorgwekkend.

Door een verdere groei in het aantal V.N.-tussenkomsten in conflictgebieden en in andere domeinen van het wereldgebeuren zijn de kosten van de UNO drastisch gestegen, zoals nog nooit tevoren in haar vijftigjarig bestaan. De V.N. moet reeds 900 miljoen dollar aan landen die burgerlijk of militair personeel leveren voor de diverse vredesoperaties en volgens Joseph Connor zal dit nog stijgen tot meer dan 1,6 miljard tegen het einde van dit jaar.

In deze benarde financiële toestand, geweld of niet door de houding van enkele leden-zwaargewichten moeten we ons niet verbazen over de uitlatingen van Boutros Boutros Ghali om het militaire VN-optreden door te schuiven aan een externe 'interim'-organisatie zoals de Navo.

A.U.

Minister Derycke voor de 50ste Algemene Vergadering van de V.N.

Het optreden van onze minister van Buitenlandse Zaken voor de 50ste Algemene Vergadering van de V.N. betekent, in vergelijking met z'n voorganger, een ware vooruitgang qua inhoud van de toespraak.

Eric Derycke heeft het voor de V.N. opgenomen en enkele lidstaten diplomatisch, zonder ze uitdrukkelijk te vernoemen, met de vinger gewezen als medeverantwoordelijken voor de moeilijkheden van de organisatie.

Naar mijn mening was het beter geweest ze wel met naam te noemen en aan de Algemene Vergadering te vragen het V.N.-charter toe te passen dat aan wanbetalers het stemrecht ontzegt. Bovendien had men de vraag kunnen stellen of een grote wanbetaler wel in de Veiligheidsraad kan zetelen, waar hij zelf over een vetorecht beschikt. Onze minister had er de arrogantie van Warren Christopher kunnen aanklagen die in zijn tussenkomst een aantal hervormingen bepleit, terwijl zijn land precies van plan is z'n financiële bijdrage in te krimpen. Het zijn precies de wanbetalingen van de V.S. die in grote mate er toe bijdragen dat de V.N. niet naar behoren functioneert. Men zou toch kunnen verwachten van de rijke geïndustrialiseerde landen dat zij voorbeeldig en tijdig hun bijdragen zouden betalen.

In het deel van zijn rede dat gewijd was aan de ontwapeningsproblematiek heeft minister Derycke enkele verheugende vaststellingen en wensen uitgesproken. De vraag is of het hier om z'n persoonlijke overtuiging gaat dan wel deze van de Belgische regering. "In deze context betreurt de Belgische delegatie de recente nucleaire programma's en hoopt ze sterk dat de andere staten met nucleair potentieel aan hun moratoria zullen houden". Namen noemen had geen kwaad gekund, en een krachtadiger veroordeling evenmin. Wij hadden een duidelijke afkeuring verwacht van de kernproeven in plaats van een 'betreuren'. Graag hadden wij gehoord dat hij ook de kernproeven in laboratoria wenst te verbieden, dat men de bestaande kernwapenarsenalen in een vastgelegd tijdschema zou vernietigen, om zo tot een kernwapenvrije planeet te komen. Terecht wijst minister Derycke op het gevaar van de nieuwe laserwapens met hun afschuwelijke gevolgen. Maar ook hier weer volstaat het niet te verklaren een actief beleid te willen voeren. We kijken dan ook uit naar de houding van België op de conferentie in Wenen, vooral naar haar initiatieven om tot een verbod te komen van de blindakende laserwapens, niet alleen wat het gebruik

betreft, maar ook een verbod op productie en handel. (Wegens te grote tegenstellingen is deze contentie gestopt en uitgesteld naar latere datum). Hij had ook andere voorstellen kunnen doen om de wapenhandel wat meer aan banden te leggen. Bijvoorbeeld dat de lidstaten zouden afzien van verdere subsidiëring van de wapenproductie en -handel. Het uitgespaarde geld kan men dan gebruiken om de sociale noden van de eigen bevolking te lenigen, en de ontwikkelingshulp op een significanter peil te brengen.

De tweede prioriteit voor de V.N., aldus Derycke, is de sociale en economische vooruitgang. Onze minister haalt het Belgische sociale-zekerheidssysteem aan als beste garantie om het evenwicht te garanderen tussen economische en sociale ontwikkeling. Hij stelt ook dat het de verantwoordelijkheid van de staat blijft om een basisopvang voor allen te voorzien.

Deze redenering is niet nieuw. Dehaene had ze reeds gebruikt in Kopenhagen tijdens de sociale top. Nochtans moet men zich de vraag stellen waarom de Belgische regering, waar Derycke deel van uit maakt, zelf actief meewerkt om de sociale zekerheid af te bouwen, en zo de taak van de staat prijs geeft ten voordele van het zogenaamde privé-initiatief. Met als resultaat dat werklozen van hun sociale uitkering beroofd worden en hulp moeten zoeken om te overleven bij het plaatselijke O.C.M.W.

Derycke heeft gelijk te wijzen op de verantwoordelijkheid van de staat, maar dan van een staat gebaseerd op solidariteit tussen haar burgers, want zij is het cement van hun harmonisch samenleven.

Met Derycke verschil ik van mening wat z'n zinsnede betreft over een multilaterale samenwerking tussen de internationale financiële instellingen (Internationaal Muntfonds en Wereldbank), de Internationale Arbeidsorganisatie en de Wereldhandelsorganisatie. Persoonlijk ben ik van mening dat de V.N. het beslissingsrecht moet hebben een sociaal economisch beleid uit te stippelen, en

daartoe de nodige organen moet creëren die de uitvoering en controle ervan garanderen. In een wereld waar de armoede en uitstoting steeds maar toenemen kan men de uitvoering van een economisch en sociaal beleid in het algemeen belang niet toevertrouwen aan instellingen waarin niet de V.N. maar de G7 (de rijkste industriestaten) het voor het zeggen hebben, en waar de stem van de ontwikkelingslanden niet aan bod komt.

In het laatste deel van zijn tussenkomst, over de hervormingen van de Veiligheidsraad, beperkte onze minister zich tot eerlijk bedoelde wensen. Hij deed geen concrete voorstellen om de VN-Veiligheidsraad te versterken in zijn actievermogen. Hij sprak zich niet duidelijk uit over de voorstellen om de Veiligheidsraad uit te breiden met Duitsland, Japan en een Derdewereldland als permanente leden met vetorecht. Op deze wijze wordt alleen maar de greep van de G7 op de Veiligheidsraad versterkt. Dergelijke Veiligheidsraad kan alleen maar het vertrouwen in de V.N. (verder) in opspraak brengen. Het zou veel beter zijn naar een Veiligheidsraad te streven waar de hegemonie van bepaalde landen, de V.S., verbroken wordt, waar men tot een evenwichtiger en efficiënter beleid komt.

Ook heeft minister Derycke zich niet uitgesproken of de vraag gesteld over het feit of het VN-Charter niet geschonden wordt wanneer de VN-Veiligheidsraad de taken om vrede en internationale veiligheid te bewaren gaat toevertrouwen aan een militaire organisatie, in dit geval de Navo, waar de V.N. geen enkel inspraakrecht heeft over de militaire acties en aldus voor voldoende feiten geplaatst wordt.

Zo verliest de V.N. eens te meer aan actievermogen, en zijn het terug de machtige naties, de rijke industriestaten onder leiding van de V.S., die het te voeren beleid bepalen en de V.N. de zwarte piet krijgt en dus in diskrediet gebracht wordt.

A.U.

De UNO, gevangene van de lidstaten

De Verenigde Naties zijn wat de lidstaten willen dat het is. Als men de Verenigde Naties onmacht, onverantwoordelijkheid of passiviteit verwijt, of selectiviteit bijvoorbeeld, dan is dat een verwijt dat in de eerste plaats naar de leden van de Veiligheidsraad moet worden toegevoerd, en in het bijzonder naar de permanente leden.

Zij bepalen inhoud, omvang en middelen van elk mandaat, elke opdracht die aan de secretaris-generaal, dus aan de Organisatie van de Verenigde Naties, wordt gegeven

Onlangs verscheen in Le Monde nog een relaas van besprekingen op het hoogste niveau in verband met het militaire optreden van de VN in Bosnië.

Toen in mei 1995 na de eerste bombardementen op Servische stellingen VN-

blauwhelmen werden gegijzeld riep de secretaris-generaal een speciale zitting bijeen van de veiligheidsraad. Hij vroeg

er naar advies om al dan niet een derde raid te laten uitvoeren. 'Het is uw beslissing', was het antwoord. Nochtans was het voordien voornamelijk Washington geweest die had aangedrongen op de eerdere reeks bombardementen. Nu er een probleem zich voordeed, met name de gijzeling, schuift men de verantwoordelijkheid naar de VN-zelf toe. Naar verluidt vroeg een medewerker toen: 'Het is toch niet mogelijk dat niemand vooral heeft nagedacht over de gevolgen van de eerste luchtraids?'. Waarop een collega zou hebben geantwoord: 'Alsof de afwezigheid van enig lange-termijnbeleid van de lidstaten een revelatie zou zijn'

De permanente leden waken alleen over hun eigen belangen. De V.N. is per definitie de uitvoerder van wat als resultaat komt uit het spel van de internationale krachtsverhoudingen binnen deze club.

25 jaar geleden in Vrede

Struisvogelpolitiek

Voor het eerst sinds twintig jaar kwam er, in de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, een meerderheid voor de opname van de Volksrepubliek China uit de bus. 51 landen stemden voor, 49 stemden tegen en 23 onthielden zich. Een jaar geleden was de verhouding nog: 51 voor, 52 tegen en 25 onthoudingen.

Oostenrijk, Canada, Chili, Guinea en Italië die zich onthielden in 1969 stemden nu voor. Bolivia, Botsawana, Cameroun, de republ. van Centraal-Afrika, Ierland, Luxemburg, Maleisie en Peru die vorig jaar tegen stemden onthielden zich. Cambodja en het eiland Mauritius die tijdens vorige zitting voor stemden brachten nu een negatieve stemming uit.

Peking zal echter niet in de O.V.N. opgenomen worden. Eens te meer werd de motie van de Verenigde Staten, die bepaalt dat de opname van China een belangrijk probleem is wat een twee derde meerderheid noodzakelijk maakt, aanvaard met 66 voor, 52 tegen en 7 onthoudingen. Ook hier is een ernstige verschuiving merkbaar gezien vorig jaar 71 voor stemden (tegen) 48 tegen en 4 onthoudingen.

Voor wat de eerste resolutie betreft kreeg Washington de steun van Griekenland, Turkije en Spanje voor wat de Europese landen betreft. In deze lijst vindt men eveneens tal van mini-staten en landen waarvan door iedereen erkend wordt dat zij een fascistisch regime kennen. Ik vernoem hier slechts Costa-Rica, Tsjad, Formosa, Haïti, Brazilië,

Argentinië, Zuid-Afrika enz.

De Verenigde Staten moeten dus niet heel fier zijn in dit gezelschap. België heeft zich bij deze stemming eens te meer onthouden. De Belgische pers, ik noem hier b.v. De Standaard - heeft het zelf niet nodig geacht dit aan zijn lezers bekend te maken. Enkele weken geleden heeft M. Harmel, minister van Buitenlandse Zaken verklaard dat België Peking reeds virtueel erkende. Het woord is wellicht brutaal maar dergelijke dubbelzinnigheid wordt in de gewone omgang hypocrisie genoemd.

Het is bekend dat de Belgische regering, zoals de Verenigde Staten, voorstander is van het principe van de twee China's. Peking en Taipei zijn echter beide tegen een dergelijke zienswijze. Wij hebben kunnen vaststellen dat na de erkenning van de Volksrepubliek China door Canada en Italië, Formosa onmiddellijk haar diplomatieke betrekkingen met deze landen verbroken heeft.

De opname van Peking in de O.V.N. en de erkenning van dit land met zijn 750.000 miljoen inwoners wint achter gestadig veld. 50 regeringen waaronder, met uitzondering van België, Luxemburg, de Duitse Bondsrepubliek en de V.S., alle NATO-landen knoopten reeds diplomatieke betrekkingen aan met dit onmetelijk land. Zij zijn er zich echter van bewust geworden dat een wereldorganisatie, waarvan het land met het grootste aantal inwoners uitgesloten blijft, geen enkele duurzame oplossing kan bieden.

Dat onze regering hierbij afzijdig blijft is slechts de bevestiging van het feit dat haar buitenlandse politiek nog steeds in hoofdzaak op deze van de Verenigde Staten is afgestemd. Een dergelijke houding beantwoordt zeker niet aan de zienswijze van de meerderheid van onze bevolking. Terloops mag hier wel gezegd worden dat de houding van de BSP ministers, wiens partij zich tijdens nationale Kongressen herhaaldelijk uitsprak voor de erkenning van Peking, hier werkelijk onbegrijpbaar is.

Alle vredesverklaringen van Nixon ten spijt komt er, na de interventie in Cambodja, met de herneming van de bombardementen een nieuwe daad die als uiteindelijk doel heeft de Konferentie van Parijs over Vietnam virtueel onmogelijk te maken.

Het stilzwijgen van de Belgische regering is hier eens te meer opvallend. Men moet zich hierbij eens te meer de vraag stellen waar de Belgische Buitenlandse Politiek bepaald wordt?

Onze parlementairen, de openbare opinie van ons land, dragen hier zeker een grote verantwoordelijkheid.

Langer zwijgen kan vroeg of laat slechts als "medeverantwoordelijk" geïnterpreteerd worden.

De door onze regering gevoerde "struisvogelpolitiek" kan niet langer meer geticereerd worden.

A. De Smet

Tudjman wint met voorsprong

De voorlopige regeling voor Bosnië lijkt in de feiten de kracht te bezitten om het huidige wapengekletter te doen zwijgen. Het geheim van het Amerikaanse voorstel schuilt erin alle partijen een essentieel element uit hun eisenpakket te gunnen. Of er daar nu een duurzame vrede mee bereikt is, valt sterk te betwijfelen.

Het Moslim-kamp krijgt de officiële garantie dat Bosnië-Herzegovina in haar voormalig Joegoslavische vorm en omvang als zelfstandige staatkundige omschrijving behouden blijft. De Bosnische Kroaten hebben via de confederatie met Zagreb hun slag thuis met name aansluiting bij het moederland. En via het instellen van een Bosnisch-Servische deelstaat met een reeks autonome bevoegdheden op vlak van cultuur en economie (en de vrijheid om hier nauwe banden met Belgrado te bewerkstelligen), komt men ook tegemoet aan een van de directe oorzaken van de oorlog, 't is te zeggen de weigering van deze cultuurgroep om onder Moslim-Kroatische leiding te leven. Dat hierbij de idee van multiculturaliteit moet worden opgeheven zal niemand een zorg wezen, en is dat ook al lang niet meer

NAVO-bombardementen

Het is niet het militaire machtsvertoon van de Navo (zowel vierduizend bombardementsvluchten) dat de verschuiving heeft veroorzaakt. De politieke doorbraak was voordien al gerealiseerd, toen het Servisch parlement van Pate de principes van de Holbrookevoorstellen aanvaardde, enkele dagen voor de bombardementen.

Deze bombardementen hadden in de eerste plaats de interne cohesie van de Navo tot doel. Vanuit het Pentagon bewees men dat een sterk militair optreden van het atlantisch bondgenootschap alleen maar kon onder leiding van de VS, met haar luchtmacht, haar coördinatie- en communicatiesystemen. De Brits-Franse snelle-interventiemacht op de grond speelde slechts een bescheiden rol.

Blitzkrieg

De glansrol in blitzkrieg-traditie werd toebedeeld aan het Kroatisch leger. Op enkele dagen tijd slaagden de troepen van Tudjman erin grote delen van West-Bosnië te veroveren. De overweldiging was zo gênant voor de Moslims, dat ze ermee dreigden niet aan de vredesconferentie te participeren als ze geen garanties kregen van de VS dat de Bosnische staat als dusdanig zou blijven bestaan. Ze vrezen namelijk een inlijving bij Kroatië iets dat zeker op economisch vlak onvermijdelijk is.

Verskillende waarnemers gaven uiting aan

de mogelijkheid dat deze terreinwinst in West-Bosnië vooraf was afgesproken. De Kroatische troepen kregen het volgens hen te gemakkelijk. Daartegenover staat dat precies deze opmars de Bosnisch-Servische generaal Mladic ertoe verplichtte z'n zware wapens rond Sarajevo weg te halen om ze in te kunnen zetten ter betere verdediging van Banja Luka in het noordwesten.

Wie kijkt nog verbaasd op als de recente militaire ontwikkelingen ook nu opnieuw gepaard gaan met onmenselijke gedwongen verhuizingen? Feiten waaraan alle oorlogspartijen in dit conflict zich intussen schuldig maken. Op dit vlak wedijveren het Kroatisch leger en de milities van Artan met mekaar. De essentie zelf van dit soort vrede (opde-

ling volgens culturele aanhang) drijft als het ware de oorlogspartijen naar de etnische zuiveringen

Vredesbegeleiding

Het cynisme van de beleidsbepalers heeft ook in dit conflict grote toppen gescheeld. De recente ontwikkelingen zijn er nog maar 's een staaltje van. De V.N.-blauwheimen zullen volledig worden teruggetrokken en vervangen worden door een contingent van 50 à 60000 Navo-troepen om de 'vrede te bewaren'

Een duidelijker beeld van misprizen van de wereldleiders (V.S., Frankrijk, Groot-Brittannië en de andere Navo-lidstaten) tegenover de Verenigde Naties (geen geld noch manschappen genoeg voor de VN-opdrachten) is moeilijk te vinden. Het is een zoveelste bewijs ook dat de Navo, met daarin een sterke vertegenwoordiging van de Europese Unie, de Balkan als haar achtertuin beschouwt

Wie redenen heeft om te glunderen bij dit alles is Franjo Tudjman, hij staat goed aangeschreven bij Duitsland, dus bij de Europese Unie - hoewel EU-onderhandelaar Carl Bildt scherp z'n onmenselijk optreden in de Krajina veroordeelt -, én bij de V.S.. Hij weet zich verzekert van een reeks interessante kredieten en investeringen. Hij heeft zeggingschap over bijna het volledige grondgebied van de voormalige Joegoslavische deelrepubliek Kroatië. Hij domineert economisch (en militair en politiek?) de buurstaat Bosnië-Herzegovina. Alleen Oost-Slavonië moet nog worden geregeld.

In de spiegel glunoert Helmut Kohl mee

Bloedbad in Sarajevo

De Britse Sunday Times meldde begin oktober dat de Britse deskundigen van de V.N. beschermingsmacht in Bosnië (Unprofor) verklaarden geen bewijs te hebben gevonden van de herkomst van de granaat die in augustus 41 mensen doodde op een markt in Sarajevo. Zoals men weet was het deze aanval die de luchtbombardementen van de NAVO uitlokte. De experts die de markt, waar de tragedie plaats had, onderzochten denken dat ook Bosnische regeringstroepen "verantwoordelijk" kunnen zijn. Volgens de Britten zijn de Franse deskundigen dezelfde mening toegedaan. Een Amerikaanse hoge officier van het hoofdkwartier van Unprofor besliste echter de konklusies van de experts naast zich neer te leggen. (De Standaard 2/10/95)

Dialogoavonden voor de Vrede

Antwerpen

12 december 1995 om 20u

"Een wereld zonder stuurman"

inleiding door **Jaap Kruithof**
professor RUG

naar aanleiding van het verschijnen van
z'n gelijknamig boek
Vredescentrum, Unolaan 1, Berchem

9 januari 1996 om 20u

*Vietnam, een reisverhaal
met beeldmateriaal*

door **Irma Declercq**

jarenlang derdewereldmilitante
Vredescentrum, Unolaan 1, Berchem

Gent

dinsdag 14 november 1995 om 20u

Turkije

inleiding door **Jan Van Criekeing**

medewerker van De Wereld Morgen en
Vrede

actief binnen Forum voor Vredesaktie
Galgenberg 29, 9000 Gent

Oostende

vrijdag 10 november 1995 om 20u

Trefcentrum Het Bakken

Is ontwikkelingshulp noodzakelijk?

inleiding: Dr **Mich Van Opstal**

werkte meerdere jaren in Derdewereld-
landen als arts

vrijdag 8 december 1995 om 20u

Trefcentrum Het Bakken

Wie heeft een paar uurtjes vrij?

Voor de reorganisatie van onze
nieuwe lokalen in Gent
Galgenberg 29, het helpen op
poten zetten van onze biblio-
theek 'Jan Verwest', de ver-
zending van ons tijdschrift
Vrede, of in onze tweehands-
kierenbeurs hebben we altijd
handen tekort.

Vrienden die een paar uurtjes
vrij hebben om een handje toe
te steken zijn hartelijk welkom.
Loop 's binnen om af te
spreken of telefoneer naar
09.233 46 88. Hartelijk dank bij
voorbaat.

Sante Giulio

"Sante Giulio" zo noemde de godsvruchtige boerin van Ciociara bij Rome Giulio Andreotti die gedurende vijftig jaar als minister en eerste minister Italië's lot in handen had.

Voor niets ter wereld zou Giulio de ochtendmis willen missen. Hij had willen priester worden maar het verplichte celibaat heeft hem daarvan weerhouden. Dan maar geneesheer worden, maar ook daarvan zag hij af. Uiteindelijk zou hij diplomatie studeren en deze beslissing leidde hem naar de bibliotheek van het Vaticaan waar een zeker Alcide de Gasperi bibliothecaris was. Zijn regelmatig verblijf in de Vaticaanse bibliotheek trekt de aandacht van de Gasperi die Giulio onder bescherming neemt. "Met de Gasperi praten was voor mij als een helder licht", zal de jonge Andreotti later schrijven.

In 1943 heeft de Gasperi zich aan het werk gezet voor de oprichting van een kristen-democratische partij. Andreotti wordt medewerker van "Il Popolo", het orgaan van de kristen-democratie dat clandestien verschijnt, want Mussolini gedooft geen concurrentie.

Met de val van Mussolini rijkt de toekomst van Italië onzeker. Het communistische gevaar staat voor de deur, zo redeneert men in de hogere kringen, en in deze van het Vaticaan. Ondertussen heeft ook de Amerikaanse geheime dienst de hulp van de maffia ingeroepen om de landing op Sicilië wat te vergemakkelijken. Ook de Gasperi zal een politiek van brede alliantie verdedigen die moet berusten op een heilig verbond met al wat anti-communistisch is. Dit zal hen leiden op de weg naar corruptie en illegaliteit.

Giulio's carrière tekent zich af. Vice-premier in de regering de Gasperi, eventjes minister van binnenlandse zaken in de regering Fanfani, minister van industrie, van buitenlandse zaken en premier in 1972. Andreotti bouwt een gans net van contacten uit met de groten der aarde en met Salvo Lima, burgemeester van Palermo die de transmissieriem vormt tussen de kristen-democraten en de Siciliaanse maffia. Sicilië wordt door de maffia een soort van stemmenreservoir voor de kristen-democratie. Dit versterkt nog de positie en het gezag van Andreotti. Zijn devotie voor de heilige geest neemt niet af. Dat belet hem niet goede connecties te ontwikkelen met Licio Gelli, grootmeester van de geheime vrijmetselaarsloge P-2, met Michele Sindona, de bankier van god en de maffia, met Roberto Calvi, "zakenman" die men opgehangen onder een Londense brug zal terugvinden.

Michele Sindona verdwijnt ook naar het niernamaas na het nuttigen van een kopje koffie met cyanide erin. Zijn proconsul in Sicilië, Salvo Lima, werd in 1992 in de straten van Palermo geliquideerd.

Toen Andreotti, als jonge man, iedere dag ter kerke ging zei zijn tante Celestina dat hij "stonk naar de rook van kaarsen". Vanaf de jaren negentig overheerste de stank van solfer. Tot dan toe was Andreotti, tegen wie al zeventwintig parlementaire onderzoeken waren gevoerd, zonder kleerscheuren eruit geraakt. Het onderzoek naar de crash van het financieel instituut van het Vaticaan, de omkoperij bij Eni-Petrofin, de terroristische aanslag op de Piazza Toutana in Milaan, alles werd geklasseerd. Maar de barsten binnen de kristen-democratie bestonden.

De Lega Norte stoort het feest evenals het onderzoek tegen de corruptie van de Milanese rechters. Andreotti moet een beetje naar het achterplan verdwijnen. Zijn vriend Francesco Cossiga biedt hem de eretitel aan van 'senator voor het leven'.

Maar, jammer voor Andreotti vanuit Sicilië dreigt gevaar. In de lente van 1993 beschuldigen een tiental 'spijptanten' Giulio Andreotti met de maffia te hebben samengewerkt. Het gerecht neemt de beschuldiging ernstig. Men wil het licht hebben over de moord op generaal Dalla Chiesa die in september 1982 in Palermo werd neergeschoten. Er wordt gezegd dat Dalla Chiesa naar Palermo werd gezonden omdat hij daar zou worden afgemaakt. Dalla Chiesa had namelijk geheime nota's, die Aldo Moro tijdens zijn gevangenschap door de Rode Brigades had opgesteld, teruggevonden. En die waren erg bezwarend voor hoge personaliteiten uit het staatsapparaat. Andreotti inbegrepen (die geweigerd had te onderhandelen over een mogelijke vrijlating van Aldo Moro).

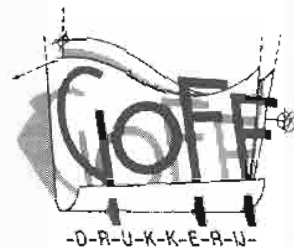
De journalist Mino Pecorelli die ook over de nota's beschikte werd in maart 1979 in Rome vermoord.

Wat zal het proces, dat geopend werd de dag waarop Andreotti vijftig jaar geleden zijn intrede deed in het Italiaanse Parlement uiteindelijk geven? Alleen de toekomst zal het uitwijzen.

A. De Coninck

*wij nemen
uw drukwerk
au sérieux*

DRUKKERIJ GOFF N.V.
Kaleweg 5
9030 Mariakerke
Tel. (09) 227 00 55

NOG STEEDS DE BOEKHANDEL DIE HEEFT
WAT U ELDERS NIET VINDT!

BOEKHANDEL MARNIX

NEDERKOUTER 109
9000 GENT
TEL. 225 10 92
FAX 223 55 56

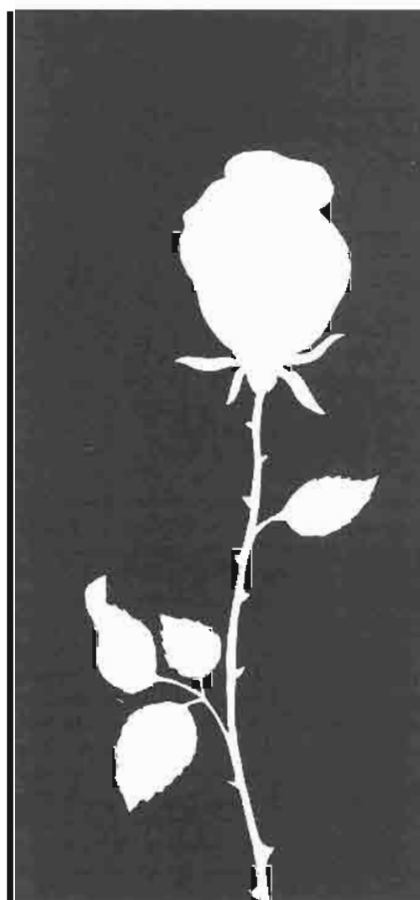
Elke dag van 9 tot 18 uur.

's Zaterdags van 10 tot 12.30 uur en van
13.30 tot 18 uur.

Vredesfonds

Augustus-september

L.V. Gent 500; G.L. Gent 500; Mw P-D-Waterloo 400; F.V.L. Bornem 200; N.B. Berchem 1.000; H.V. Oostende 200; R.M. Oostende 300; L.B. Wilrijk 200; J.G. Nieuwerkerken 200; M.V. Pollare 400; V.V. Maldegem 400; L.M. Drongen 1.000; F.D'H. Zedelgem 200; W.D. Brugge 500; R.V. Ranst 200; L.V. Lokeren 200; C.V. St.-Niklaas 200; G.R. Kontich 400; E.D. Veldegem 200; Th.H. Antwerpen 600; A.D.B. Oostende 100; G.D.B. Oostende 200; E.L. Westende 500; H.D.S. 300; C.D.S. Aalst 200; L.V. Gent 1.000; A.D.S. Oostende 200; E.L. Oostende 200; V.S. Leuven 400; W.D.R. 's Gravenwezel 500; J.D.L. Aalst 200; M.Th.D. De Pinte 400; U.C. Torhout 200; L.B. St.-Eloois-Vijve 400; R.N. Keerbergen 500; L.E. Mechelen 200; M.C. Bredene 200; E.M. Gent 200; W.W. Kortrijk 200; C.D.S. Gent 200; M.V. Gent 200; J.E. Gent 100; M.T. Zwalm 1.000; E.D.B. Brugge 200; A.C. Mariakerke 400; L.V. Antwerpen 400; H.J. Oostende 100; K.D. Lokeren 1.000; Y.G. Hoevenen 200; B.P. Oostende 400; A.L. Gent 200; K.L. Gent 200; F.D.C. Oostduinkerke 200; A.M. Brussel 400; F.V.V. Gent 100; J.C. Zoersel 200; J.D.S. Luik 200; R.B. Gent 200. Totaal: 20.000 frank.

Wenskaart
blauwe
achtergrond -
witte roos
te verkrijgen
bij Vrede
aan 25 fr. stuk.

Met omslag:
5 voor 100 fr. +
16 fr. port.

Bestellen Prk.
000-0956015-80
Vrede
vzw Gent

De nieuwe geboden

Vrijdag 20 oktober. Stadhuis Oostende. Demo (democratisch overleg Oostende) nodigde Riccardo Petrella uit. De professor is sterk op dreef. "Het dominante systeem (het deregulerende, privatiserende kapitalisme) heeft de competitiviteit tot een nieuwe religie verheven. Alles staat in dienst van de alliantie markt en competitiviteit, in dienst van de winst. Concurrentie is oorlog. Het maakt van de andere de vijand."

We vroegen hem naar een bijdrage voor Vrede, en hij verwees naar een artikel in *Le Monde Diplomatique* van oktober '95. Een samenvatting.

De nieuwe 'stenen tafelen' bevatten zes geboden. De eerste drie bevatten fundamentele noodwendigheden: de drie andere handelen over de nodige middelen.

Eerste gebod. De mundialisering van financiën, kapitaal, markt, onderneming en strategie is totaal. De Indonesische staatssecretaris voor ontwikkeling en samenwerking stolt het zo: "Wanneer het er op aan komt investeringen aan te trekken, is het als in de oorlog: doden of gedood worden". Blijkbaar negeert men andere wijzen van mundialisering, waarbij de maatschappijen zouden kunnen kiezen wat hen aanbelangt.

Tweede gebod. Wetenschap en techniek ondergaan een revolutie, vnl op het vlak van energie, materialen, biotechnologie en informatie en communicatie. De permanente technologische vernieuwing staat ten dienste van de concurrentiekracht van de ondernemingen op grotendeels verzadigde koopkrachtige markten. Ze dient om de 'concurrenten te doden'. De vernieuwing betreft meer de procédés dan de produkten zelf, waardoor er steeds maar arbeidsplaatsen verloren gaan. Slechts een zeer kleine minderheid heeft er heil bij.

Derde gebod. De concurrentie dwingt eenieder (individu, groep, gemeenschap) de beste te zijn ten nadele van de andere. Dit is een dwingend gebod zowel voor de ondernemingen als voor staten, steden, regio's, universiteiten, ministeries. Volgens bepaalde patronale kringen moet de versterking van de concurrentiekracht de tweede institutionele doelstelling van de Europese Unie worden.

Vierde gebod. Uit bovenstaande drie geboden volgt direct de absolute noodzaak tot algemene liberalisering van de nationale markten om aldus tot een eenheidsruimte te komen waar de goederen vrij kunnen circuleren, alsook kapitalen, diensten en personen. Alles wat ruikt naar 'nationale beschermende maatregelen' is uit den boze. Hier is dus ook geen plaats voor maatschappelijk belang of zelfstandige keuze vanwege de bevolking.

Vijfde gebod. Daartoe moet elke reglementering van economische mechanismes worden afgebroken. Het is niet aan de burgers en hun organisatie de staat, via de verkozen instellingen, om normen en principes vast te leggen. Noch de daden van hun vertegenwoordigers te kunnen evalueren en controleren. Dat moet worden overgelaten aan de producenten, de consumenten en de financiers. De staat moet enkel maar de gunstigste omstandigheden scheppen opdat ondernemingen zo competitief mogelijk zouden kunnen functioneren.

Zesde gebod. Privatisering van elke economische activiteit: stadsvervoer, spoorwegen, luchtvervoer, gezondheid, ziekenhuizen, onderwijs, banken, verzekeringen, cultuur, distributie van water, electriciteit en gas, administratieve diensten, enz.

Kerstmis 2000

*De oude romantiek, al lang vergeten,
met os en ezel in de stal.
Kerstmis ontvaard in feesten, in eten
en 't Kerstekind vergeten, door ons al.*

*Tweeduizend jaren is het reeds geleden
dat engelen zongen uit de hoge neer:
"Vrede aan de mensen van goede wil."
In 't open veld, was het hemelrijk stil.*

*Nu Heer, vindt men ze overal,
kanonnen en wapens naast de stal.*

*Bevrijd allen, Heer van oorlogsangst,
laat Uw liefde heersen onder de volkeren.
Uw licht zal schijnen door de wolken,
tôt de Vrede-ster aan de hemel glanst!*

Jozef Vandromme

De veralgemeende toepassing van deze geboden in Europa en op alle andere plaatsen zal - heeft reeds - geweldige gevolgen hebben op het geheel van de individuele en collectieve levensomstandigheden. Hoe meer we de markt de toekomst van onze maatschappij laten beheren, hoe meer de wereld genadeloze economische oorlogen zal kennen, waar individuen, sociale groepen, steden, landen, continenten die weinig of niet competitief zijn zullen worden uitgesloten, zoals dat nu al het geval is met Afrika.

De logica van deze zes geboden is immers niet lewerstelling maar uitsluitend een zoektocht naar nieuwe winstmogelijkheden.

Hier en daar zullen enkelingen, of bepaalde regio's succes kennen, maar elk wereldproject ten dienste van de mens wordt hierdoor voor lange tijd onmogelijk.

Laat ons echter kijken naar de dissidentie en de groeiende weerstand die deze nieuwe geboden oproepen. Misschien staan we nog maar aan een begin, met een kleine zwakke minderheid, maar de hoop en de creativiteit staan aan onze kant.

Riccardo Petrella
Professor aan de UCL

Op 29 juni werd te Moskou, op enkele meters van het Kremlin, door een grote Franse couturier het restaurant "Chez Maxim's" geopend. Deze prestigieuze naam werd uitgekozen door de Russische aandeelhouders. Om zeker te zijn zich onder "vrienden" te bevinden werd de prijs van een etmaal opgetrokken tot 9.000 fr. minimum.

Het is een uitstekende gelegenheid voor de nieuwe rijken en de mafia om er te paraderen met hun luxe klederen en juwelen. Wani Maxim's, zoals vele Russische restaurants in Moskou, ligt ook voor vreemdelingen aan de hoge kant.

Onder de aandeelhouders van Maxim's vermeldt men ook Andre Kobson, de zoon van een succesvol zanger uit de Sovjet-tijd. Kobson wordt echter verdacht nauwe banden te onderhouden met de mafia in zoverre dat de V.S., die anders niet zo nauw ziet, hem een visa weigerde voor een bezoek aan de Verenigde Staten. Ondertussen leeft een derde van de Russische bevolking, 50 miljoen personen, met een inkomen dat lager ligt dan 3.000 Bfr. per maand.

Vijf Duitse vliegtuigen van het type Tornado namen op vrijdag 1 september deel aan de NAVO-operaties tegen de Serviërs in Bosnië. Duitsland heeft op de basis van Piatenzia in Italië 14 Tornado's van de Luftwaffe ter beschikking van de NAVO gesteld. Het loevalt wif dat de missie van de Duitse Luftwaffe plaats had op 1 september. Het is goed te weten dat dit de verjaardag was van de Duitse inval in Polen en het begin van de Tweede wereldoorlog.

Colette Condaccioni is in Frankrijk minister voor Solidariteit tussen de generaties. Ze is afkomstig uit Rijsel en beschikt, zoals de andere ministers, over een vrijgeleide voor de spoorwegen. Toen ze tijdens een van haar reizen van Rijsel naar Parijs zich op de TGV bevond bleek ze echter deze vrijkaart niet in haar bezit te hebben. Mevrouw dacht echter, bij de controle, er zich te kunnen van afmaken met de melding dat ze minister was. Ze vng echter bot en werd vriendelijk verzocht onmiddellijk een boete te betalen van 2.100 fr. Dit had in Frankrijk heel wat kabaal voor gevolg. De vakbond van de spoorwegen wees er echter op dat geen onderscheid kan worden gemaakt tussen een arbeider die zijn abonnement vergeet en een minister. Colette Condaccioni moest passen.

In het ernstige Brits economisch tijdschrift "The Economist" verscheen een advertentie van het Central Intelligence Agency (CIA) om

ernstige jonge mensen aan te werven voor haar diensten... De kandidaten moesten jonger zijn dan 35 jaar en zullen naarmate van hun profiel een jaarlijks loon kunnen verdienen van 30.671 tot 47.026 dollar (1.300 miljoen Bfr.) voor een carrière van Amerikaans spion.

De advertentie prijst het avontuurlijk leven en spreekt van een "levensstijl" en een intellectuele superioriteit.

De Britse regering heeft het niet nodig goordeeld te protesteren tegen het feit dat men in zijn land burgers komt ronselen voor het Amerikaans "huurlingenleger" van de CIA.

In Europa zijn Zweden en Oostenrijk de landen die het duidelijkst stelling hebben genomen tegen de kernproefnemingen van Chirac. De Franse president heeft het hun erg kwalijk genomen. De door de Oostenrijkse president Thomas Klestil vooropgestelde ontmoeting tijdens de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties werd door Chirac brutaal afgewezen. Ondanks het feit dat de Zweedse premier naast Chirac werd geplaatst tijdens het diner bij de Europese top in Majorca achtte de Franse president het niet nodig tot hem het woord te richten. Over kleingeestigheid gesproken.

Op 14 augustus werd Tomris Ozden, kolonel van de Turkse gendarmerie, gedood tijdens een treffen met de Koerden (PKK). Meteen werd door de regering en de media van de man een held en martelaar gemaakt. Zijn weduwe, Mevrouw Ozden, weigerde echter de traditionele rol van een officiersweduwe te spelen en zorgde voor een verrassing met de volgende verklaring: "Mijn echtgenoot heeft zijn plicht gedaan. Maar hij geloofde niet dat het proberen van Zuid-Oost-Turkije kan worden opgelost door te doden of gedood te worden. Ik beschouw hem niet als een martelaar. Hij is het slachtoffer geworden van een vuile politiek". Dit is een andere taal dan de klassieke oorlogstaal van premier Ciller, de Turkse regering en de media.

François Mitterrand heeft zich tijdens zijn veertienjarig presidentschap niet doen opmerken door een doortastende politiek. Wel door de grote bouwwerken in Parijs en elders waarover hij zelf zegde dat ze de geschiedenis zullen kenmerken. Op het einde van zijn leven geeft hij nogmaals uiting aan zijn grootheidswaanzin. Een Franse krant maakte bekend dat Mitterrand en zijn echtgenote, voor een symbolische frank, een stuk grond van 10m2 hebben aangekocht op de top van een heuvel in een natuurpark om er later

begraven te worden.

Op 8 september vertrok aan de kathedraal van Puy (Haute Loire) de ronde van Frankrijk van de Heilige Maagd. Een honderdtal Mariabeelden, die uit kerken, kloosters en kapellen werden gehaald, zullen omgeven door bloemen op evenveel aanhangwagens getrokken door auto's Peugeot één jaar lang door Frankrijk trekken. Vier bisschoppen, deze van Puy, Chartres, Gap en Cahors - bekend als conservat even - zegden het vertrek van deze nationale processie. Een derde van de Franse bisschoppen is gekant tegen deze operatie. De initiatiefnemers zijn een rijke notaris van Saint Denis (58 j.) en een licentiaat in de theologie (28 j.) die de praktische organisatie op zich nemen. Met deze campagne "Maria Superstar", die een bom geld zal kosten, beweren de initiatiefnemers "de armen en de kleinen te dienen".

Robert Kohler, algemeen directeur van de Californische TRW Avionics-Surveillance, een man die negentien jaar voor de Amerikaanse inlichtingendienst CIA werkte, heeft onomwonden verklaard: "Wij voeren een economische oorlog en vinden daarbij niet al te veel hulp te krijgen". Hiermede onderschreef hij de noodzaak om de CIA te laten spioneren voor Amerikaanse ondernemingen. "Als we bereid zijn vuile truks te gebruiken voor de defensie en de nationale veiligheid, waarom kunnen we dat dan niet voor het economisch aspect van de nationale veiligheid?", voegt hij er aan toe. Met andere woorden voor de belangen van het groot kapitaal. Wie zich nog vragen stelde over de Amerikaanse intenties en moraal weet meteen wat vlees hij in de kuip heeft.

Jaarlijks zijn er ruim 1,8 miljoen Europeanen die bij openbare instellingen aankloppen om de nacht door te brengen. In België kennen 5.500 burgers akute woningnood. In 1993 verschaften instellingen 23.939 overnachtingen aan daklozen. De helft van hen zijn jong, tussen de 20 en 39 jaar en men tref er steeds meer vrouwen bij. Hoeveel daklozen er juist zijn is niet bekend. Niemand weet hoeveel thuislozen onder de blote hemel, in trappenhuisen, in kraakpanden of in stationshallen overnachten. Men schat dat het aantal dat in Europa voor korte of langere tijd rondloopt op minimum twee miljoen. Vijftien miljoen Europeanen zijn slecht of uiterst slecht gehuisvest. Indien niets gedaan wordt, en dit blijkt het geval te zijn, verwacht men rond de eeuwwisseling meer dan zes miljoen daklozen in Europa.

Bibliotheek & documentatiecentrum "Jan Verwest"

Galgenberg 29, 9000 Gent

In ons documentatiecentrum zijn volgende kranten en tijdschriften opgenomen:

Acutalités-PNUD	Inzet	Perspectief
Afrique Events	Ipis-informatief	Podium
Afrique-Asie	Iteco	Points Critiques
Agora	Jeune Afrique Economie	Quetzal
Aktief	Kering	Recovery Africa
Alert	Kerk en Vrede	Rood
Amandla	Knack	Schering en Inslag
America Revista	Kodewes	Schoppenvrouw
Amnesty Nieuws	Koepel 5	Sivmo-nieuwsbrief
Amsab-tijdingen	Koerdisch Instituut-Info	Solidair
Arabies	Koerier	Sources
Arbeid en Milieu	Kontrast	Standaard Magazine
Avancées	Kort Verslag	Stimmen zur zeit
Balkan war report	Kurdistan	Streven
BDJ-info	Kurdistan Human Rights Bulletin	The Guardian Weekly
Bevrijding	La paix en mouvement	Tribune
Bladgroen	La Ventana	Uilenbulletin
America Central	Le Courrier	Uitkomst
Choix (PNUD)	Le Monde	Unicef
Coopération Sud (PNUD)	Le Monde Diplomatique	Unsere Welt
Cuba si	Liga voor Mensenrechten	VCVO-nieuwsbrief
De Financieel Economische Tijd	Lutte Ouvrière	Verenigde Naties
De Geus van Gent	M.A.K.-niewsbrief	Vergeten Volkeren
De Morgen	Mensenbroeders	Verzet
De Nieuwe werker	NAVO-Kroniek	Veto
De Standaard	Nieuwsbrief Charta 91	VMT
De Strijd	Objectief	VODO
De Vos	Oxfam-Nieuws	Vrede
De Wereldmorgen	Paix	Vrede (NI)
Désarmement	Palestina nieuwsbrief	Vredeshuis Aalst
Développement Mondial (PNUD)	Panorama centro americano	Wee-Wee krant
Dialogue des peuples	Pax Report	Wereldwijd
Dimensie 3	Peace-Courier	Wij-jongeren
Disput	Peace wave news	Zeg
Dorpsinfo	Persoverzicht BZ	Zoeklicht
Dossiers & documents (Le Monde)		
Ecogroen		
Ecoforum		
Economen voor vrede		
Entre points critiques		
Filippijnen-bulletin		
Focus on vienna		
Forum voor vredesacties - Magazine		
Freitag		
Fuga		
Grafitti		
Grafitti-extra		
Greenpeace		
Hand in Hand Nieuwsbrief		
Herald Tribune		
Het vrije woord		
Humanité		
Humanité-dimanche		
Humo		
Huweco-nieuwsbrief		
In-Com		
In vredesnaam overleven		
Internacusto		
Internationale samenwerking		

OPROEP

Het computerprogramma voor de bibliotheek (ISIS) werd stilaan zo zwaar dat het niet meer kon gedraaid worden op onze oude computer (8 jaar oud). We hebben dan ook een nieuwe moeten aanschaffen. BTW inclusief kost ons dat 55.000 BF.

Wie ons een steuntje in de rug wil geven om deze extra-kost te helpen delgen is meer dan bijzonder welkom.

Stort uw bijdrag op prk 000-0956015-80 van Vrede, Galgenberg 29, 9000 Gent.

Hartelijk dank bij voorbaat.